

Lahden kaupungin hallintosääntö 1.1.-31.5.2025

Kaupunginvaltuusto 9.12.2024 § 132
Asianumero: D/1523/2024 ja D/5613/2024

Korvaa säädöksen: 2024/05

LAHDEN KAUPUNKI HALLINTOSÄÄNTÖ

1.1.-31.5.2025

Sisällys:

- Yleiset määräykset
- Kaupunginvaltuustoa koskevat säännöt
- Kaupunginhallitusta, konsernihallintoa ja elinvoiman palvelualueita koskevat erillissäännöt
- Sivistyksen palvelualueita koskevat erillissäännöt
- Kaupunkiympäristön palvelualueita koskevat erillissäännöt
- Ulkoista tarkastusta koskevat erillissäännöt
- Luottamushenkilöiden palkkioita ja korvauksia koskevat erillissäännöt

HALLINTOSÄÄNNÖN YLEISET MÄÄRÄYKSET

I luku Yleiset määräykset

1 § Hallintosäännön soveltamisala

Hallintosäännön yleisissä määräyksissä säädetään kaupungin päätöksenteko- ja kokousmenettelyistä, toiminnan julkisuudesta, talouden ja toiminnan tarkastuksesta, sisäisestä valvonnasta, edustamista ja oikeustoimia koskevasta toimivallasta, taloudenhoidosta sekä henkilöstöhallinnosta. Hallintosääntö sisältää myös kaupunginvaltuustoa, konsernihallintoa ja palvelualueita sekä ulkoista tarkastusta koskevat määräykset.

Hallintosäännön yleisiä määräyksiä sekä siihen liittyviä yhteiset talousasiat- ja henkilöstöasiat- taulukkoa sovelletaan ensisijaisena muihin hallintosäännön osiin nähden.

2 § Luottamushenkilöorganisaatio

Kaupunkiorganisaatio jakautuu elinvoiman, sivistyksen, ja kaupunkiympäristön palvelualueisiin, konsernihallintoon sekä mahdollisiin taseyksikköihin.

Luottamushenkilötoimieliminä ovat:

<i>organisaatio</i>	<i>toimielin</i>	<i>jäsenmäärä</i>
konsernihallinto	- kaupunginvaltuusto	59
	- tarkastuslautakunta	13
	- kaupunginhallitus	10
	- elinvoima- ja työllisyysjaosto	4
	- konserni- ja tilajaosto	5
	- keskusvaalilautakunta	
	- vaalilautakunnat	
- vaalitoimikunnat		
sivistyksen palvelualue	- sivistyslautakunta	10
	- hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta	10
	- Wellamo-opiston johtokunta	9
kaupunkiympäristön palvelualue	- kaupunkiympäristölautakunta	10
	- rakennus- ja ympäristölupalautakunta	10
	- Lahden seudun jätelautakunta	13
	- Lahden seudun joukkoliikennelautakunta	14

Sivistys-, hyvinvoinnin ja vapaa-ajan sekä kaupunkiympäristölautakuntien puheenjohtajiston tulee olla varsinaisia valtuutettuja.

Kaupunginhallitus voi nimetä edustajansa kuhunkin lautakuntaan puhe ja läsnäolo-oikeudella lukuun ottamatta rakennus- ja ympäristölupalautakuntaa.

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Yleiset määräykset

Kaupunginhallitus asettaa elinvoima- ja työllisyysjaoston sekä konserni- ja tilajaoston. Jaostojen jäsenet ovat kaupunginhallituksen varsinaisia jäseniä.

Tarkastuslautakunta voi päättää tarvittavien jaostojen asettamisesta ja päättää niiden tehtävistä. Mahdollisten jaostojen jäseniksi voidaan valita tarkastuslautakunnan varsinaisia jäseniä ja heidän henkilökohtaiset varajäsenensä toimivat myös jaostoissa henkilökohtaisina varajäseninä.

Kaupunginvaltuustoa ja vaalit järjestäviä toimielimiä lukuun ottamatta muiden toimielimien jäsenillä on henkilökohtaiset varajäsenet.

Kaupunginhallituksen asemasta ja tehtävistä, kaupungin johtamisesta ja konsernihallinnon tehtävistä määrätään jäljempänä kaupunginhallitusta ja konsernihallintoa sekä ulkoista tarkastusta koskevassa osassa.

3 § Henkilöstöorganisaatio

Kaupungin hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa johtaa kaupunginhallituksen alaisena kaupunginjohtaja. Kaupunginhallitus päättää kaupunginjohtajan sijaiset. Kaupunginvaltuusto voi kuitenkin, milloin virka on avoimena tai poissaolo kestää kahta kuukautta pitemmän ajan, ottaa virkaan väliaikaisen hoitajan.

Palvelualuejohtajat johtavat palvelualueita kaupunginjohtajan ja kaupunginhallituksen alaisuudessa. Kaupunginjohtajan alaisuudessa toimivan konsernihallinnon vastuualueen johtajana toimii oman viran ohella kaupunginhallituksen määräämä viranhaltija. Se mitä tässä hallintosäännössä määrätään palvelualuejohtajasta, sovelletaan konsernihallinnon johtajaan.

Tarkastustoimisto toimii suoraan tarkastuslautakunnan alaisuudessa.

Siltä osin kuin asiasta ei ole määrätty hallintosäännössä Konsernihallinnon, palvelualueiden ja taseyksikköjen organisaatiosta ja tehtävistä voidaan määrätä kaupunginhallituksen tai ao. lautakunnan hyväksymässä toimintasäännössä. Organisaatio voidaan jakaa vastuualueisiin, palveluyksikköihin ja toimintayksikköihin tai edellä mainittua organisaatiotasojärjestystä noudattaen vain johonkin tai joihinkin näistä. Lisäksi perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen palveluyksikkö voidaan jakaa toiminta-alueisiin. Vastuualuetta johtaa vastuualuejohtaja, palveluyksikköä palveluyksikön esihenkilö, toiminta-alueella palvelupäällikkö ja toimintayksikköä toimintayksikön esihenkilö. Alimmalla käytetyllä organisaatiotasolla voi olla vielä yksi alempi esihenkilötaso henkilöstöasioita varten.

Siltä osin kuin asiasta ei ole määrätty hallintosäännössä tai toimintasäännössä kaupunginjohtaja, palvelualuejohtaja, taseyksikön johtaja, vastuualuejohtaja sekä palveluyksikön, toiminta-alueen ja toimintayksikön esihenkilö päättävät johtamansa yksikkönsä organisaatiosta ja tehtävistä sekä yksikkönsä työvoiman käytöstä. Kaupunginhallitus voi päättää konsernihallinnon, palvelualueiden ja taseyksikköjen välisestä tehtävijaosta silloin, kun niitä koskevista säännöistä ei muuta ilmene.

Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja voivat asettaa alaisuuteensa määrätyn tehtävän hoitamista varten työryhmän. Työryhmä voi koostua eri konsernihallinnossa, palvelualueilla tai taseyksiköissä työskentelevistä henkilöistä.

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Yleiset määräykset

Yhteistoimintaelimenä henkilöstöä koskevissa asioissa toimii koko henkilöstöä koskeva kaupungin yhteistoimintaryhmä ja kullakin palvelualueella ja tarvittaessa taseyksikössä sen henkilöstöä koskeva palvelualueen tai taseyksikön yhteistoimintaelin.

Konsernihallinnon yksiköt antavat sitovaa ohjeistusta ja tukea palvelualueille ja taseyksiköille oman vastuualueensa asioiden kaupunkitasoista hoitamista koskien. Ohjeistus voi koskea esimerkiksi lakien ym. säännösten sekä kaupunginvaltuuston ja –hallituksen päätösten tulkintaa, yhteisiä toimintaprosesseja sekä resurssien käyttöä toimialojen kesken.

4 § Toimivallan siirtäminen

Toimielin ja viranhaltija voivat päättää hallintosäännöllä sille siirretyn tai erityislainsäädännön nojalla sille suoraan kuuluvan toimivallan siirtämisestä edelleen alaiselleen toimielimelle, viranhaltijalle tai luottamushenkilölle, mikäli se on lain mukaan mahdollista.

Päätöksistä on pidettävä ajan tasalla olevaa luetteloa konsernihallinnossa.

5 § Otto-oikeus

Kaupunginhallitus, lautakunta ja johtokunta voivat ottaa käsiteltäväkseen alaisensa viranomaisen toimivaltaan siirretyn asian, jossa ao. viranomaisen on tehnyt päätöksen, lukuun ottamatta niitä asioita, joita kuntalain mukaan ei saa ottaa ylemmän toimielimen käsiteltäväksi.

Asian ottamisesta kaupunginhallituksen käsiteltäväksi voi päättää kaupunginhallitus, kaupunginhallituksen puheenjohtaja, kaupunginjohtaja sekä kukin palvelualuejohtaja alaisensa yksiköiden osalta sekä jaostojen päätösten osalta lisäksi kaupunginhallitusta ja konsernihallintoa koskevissa erillissäännöissä mainittu viranhaltija.

Asian ottamisesta lautakunnan käsiteltäväksi voi päättää lautakunta, sen puheenjohtaja, palvelualuejohtaja ja esittelijä.

Asian ottamisesta johtokunnan käsiteltäväksi voi päättää johtokunta, sen puheenjohtaja ja esittelijä.

Asian ottamisesta ylemmän toimielimen käsiteltäväksi on päätettävä viimeistään sen ajan kuluessa, jossa oikaisuvaatimus päätöksestä olisi tehtävä.

6 § Ottokelpoisen päätöksen ilmoittaminen

Kaupunginhallituksen alaisen viranomaisen on ilmoitettava kaupunginhallitukselle, lautakunnan alaisen viranomaisen lautakunnalle ja johtokunnan alaisen viranomaisen johtokunnalle tekemistään päätöksistä lukuun ottamatta asioita tai asiaryhmiä, joista ao. toimielin on erikseen päättänyt, ettei niistä tarvitse ilmoittaa. Ilmoitusvelvollisuus ei koske tarkastuslautakuntaa.

Ilmoitus on tehtävä neljän päivän kuluessa pöytäkirjan tarkastamisesta. Viranhaltijapäätöksen osalta määräaika lasketaan pöytäkirjan allekirjoittamisesta.

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Yleiset määräykset

Päätökset niissä asioissa, joista ei tarvitse ilmoittaa, voidaan otto-oikeuden estämättä panna täytäntöön, jollei yksittäistapauksessa ole ilmoitettu asian ottamisesta ao. toimielimen käsiteltäväksi.

7 § Kaupungin asukkaiden aloitteet

Kaupungin asukkaalla sekä kaupungissa toimivalla yhteisöllä ja säätiöllä on oikeus tehdä kaupungille aloitteita sen toimintaa koskevissa asioissa. Aloite on sen viranomaisen käsiteltävä, jonka tehtäväalueelle aloitetta koskeva asia kaupungissa kuuluu. Aloitteen tekijälle on ilmoitettava ilman aiheetonta viivytystä aloitetta käsittelevä viranomainen ja arvioitu käsittelyaika.

Kaupunginhallituksen on esitettävä kaupunginvaltuustolle luettelo kaupunginvaltuuston toimivaltaan kuuluvissa asioissa tehdyistä aloitteista ja niiden johdosta suoritetuista toimenpiteistä vuosittain kaupunginvaltuuston työjärjestyksessä määrättyyn ajankohtaan mennessä. Kaupunginvaltuusto voi samalla todeta, mitkä aloitteista on käsitelty loppuun.

8 § Nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto

Kaupunginhallitus asettaa toimikaudekseen nuorisovaltuuston, joka koostuu vuosittain valittavista jäsenistä ja varajäsenistä (koulujen ja 2. asteen oppilaitosten oppilaskuntien edustajat sekä yleiskokousedustajat) nuorisovaltuuston sääntöjen mukaisesti. Nuorisovaltuusto toimii sivistyksen palvelualueella, joka huolehtii nuorisovaltuuston toimintaedellytyksistä. Nuorisovaltuuston tehtävät ovat kuntalain (410/2015) mukaiset.

Kaupunginhallitus asettaa toimikaudekseen vanhusneuvoston, jossa on 11 jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Jäsenistä vähintään kuuden tulee edustaa vanhusjärjestöjä. Vanhusneuvosto toimii sivistyksen palvelualueella, joka huolehtii vanhusneuvoston toimintaedellytyksistä. Vanhusneuvoston tehtävät ovat kuntalain (410/2015) mukaiset.

Kaupunginhallitus asettaa toimikaudekseen vammaisneuvoston, jossa on 11 jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Jäsenistä vähintään kuuden tulee edustaa vammaisia, heidän omaisiaan tai vammaisjärjestöjä. Lisäksi yhden jäsenen tulee olla perehtynyt rakennusten suunnitteluun. Vammaisneuvosto toimii sivistyksen palvelualueella, joka huolehtii vammaisneuvoston toimintaedellytyksistä. Vammaisneuvoston tehtävät ovat kuntalain (410/2015) mukaiset.

II luku Kokousmenettely

9 § Soveltaminen

Tämän luvun määräyksiä noudatetaan kaupungin toimielimissä kaupunginvaltuustoa lukuun ottamatta sekä soveltuvin osin toimitus- ja katselmusmiesten kokouksissa. Kaupunginvaltuuston kokousmenettelystä määrätään jäljempänä kaupunginvaltuustoa koskevassa osiossa.

10 § Kokousaika ja -paikka

Toimielin päättää kokouksensa ajankohdasta ja paikasta.

Kokous pidetään myös, milloin puheenjohtaja katsoo kokouksen tarpeelliseksi tai enemmistö toimielimen jäsenistä tekee puheenjohtajalle esityksen sen pitämisestä.

Puheenjohtaja voi peruuttaa kokouksen, mikäli kokouksen pitäminen ei ole aiheellista käsiteltävien asioiden vähäisen määrän tai muun perustellun syyn vuoksi.

Toimielimen kokouksessa voidaan käyttää sähköistä kokousjärjestelmää.

10 a § Sähköinen kokous

Toimielin voi pitää kokouksen sähköisesti.

Suljettuun sähköiseen kokoukseen voi osallistua vain sellaisesta paikasta, jossa salassa pidettävät tiedot ja kokouksessa käytyt keskustelut eivät ole ulkopuolisen kuultavissa tai nähtävissä. Kaupunginhallitus tai sen nimeämä viranhaltija vastaa siitä, että sähköisiin kokouksiin ja sähköiseen päätöksentekomenettelyyn tarvittavat tekniset laitteet, järjestelmät ja tietoliikenneyhteydet ovat ajantasaisia ja tietoturvallisia lakien edellyttämällä tavalla.

10 b § Sähköinen päätöksentekomenettely

Toimielin voi päättää asioita sähköisessä päätöksentekomenettelyssä kuntalain 100 §:n mukaisesti. Päätöksentekomenettelyä voidaan käyttää kaikkiin toimielimen päätösvaltaan kuuluihin asioihin.

11 § Kokouksen koollekutsuminen

Kokouskutsun antaa puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja. Kokouskutsu on annettava tiedoksi toimielimen jäsenille ja muille, joilla on oikeus tai velvollisuus olla läsnä kokouksessa, vähintään kolme päivää ennen kokousta toimielimen päättämällä tavalla.

Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat. Esityslista lähetetään mahdollisuuksien mukaan kokouskutsun yhteydessä.

Kokouskutsu ja esityslista voidaan lähettää myös sähköisessä muodossa.

12 § Jatkokokous

Asiat, joita ei ole saatu kokouksessa käsitellyiksi, voidaan siirtää jatkokokoukseen. Jatkokokoukseen ei tarvitse antaa eri kutsua. Kokouksesta poissa olleille on kuitenkin pyrittävä antamaan tieto jatkokokouksesta.

13 § Varajäsenen kutsuminen

Toimielimen jäsenen, joka on estynyt saapumasta kokoukseen, on kutsuttava varajäsen sijansa.

Toimielimen jäsen voi kutsua varajäsenen kokoukseen käsittelemään asiaa, jonka käsittelyyn hän ei voi itse esteen tai esteellisyyden vuoksi osallistua. Myös puheenjohtaja, esittelijä ja sihteeri voivat toimittaa kutsun varajäsenelle.

14 § Kokouksen pitäminen

Avattuaan kokouksen puheenjohtaja toteaa läsnä olevat sekä kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden.

Asiat käsitellään esityslistan mukaisessa järjestyksessä, jollei toimielin toisin päättä.

Jos asia on kiireellinen, toimielin voi päättää ottaa sen käsiteltäväkseen, vaikka sitä ei ole mainittu kokoukutsussa. Jos asiaa ei ole valmisteltu, päätös asian ottamisesta käsiteltäväksi on tehtävä yksimielisesti.

15 § Kokouksen johtaminen

Puheenjohtajan tehtävänä on johtaa asioiden käsittelyä sekä pitää huolta järjestyksestä toimielimen kokouksessa. Varoituksen annettuaan puheenjohtaja saa määrätä poistettavaksi henkilön, joka käyttäytyy sopimattomasti. Jos syntyy epäjärjestys, puheenjohtajan on keskeytettävä tai lopetettava kokous.

16 § Tilapäinen puheenjohtaja

Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja ovat poissa tai esteellisiä jossakin asiassa, valitaan kokousta tai asian käsittelyä varten tilapäinen puheenjohtaja.

17 § Läsnäolo kaupungin ja sen tytäryhteisöjen toimielinten kokouksissa

Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen toimielinten kokouksissa on läsnäolo- ja puheoikeus toimielimen jäsenten lisäksi seuraavilla:

toimielin

läsnäolo- ja puheoikeus

kaupunginhallitus

kaupunginvaltuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat, joiden roolina kaupunginhallituksessa on strateginen ja tehtävänä valtuuston roolin tarkastelu, sekä palvelualuejohtajat

kaupunginhallituksen jaostot

kaupunginvaltuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat, kaupunginhallituksen puheenjohtaja sekä kaupunginjohtaja

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Yleiset määräykset

kaupungin muut toimielimet lukuun ottamatta tarkastuslautakuntaa	kaupunginhallituksen puheenjohtaja tai tämän sijaisena varapuheenjohtaja taikka kaupunginhallituksen erikseen määräämä edustaja sekä kaupunginjohtaja tai palvelualuejohtaja johtamallaan palvelualueella
tarkastuslautakunta	kaupunginvaltuuston puheenjohtaja; lisäksi tilintarkastajalla sekä lautakunnan kutsumilla luottamushenkilöillä ja viranhaltijoilla sekä kaupunkikonserniin kuuluvan yhteisön tai säätiön toimielimen jäsenenä tai palveluksessa olevalla henkilöllä on velvollisuus olla läsnä tarkastuslautakunnan tai jaoston kokouksissa lautakunnan tai jaoston niin päättäessä
tytäryhteisön hallitus tai vastaava toimielin	kaupunginjohtaja tai hänen määräämänsä ja kaupunginhallituksen puheenjohtaja tai tämän sijaisena varapuheenjohtaja
kaupunginjohtajan tai palvelualuejohtajan vastuulle määrätyn tytäryhteisön hallitus tai vastaava toimielin	edellisten lisäksi kaupunginjohtajan tai palvelualuejohtajan sijaisena tämän erikseen määräämä viranhaltija tai työntekijä

Muiden kuin edellä mainittujen läsnäolosta ja puheoikeudesta kaupungin toimielimissä päättää asianomainen toimielin. Läsnäolosta ja puheoikeudesta kaupungin tytäryhteisön toimielimissä päättää tytäryhteisö konserniohjeen määräykset huomioon ottaen. Kaupunginhallituksen puheenjohtaja tai tämän sijaisena varapuheenjohtaja voivat käyttää läsnäolo- ja puheoikeuttaan tytäryhteisön hallituksen tai vastaavan toimielimen kokouksissa silloin, kun siihen on omistajan tahdon välittymisen tai poliittisen koordinaation takia erityinen tarve.

18 § Esittely

Asiat päätetään toimielimen kokouksessa viranhaltijan esittelystä.

Esittelijän ehdotus on käsittelyn pohjana (pohjaehdotus). Jos esittelijä on muuttanut esityslistalla olevaa ehdotustaan ennen kuin toimielin on tehnyt päätöksen asiasta, muutettu ehdotus on pohjaehdotus. Jos ehdotus on peruutettu, asia on jätettävä käsittelemättä, jollei toimielin toisin pääte.

Kaupunginhallituksessa esittelijänä toimii kaupunginjohtaja tai hänen sijaisensa. Kaupunginjohtajaa koskevat virkasuhdeasiat esittelee kaupunginhallituksen puheenjohtaja.

Elinvoima- ja työllisyysjaostossa esittelijänä toimii elinvoimajohtaja, konserni- ja tilajaostossa omistajaohjauksen asioissa omistajaohjauksen johtaja ja konsernin käytössä oleviin toimitiloihin liittyvissä asioissa tilakeskuksen johtaja. Kaupunginjohtajalla on kuitenkin oikeus tarvittaessa ratkaista, kenen esiteltäväksi asia kuuluu sekä ottaa asia edellä mainituilta esittelijöiltä asia omaan esittelyynsä.

Tarkastuslautakunnassa ja sen mahdollisissa jaostoissa asiat esittelee tarkastusjohtaja. Lautakunta voi jotakin asiaa tai asiaryhmää varten määrätä muun virkasuhteisen esittelijän tai asia voidaan päättää puheenjohtajan selostuksen pohjalta.

Muissa lautakunnissa esittelijöinä toimivat palvelualuejohtaja ja vastuualuejohtajat, ellei hallintosäännön palvelualuekohtaisessa osiossa toisin määrätä. Mikäli palvelualueella ei ole vastuualuejohtajia, toimivat esittelijöinä palvelualuejohtaja ja palveluyksiköiden esihenkilöt ja se, mitä jäljempänä määrätään vastuualuejohtajasta, koskee tässä tapauksessa palveluyksikön esihenkilöä.

Vastuualuejohtajat esittelevät vastuualuettaan koskevat asiat, kuitenkin niin, että tarvittaessa palvelualuejohtaja ratkaisee, kenen esiteltäväksi asia kuuluu. Palvelualuejohtajalla on oikeus ottaa esiteltäväkseen vastuualuejohtajalle kuuluva asia sekä siirtää omaan esittelyynsä kuuluvan asian esittely vastuualuejohtajalle.

Mikäli esittelijä on esteellinen tai estynyt, toimii esittelijänä hänen sijaisensa. Jos sijainen ei ole kokouksessa saapuvilla, toimielin voi päättää esittelystä erillisellä päätöksellä.

Johtokuntien esittelystä määrätään jäljempänä niitä koskevissa osioissa.

Toimielin voi erityisestä syystä päättää, että asia käsitellään puheenjohtajan selostuksen pohjalta ilman viranhaltijan esittelyä.

19 § Eriävä mielipide

Vastaehdotuksen tehneellä tai päätöstä vastaan äänestäneellä toimielimen jäsenellä sekä, jos päätös poikkeaa päätösehdotuksesta, asian esittelijällä on oikeus ilmoittaa päätöksestä eriävä mielipide. Ilmoitus on tehtävä heti, kun päätös on tehty. Kirjalliset perustelut, jotka on esitetty ennen pöytäkirjan tarkastamista, liitetään pöytäkirjaan.

Päätöstä vastaan äänestänyt tai eriävän mielipiteen ilmoittanut toimielimen jäsen ei ole vastuussa päätöksestä. Esittelijä vapautuu vastuusta vain ilmoittamalla eriävän mielipiteen.

20 § Esteellisyyden toteaminen

Ensisijaisesti henkilön on itse ilmoitettava esteellisyydestään. Mikäli jäsenen tai muun läsnäoloon oikeutetun esteellisyydestä on olemassa epäily ilman, että tämä itse ilmoittaa siitä, toimielimen puheenjohtajan on saatettava asia toimielimen ratkaistavaksi.

Henkilö, jonka esteellisyydestä päätetään, ei saa olla päättämässä omasta esteellisyydestään.

21 § Äänestys ja vaalit

Äänestyksestä ja vaalin toimittamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä kaupunginvaltuustoa koskevassa osiossa määrätään.

22 § Pöytäkirjan laatiminen, tarkastaminen ja nähtävänä pitäminen

Toimielimen kokouksesta pidetään pöytäkirjaa. Luottamushenkilön ja viranhaltijan päätöksistä pidetään pöytäkirjaa tai päätösluettelo, jollei se päätöksen luonteen johdosta ole tarpeetonta.

Toimielimen pöytäkirjan kirjoittaa puheenjohtajan johdolla pöytäkirjanpitäjä, jonka toimielin nimeää. Pöytäkirjan allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa pöytäkirjanpitäjä. Pöytäkirja tarkastetaan toimielimen päättämällä tavalla.

Kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja lautakuntien pöytäkirjat siihen liitettyine oikaisuvaatimusohjeineen tai valitusosoituksineen pidetään tarkastamisen jälkeen nähtävänä yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Kaupungin muun kuin edellä mainitun viranomaisen pöytäkirja pidetään vastaavasti yleisesti nähtävänä, jos asianomainen viranomainen katsoo sen tarpeelliseksi.

Toimielimen pöytäkirjaan merkitään seuraavat tiedot:

järjestäytymistiedot	- toimielimen nimi - kokouksen alkamis- ja päättymisaika sekä kokouspaikka - läsnä ja poissa olleet ja missä ominaisuudessa kukin on ollut läsnä - kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus
asian käsitte-lytiedot	- asiaotsikko - selostus asiasta - päätösehdotus - esteellisyys - tehdyt ehdotukset ja onko niitä kannatettu - äänestykset: äänestystapa, äänestysjärjestys, äänestysesitys sekä äänestyksen tulos - vaalit: vaalitapa ja vaalin tulos - päätöksen toteaminen - eriävä mielipide
laillisuustiedot	- oikaisuvaatimusohjeet ja valitusosoitus - puheenjohtajan allekirjoitus - pöytäkirjanpitäjän varmennus - merkintä pöytäkirjan tarkastuksesta - merkintä nähtävänä pidosta, mikäli pöytäkirja on ollut yleisesti nähtävänä

Toimielimen pöytäkirjaan liitettävissä oikaisuvaatimusohjeissa annetaan tarpeelliset ohjeet oikaisuvaatimuksen tekemiseksi. Valitusosoituksessa mainitaan valitusviranomainen, valitusaika ja mitä valituskirjaan on liitettävä. Mikäli toimielimen päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä valitusta, pöytäkirjaan liitetään tästä ilmoitus ja samalla mainitaan, mihin lain tai asetuksen kohtaan kielto perustuu.

III luku Julkisuus ja asiakirjahallinto

23 § Asiakirjajulkisuus

Kunnallisten viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (julkisuuslaki) tai muussa laissa erikseen toisin säädetä.

Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta. Jos asiakirja ei vielä ole julkinen, tiedon saaminen on viranomaisen harkinnassa. Tietojen saamista ei saa kuitenkaan rajoittaa ilman asiallista ja laissa säädettyä perustetta eikä enempää kuin suojattavan edun vuoksi on tarpeellista.

Laissa salassa pidettäväksi säädetyn tiedon voi luovuttaa vain silloin, kun laissa on nimenomaisesti säädetty joko tiedon luovuttamis- tai saamisoikeudesta tai, kun asianomainen on antanut luovuttamiseen suostumuksensa. Kun vain osa asiakirjasta on salassa pidettävä, tieto on annettava asiakirjan julkisesta osasta, jos se on mahdollista niin, ettei salassa pidettävä osa tule tietoon.

Asiakirjan antamisesta päättää julkisuuslain mukaan se viranomainen, jonka hallussa asiakirja on, jollei julkisuuslaista muuta johdu tai muussa laissa toisin säädetä. Viranomaisena, jonka hallussa asiakirja on, pidetään ko. toiminnasta vastaavaa kunnallista toimielintä. Toimielimellä on oikeus siirtää asiakirjan antamista koskevaa viranomaisen ratkaisovaltaa päättämässään laajuudessa alaiselleen viranhaltijalle.

Tiedon asiakirjan sisällöstä antaa se viranomaisen henkilöstöön kuuluva, jolle viranomainen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtäviensä vuoksi muuten kuuluu. Mikäli tiedon antamiseen oikeutettu viranhaltija tai työntekijä katsoo, ettei pyydettyä tietoa voida antaa, on pyytäjälle julkisuuslain mukaan ilmoitettava kieltäytymisen syy sekä tiedusteltava, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi.

Edellä tarkoitettu viranomainen on oikeutettu siirtämään päättämässään laajuudessa asiakirjan antamista koskevaa viranomaisen ratkaisovaltaa alaiselleen viranhaltijalle.

Tieto julkisesta asiakirjasta sekä viranomaisen ratkaisu tilanteessa, jossa pyydettyä tietoa ei ole annettu, on annettava julkisuuslain mukaan viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai asian käsittely ja ratkaisu vaativat tavanomaista suuremman työmäärän, on tieto annettava viimeistään kuukauden kuluessa. Tiedon antamatta jättämisen johdosta annetusta viranomaisen ratkaisusta on tehtävä muutoksenhakukelpoinen päätös.

24 § Asianosaisjulkisuus ja itseä koskevat tiedot

Asianosaisella on oikeus saada tieto muustakin kuin julkisesta asiakirjasta laissa säädettyin rajoituksin.

Jokaisella on oikeus saada tieto itseään koskevista viranomaisen asiakirjaan sisällyvistä tiedoista laissa säädettyin rajoituksin.

25 § Kokouksen julkisuus

Kaupunginvaltuuston kokoukset ovat julkisia, jollei se painavasta syystä päätä käsitellä yksittäistä asiaa suljetuin ovin. Muun toimielimen kuin kaupunginvaltuuston kokoukset ovat julkisia vain, jos toimielin niin päättää.

Kaupunginvaltuuston tai muun toimielimen kokous ei kuitenkaan ole julkinen, jos kokouksessa käsitellään asiaa tai asiakirjaa, joka on lailla säädetty salassa pidettäväksi.

26 § Viestintä

Lahden kaupunki tiedottaa aktiivisesti vireillä olevista asioista, niiden käsittelystä ja tehdyistä päätöksistä sekä niiden vaikutuksista. Viestintä tukee asukkaiden osallistumista kaupungin kehittämiseen. Lahden kaupungin viestintää johtaa kaupunginjohtaja.

27 § Kaupunginhallituksen tiedonhallinnan tehtävät

Kaupunginhallitus vastaa siitä, että julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019, tiedonhallintalaki) 4 §:n 2 momentin mukaiset vastuut, käytännöt ja valvonta on määritelty kaupungissa.

Tiedonhallinnan toteuttamiseen liittyvien tehtävien vastuut ovat:

- 1) Vastuu tiedonhallintalain mukaisten kuvausten koostamisesta ja ylläpidosta (tiedonhallintamalli (5 §), muutosvaikutusten arviointi (5 §) ja asiakirjajulkisuutta koskeva kuvaus (28 §),
- 2) Vastuu 19 §:ssä säädetystä tietoaineistojen sähköiseen muotoon muuttamisesta ja saatavuudesta,
- 3) Vastuu tietoturvallisuusjärjestelyistä, tietojärjestelmien toiminnasta ja yhteistoimivuudesta sekä tietovarantojen yhteistoimivuudesta (2 §:n 13 kohta, 5 §, 12–17 §, 22–24 §) ja 4. Vastuu asianhallinnan ja palvelujen tiedonhallinnan järjestämisestä sekä tietoaineistojen säilyttämisen järjestämisestä (21 §, 25–27 §).

27 a § Asiakirjahallinnon järjestäminen

Kaupunginhallitus vastaa siitä, että arkistotoimen vastuut, käytännöt ja valvonta on määritelty kaupungin viranomaisen tehtävissä.

Kaupunginhallituksen tulee huolehtia arkistolain (831/1994) 7–9 §:n mukaisista velvoitteista:

- 1) määrätä kunnan asiakirjahallintoa, arkistointia ja arkistonmuodostusta johtava viranhaltija,
- 2) antaa tarkemmat määräykset asiakirjahallinnon hoitamisesta ja toimialojen vastuhenkilöiden tehtävistä,
- 3) päättää tiedonohjaussuunnitelman (AMS, TOS) yleisistä periaatteista (sisältö, laadinnan vastuut, vahvistaminen käyttöön, valvonta ja seuranta) sekä
- 4) nimetä kunnan arkistonmuodostajat.

Asiakirjahallintoa johtava viranhaltija johtaa kaupunginhallituksen alaisena asiakirjahallintoa ja vastaa kaupungin pysyvästi säilytettävistä asiakirjatiedoista sekä

- 1) vastaa kaupunginhallituksen asiakirjahallinnon viranomaistehtävien valmistelusta ja täytäntöönpanosta,
- 2) ohjaa ja kehittää asiakirjahallintoa osana kaupungin tiedonhallintaa sekä osallistuu kaupungin tiedonhallintayksikön toimintaan hänelle määrätyn vastuun,
- 3) hyväksyy tiedonohjaussuunnitelman sekä muun tiedonkäsittelyn, säilytyksen ja arkistoinnin ohjeistuksen,

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Yleiset määräykset

- 4) vastaa kaupungin pysyvästi säilytettävistä asiakirjatiedoista sekä keskusarkistosta ja pysyvästi säilytettävistä analogisista asiakirjoista,
- 5) laatii kaupungin asiakirjahallinnon ohjeen ja valvoo, että tehtävät hoidetaan annettujen ohjeiden mukaisesti sekä
- 6) todistaa oikeaksi kaupungin asiakirjoista annettavia jäljennöksiä

28 § Asiakirjoista perittävät lunastukset sekä niiden antamisesta perittävät maksut

Tavanomaisesta tiedon antamisesta pöytäkirjanotteesta, kopiosta tai muusta tulosteesta peritään sivukohtainen maksu.

Eryistoimenpiteitä vaativan tiedon antamisesta asiakirjasta, kopiosta tai muusta tulosteesta peritään kiinteä perusmaksu, joka voidaan porrastaa tiedonhaun vaativuuden mukaan.

Perusmaksun lisäksi peritään sivukohtainen maksu.

Jos asiakirja ei ole yksilöitävissä ja löydettävissä viranomaisen julkisuuslain mukaisesti pitämästä asiakirjarekisteristä ja tiedonhaun erityistoimenpiteitä vaativa tieto asiakirjasta annetaan suullisesti tai antamalla asiakirja viranomaisen luona luettavaksi tai jäljennettäväksi taikka lähettämällä se sähköpostin välityksellä, aiheutuneita kustannuksia vastaavana maksuna peritään vain kiinteä perusmaksu tiedonhaun vaativuuden mukaan porrastettuna.

Kaupunginhallitus päättää tarkemmin julkisuuslain piiriin kuuluvien maksujen perusteista ja euromääristä.

Lunastuksista ja maksuista päätetään vuosittain talousarvion toimeenpano-ohjeissa.

IV luku Kaupunkia koskevat oikeustoimet

29 § Oikeustoimista päättäminen ja niiden tekeminen

Lukuun ottamatta asioita, jotka lain mukaan kuuluvat kaupunginvaltuustolle, kaupunkia koskevista sopimuksista ja muista oikeustoimista päättää kaupunginhallitus tai muu viranomainen, jonka toimivaltaan asia lain tai hallinto- taikka muun säännön nojalla kuuluu.

Kaupunkia koskevat sopimukset ja muut oikeustoimet tekee kaupungin puolesta ja nimissä kaupunginhallitus tai muu viranomainen, jonka toimivaltaan asia lain tai hallinto- taikka muun säännön nojalla kuuluu.

30 § Kaupungin nimenkirjoitus ja asiakirjojen allekirjoittaminen

Kaupunginhallituksen tai kaupungin muun viranomaisen puolesta kaupungin nimen kirjoittamiseen oikeutetut ovat:

sopimuksen tai muun oikeustoimen tekijä   *kaupungin nimenkirjoittaja*

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Yleiset määräykset

kaupunginhallitus ja sen jaostot	toimielimen puheenjohtaja, kaupunginjohtaja, konsernihallinnon johtaja, hallintojohtaja, esittelijä sekä vastuualue- ja palvelualuejohtaja vastuu-/palvelualueellensa kuuluvissa asioissa
muu toimielin	toimielimen puheenjohtaja, jäljempänä toimielintä koskevassa osiossa määrätty viranhaltija tai toimielimen määräämä henkilö
viranhaltija	asianomainen viranhaltija

Kaupungin asiakirjoista annettavat otteet ja jäljennökset voi asianomaisen toimielimen tai viranhaltijan päätösten kirjaamisesta tai arkistoinnista vastaava viranhaltija tai työntekijä yksin todistaa oikeaksi.

31 § Haasteiden ja tiedonantojen vastaanotto sekä kaupungin edun valvonta

Oikeutettuja vastaanottamaan kaupungin puolesta haasteita ja muita tiedonantoja sekä edustamaan kaupunkia tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa ovat kaupunginjohtaja, lakiasiainjohtaja, muut juristit, konsernihallinnon johtaja, hallintojohtaja sekä palvelualuejohtajat tai heidän nimeämensä henkilö palvelualueeseensa kuuluvissa asioissa ja kaupunginhallituksen taseyksikköjen johtajat tai heidän nimeämensä henkilö taseyksikölle kuuluvissa asioissa.

Valtuuston ja muiden toimielimien päätöksistä tehtyjen valitusten osalta 1 momentissa mainitut viranhaltijat ovat oikeutettuja antamaan valitusprosessiin liittyvät jatkoselvitykset, muut lausunnot ja lausumat asiassa toimivaltaisen toimielimen ensimmäisessä selityksessä omaksutun linjauksen mukaisesti, ja voivat saattaa jatkoselvityksen, lausunnon tai lausuman antamisen myös ko. toimielimen päätettäväksi. Valtuuston päätöstä koskevasta valituksesta ensimmäisen selityksen hallinto-oikeudelle antaa kaupunginhallitus, mikäli katsoo, että valtuuston päätöstä ei ole kumottava, ja muussa tapauksessa sen on esitettävä selityksen antaminen valtuuston päätettäväksi.

Valtion ja muiden vastaavien viranomaisten pyytämät lausunnot, selvitykset ja selitykset kantelu- tai muissa asioissa antaa se toimielin, jonka tehtäväkenttään lausuntopyyntö liittyy, ja kaupungin kannalta yleisen tai laajan merkityksen omaavissa asioissa kaupunginhallitus. Toimielin voi saattaa sille kuuluvan lausunnon antamisen myös kaupunginhallituksen päätettäväksi. Mikäli lausuntopyyntö koskee kuitenkin vain tietyn vastualueen tai palvelualueen tehtäväkenttää, antaa lausunnon ao. vastuualuejohtaja tai palveluyksikön esihenkilö.

32 § Toimivalta hankintoja koskevissa asioissa

Hankinnat tulee toteuttaa kaupunginhallituksen hyväksymien hankintaohjelman ja hankintaohjeen mukaisesti. Hankintamenettelystä määrätään hankintaohjeessa.

Konsernihallinnon talouspalvelut yksikkö vastaa hankintojen sekä strategisten, sosiaalisten ja innovaatiotavoitteiden ohjauksesta.

Hankintalain mukaisen hankintaoikaisun käsittelystä päättää hankintapäätöksen tehnyt toimielin tai viranhaltija.

V luku Kaupungin talouden hoito

33 § Taloudenhoidon vastuu

Kaupungin taloudenhoito koostuu talouden suunnittelusta ja seurannasta, raha- ja laskentatoimista, omaisuuden ja toiminnan vakuuttamisesta, sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta sekä muusta taloudenhoidosta. Kaupunginhallituksen alaisena kaupungin taloudenhoitoa johtaa ja valvoo kaupunginjohtaja ja palvelualueilla palvelualuejohtajat.

Kaupungin toiminnot on järjestettävä ja toimintaa johdettava niin, että kaikilla organisaation tasoilla ja kaikissa toiminnoissa on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta.

34 § Taloudenhoitoa koskevat periaatteet

Kaupunginvaltuusto hyväksyy yleiset periaatteet, joita noudatetaan käyttöomaisuuden myynnissä, kirjanpidon suunnitelmapoistojen tekemisessä, kaupungin perimien maksujen määräämisessä sekä rahoitus- ja sijoitustoiminnassa. Kaupunginhallitus ja muut kaupungin viranomaiset ovat velvolliset huolehtimaan siitä, että kaupungin omistama ja kaupungin hoidossa oleva omaisuus pidetään kunnossa ja että sitä käytetään taloudellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Kaupunginvaltuusto päättää lainan ottamista ja antamista koskevista periaatteista talousarvion hyväksymisen yhteydessä tai erikseen, sekä antolainojen ja vieraan pääoman muutoksista talousarvion hyväksymisen yhteydessä. Muista rahatoimeen ja rahoitukseen liittyvistä asioista päättää kaupunginhallitus, joka voi siirtää lainan ottamista, antamista ja sijoitustoimintaa koskevaa ratkaisuvalltaansa edelleen muille toimielimille ja viranhaltijoille.

35 § Talousarvio

Kaupunginvaltuusto hyväksyy taloussuunnitelman sekä talousarvion, joka sisältää palvelualueille ja taseyksiköille toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Taloussuunnitelmaehdotuksen valmistelusta ja siihen liittyvästä toimivallasta on määrätty jäljempänä kaupunginhallitusta koskevassa osiossa.

Kaupunginvaltuusto määrää, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat kaupunginhallitusta ja muita kaupungin tilivelvollisia.

36 § Talousarvion laadinta- ja toimeenpano-ohjeet

Kaupunginhallitus antaa lautakunnille, alaisilleen jaostoilta ja johtokunnille sekä palvelualueille ja alaisilleen taseyksiköille tarvittavat talousarvion laadinta- ja toimeenpano-ohjeet.

37 § Talousarvion täytäntöönpano

Kaupunginhallitus sekä lauta- ja johtokunnat sekä jaostot hyväksyvät omalta osaltaan talousarvioon perustuvat käyttösuunnitelmat, jotka koskevat kaupunginvaltuuston hyväksymän talousarvion ja tavoitteiden toteuttamista sekä määrärahojen jakoa käyttötarkoituksiin.

Palvelualueen ja taseyksikön vastuualueiden sekä palvelu- ja toimintayksikköjen käyttösuunnitelmien hyväksymistä koskevasta toimivallasta on määrätty tämän hallintosäännön liitteenä olevassa toimivaltataulukossa.

38 § Talousarvion muutokset

Talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä kaupunginvaltuustolle talousarviovuoden aikana. Talousarviovuoden jälkeen talousarvion muutoksia voidaan käsitellä vain poikkeustapauksissa.

Konsernihallinnossa seurataan määrärahojen riittävyyttä. Mikäli määräraha ei riitä, tai jos sitova tuloarvio alittuu, kootaan talousarviomuutokset konsernihallinnossa ja muutosesitykset saatetaan keskitetysti valtuuston ratkaistavaksi viipymättä. Määrärahan muutosesityksessä on selvitettävä muutoksen vaikutus toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin ja tuloarvioihin, sekä tehtävä tarvittaessa esitys tavoitetason muuttamisesta. Sitovia toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita tai tuloarvioita koskevassa muutosesityksessä on selvitettävä muutoksen vaikutus toimielimen määrärahoihin.

39 § Toiminnan ja talouden seuranta

Asianomaisesta toiminnasta vastaavat toimielimet seuraavat talousarvion toteutumista ja ennustetta säännöllisesti vähintään kaupunginvaltuuston asettamien sitovien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden tarkkuudella.

Toimielimet tuottavat tiedot kaupunginhallitukselle konsernihallinnossa koottavaan talouden ja toiminnan seurantaraporttiin sekä ennusteen talousarvion toteutumisesta kaupunginhallituksen toimeenpano-ohjeessa antaman aikataulun mukaisesti.

Talouden seurannan järjestämisestä ja siihen liittyvästä toimivallasta on määrätty jäljempänä kaupunginhallitusta ja konsernihallintoa koskevassa osiossa.

40 § Rahatoimeen liittyvä toimivalta

Rahatoimeen kuuluvat kaupungin maksuliikenteen, rahoitusomaisuuden, käyttöomaisuusarvopapereiden, muiden pitkäaikaisten sijoitusten, vieraan pääoman sekä maksuvalmiuden suunnittelu ja hoito sekä kaupunkikonsernin sisäisestä rahoitustoiminnasta huolehtiminen.

Rahatoimen hoitamisesta ja siihen liittyvästä toimivallasta on määrätty jäljempänä kaupunginhallitusta ja konsernihallintoa koskevassa osiossa.

41 § Valtionavut

Valtiovarainministeriö myöntää kunnan peruspalvelujen valtionosuuden ja korvauksen veroperustemuutoksista johtuvista verotulomenetyksistä hakemuksetta viimeistään varainhoitovuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä.

Valtionosuuksien kustannustenjaon tarkistuksessa käytettävien Valtiokonttorin ja Opetushallituksen keräämien kunnan vastuulla olevien tietojen oikeellisuudesta ja niiden tarkistamisesta vastaa kukin palvelualue.

Vastuu valtionavustusten hakemisesta ja niiden toteutumisen seurannasta ja raportoinnista on ao. toiminnasta vastaavalla toimielimellä tai toimintasäännössä määrätyllä muulla viranomaisella, jonka on lähetettävä konsernihallinnolle tiedoksi kopio hakemuksesta ja valtion viranomaisen siihen antamasta päätöksestä.

42 § Laskun tarkastus ja hyväksyntä

Laskun tarkastaja vastaa toimituksen oikeellisuudesta tilaukseen nähden sekä menon syntymisajankohdan todentamisesta. Tarkastuksesta tehdään merkintä laskujen käsittelyjärjestelmän tuottamaan tositteeseen.

Laskun hyväksyjä vastaa menotositteen tarkastamisesta ja oikeellisuudesta. Hyväksyjän on varmistuttava, että tosite on muodollisesti ja asiallisesti oikea, tavara, työsuoritus tai muu palvelus on merkitty vastaanotetuksi, tositteessa on oikea tilimerkintä ja että menon suorittamiseen on käytettävissä määräraha. Hyväksymisestä tehdään merkintä laskujen käsittelyjärjestelmän tuottamaan tositteeseen.

Kun laskun hyväksyminen tapahtuu sähköisen hankintapäätöksen yhteydessä, ei edellä kuvattua laskun hyväksymismenettelyä tehdä, vaan lasku siirtyy maksuun, mikäli se täsmää hankintapäätöksen kanssa. Sama hyväksymismenettely on laskuissa, jotka on ohjattu maksuun sähköisen toistuvaislaskukäsittelyn kautta.

Tarkastajana ja hyväksyjänä ei saa olla sama henkilö lukuun ottamatta kaupungin sisäisiä ve-loituksia, joiden hyväksyjänä voi olla myös tarkastaja. Hyväksyjäksi ei tule oikeuttaa kirjanpitäjänä tai kassanhoitajana kaupungin palveluksessa toimivaa henkilöä.

Lautakunnan tai muun toimielimen on vuosittain määrättävä sekä ilmoitettava kaupungin kirjanpidosta vastaavalle yhteisölle ne henkilöt, jotka sen puolesta hyväksyvät menotositteet.

Milloin varoja suoritetaan ennakoon, on hyväksyjän hankittava selvitys varojen nostajan vaka-varaisuudesta tai vaadittava hyväksyttävissä oleva vakuus. Julkisyhteisöiltä ei tarvitse vaatia vakuutta.

43 § Sisäinen tarkastus, sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sisäinen tarkastus on osa kaupunkikonsernin ohjaus- ja johtamisjärjestelmää, jota kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja käyttävät valvontatoimissaan.

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Yleiset määräykset

Sisäistä tarkastusta suoritetaan sisäisen tarkastuksen toimintasäännön ja erillisen toimintasäännössä määritellyn tarkastussuunnitelman mukaisesti.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoituksena on edistää strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamista, toiminnan lainmukaisuutta, hyvän hallintotavan toteutumista sekä niihin liittyvien riskien ennaltaehkäisyä ja hallintaa.

Kaupunginhallituksella ja kaupunginjohtajalla on operatiivinen vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Kaupunginhallituksen alaiset toimielimet ja johtavat viranhaltijat vastaavat omalla tehtäväalueellaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja toimivuudesta.

Konserniohjeessa määritelty konsernijohto vastaa konserniyhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjauksesta sekä valvoo, että nämä toiminnot on järjestetty asianmukaisesti ja tuloksellisesti.

VI Luku Toimivalta henkilöstöasioissa

44 § Luvun määräysten soveltaminen

Niistä virkasuhteeseen ja viranhaltijaan liittyvistä asioista, joista on säädetty kunnallisesta viranhaltijasta annetussa laissa (304/03) tai muussa laissa, päättää kaupunginhallitus, jollei laissa ole toisin säädetty tai hallintosäännössä muuta määrätty.

Esihenkilöasemassa oleva viranhaltija tai työntekijä antaa työnjohto-oikeudelliset ohjeet ja määräykset.

45 § Viran haku

Virka julistetaan haettavaksi kaupungin internet sivuilla ja mahdollisesti muulla, haettavaksi julistamisesta päättävän viranomaisen tarpeelliseksi katsomalla tavalla.

Kunnallisesta viranhaltijasta annetussa laissa säädetyn lisäksi henkilö voidaan ottaa ilman julkista hakumenettelyä sellaiseen virkasuhteeseen,

- jossa on kysymys viran määräaikaisesta täyttämisestä laissa säädettyjen määräaikaisuuden perusteiden täytyessä,
- jossa on kysymys viran uudelleen täyttämisestä sitä aikaisemmin hakeneiden, asianomaiset kelpoisuusehdot täyttävien joukosta, kun virkaan valittu on irtisanoutunut ennen hänelle määrättyä virantoimituksen aloittamispäivää tai ilmoittanut, ettei ota virkaa vastaan tai, kun virkasuhde on purettu koeaikana, taikka virkaan ottamista koskeva päätös on lainvoimaisella päätöksellä kumottu ja asia palautettu uudelleen käsiteltäväksi,
- johon Lahden kaupunki on hänet kouluttanut tai johon vaadittavaa pätevyyskoulutusta kaupunki on tukenut ja jonka kelpoisuusvaatimukset hän täyttää tai
- johon hänet on tarkoituksenmukaista siirtää häntä koskevien tehtävien uudelleen järjestelyjen vuoksi.

46 § Työsopimussuhteisen tehtävän haettavaksi julistaminen

Kuukausipalkkainen työntekijä otetaan kaupungin palvelukseen toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen hakumenettelyä käyttäen. Tehtävän haettavaksi julistamisen osalta noudatetaan soveltuvin osin sitä mitä viran hausta on edellä säädetty.

Kaupunkiin jo palvelussuhteessa oleva henkilö voidaan ottaa kaupungin palvelukseen ilman hakumenettelyä, jos hänen palvelussuhteensa on voimassa toistaiseksi tai jos hän on hoitanut vastaavia tehtäviä määräaikaisessa palvelussuhteessa välittömästi ennen palvelukseen ottamispäätöstä vähintään kuuden kuukauden ajan.

Työntekijä voidaan ottaa kaupungin palvelukseen ilman hakumenettelyä myös silloin, kun se on työvoiman heikon saatavuuden vuoksi perusteltua tai kun on kysymys määräaikaisen henkilön palkkaamisesta laissa säädettyjen määräaikaisuuden perusteiden täytyessä.

47 § Täyttökielto

Kaupunginjohtajalla on tarkastustoimiston henkilöstöä lukuun ottamatta oikeus päättää viran täyttökiellosta sekä antaa kielto palkata työntekijöitä kaupungin palvelukseen. Palvelualuejohtajalla on oikeus päättää viran täyttökiellosta palvelualueellaan sekä antaa palvelualueellaan kielto palkata työntekijöitä kaupungin palvelukseen.

48 § Epäpätevän ottaminen määräaikaiseen virkasuhteeseen

Virkasuhteeseen ottava viranomainen päättää henkilön ottamisesta määräaikaiseen virkasuhteeseen erityisistä kelpoisuusvaatimuksista riippumatta kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain mukaisesti.

49 § Koeaika

Virka- tai työsuhteeseen otettaessa voidaan määrätä koeaika kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain ja työsopimuslain säätämiä enimmäismääriä noudattaen.

Koeaika on määrättävä, ellei sen määräämättä jättämiselle ole perusteltua syytä.

50 § Sivutoimilupa

Sivutoimilupaa ei tarvita kaupungin luottamustoimen hoitamiseen eikä sellaiseen tehtävään, jota viranhaltija on määrätty tai valittu hoitamaan kaupungin edustajana. Viranhaltijalla on oikeus saada tällaisen tehtävän hoitamiseen tarvittavalta virka-ajalta täysi palkkansa.

Sivutoimiluvan myöntäneen viranomaisen lisäksi kaupunginhallituksella on perustellusta syystä oikeus peruuttaa jo annettu sivutoimilupa. Jos jo myönnetty sivutoimilupa peruutetaan tai sitä muutetaan, kuullaan viranhaltijaa ennen päätöksen tekemistä.

VII Luku Toimivalta poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa

51 § Normaalista toimivallasta poikkeaminen ja raportointi

Hallintosäännön muiden lukujen toimivaltamääräyksistä voidaan poiketa poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteessa ja välttämättömän syyn vuoksi silloin, kun päätöksentekoa ei kyetä normaalitoimivaltuuksin riittävällä tavalla järjestämään. Tällaisia syitä voivat olla esimerkiksi henkeen ja terveyteen kohdistuvat uhat sekä elintärkeiden palveluiden keskeytymiseen, talouteen, kiinteistöihin, muuhun omaisuuteen tai ympäristöön kohdistuvat uhat, jotka aiheuttavat välittömän vaaran tai muun vakavan toiminnallisen tai taloudellisen riskin.

Kaupunginjohtaja voi käyttää poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteessa normaalista toimivallasta poikkeavaa päätösvaltaa kunnan palvelujen turvaamiseksi ja tilanteen normalisoimiseksi välttämättömän syyn vuoksi. Palvelualuejohtaja voi käyttää poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteessa normaalista toimivallasta poikkeavaa päätösvaltaa kunnan palvelujen turvaamiseksi ja tilanteen normalisoimiseksi omalla palvelualueellaan välttämättömän syyn vuoksi, ellei kaupunginjohtaja päätä asiasta. Kaupunginhallitukselle tulee raportoida tähän pykälään perustuvalla toimivallalla tehdyistä päätöksistä.

52 § Päätösvallan käyttöön ottaminen määräajaksi kunnanhallituksen päätöksellä poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteessa

Kaupunginhallitus voi vahvistaa kaupunginjohtajan ja palvelualuejohtajan normaalista toimivallasta poikkeavan päätösvallan määräajaksi poikkeusoloissa sekä normaaliolojen häiriötilanteessa 51 §:ssä mainitun välttämättömän syyn vuoksi. Kaupunginhallitus voi – vahvistamisen sijaan – sekä ennen määräajan päättymistä todeta, ettei normaalista toimivallasta poikkeavan päätösvallan käytölle ole enää perusteita.

53 § Kokouskutsun määräajasta poikkeaminen

Toimielinten kokouskutsun lähettämisen määräajasta voidaan poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa poiketa päätöksenteon nopeuttamiseksi.

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ
Yhteiset talousasiat

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA				
	KV	KH	KH:n jaos- tot	lauta- kunta	viranhaltija
KV kaupunginvaltuusto, KH kaupunginhallitus, KYLA kaupunkiympäristölautakunta HYVLA hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta					
TALOUSARVIO JA KÄYTTÖSUUNNITELMA	X				
Talousarvioesitykset kaupunginhallituk- selle alaisensa yksikön ja toiminnan osalta, jollei palvelualueita koskevissa erillissäännöissä ole lautakuntien tehtä- väjaosta toisin määrätty			X	X	
Käyttösuunnitelman hyväksyminen ja to- teutumisen valvonta <ul style="list-style-type: none"> alaisensa yksikön osalta, jollei palvelualueita koskevissa erillis- säännöissä ole lautakuntien teh- täväjaosta toisin määrätty. 		X	X	X	
Talousarvion toiminnallisten ja taloudel- listen tavoitteiden sekä käyttösuunnitel- man toteuttaminen ja seuranta alai- sensa yksikön osalta					kaupunginjohtaja, palvelualuejohtaja, vastuualuejohtaja, palveluyksikön ja toimintayksikön esihen- kilö, KH:n alaisen ta- seyksikön johtaja, tar- kastusjohtaja
HANKINNAT					
Periaatepäätös toiminnan merkittävästä ulkoistamisesta tai tehtävän omaksi toi- minnaksi ottamisesta	X				
Hankintaohjeet ja -ohjelma		X			
Kaupungin talousarvion ja alaisensa yk- sikön käyttösuunnitelman puitteissa <ul style="list-style-type: none"> tavara- tai palveluhankinta han- kintaohjeiden mukaisesti irtaimen omaisuuden muu hanki- minen ostamalla, vuokralle ot- tamalla tai muuten vastikkeelli- sesti lukuun ottamatta osakkeita ja osuuksia yhteisöissä 					kaupunginjohtaja, palvelualuejohtaja, vastuualuejohtaja, KH:n alaisen taseyksikön johtaja, tarkastusjohtaja
Yhteishankinnat					keskitetyistä hankin- noista vastaavan yksi- kön päällikkö

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ
Yhteiset talousasiat

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA				
	KV	KH	KH:n jaos- tot	lauta- kunta	viranhaltija
KV kaupunginvaltuusto, KH kaupunginhallitus, KYLA kaupunkiympäristölautakunta HYVLA hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta					
Hankintojen ohjaus					talouspalvelut-yksikön johtaja
Tietohallintahankinnat - IT ja puhelin -laitteet sekä niihin liittyvät palvelut - ohjelmistot sekä niihin liittyvät palvelut					tietohallintojohtaja ennen kilpailutusta tietohallintojohtajan hyväksyntä hankinnalle
talousarvion tai käyttösuunnitelman mu- kaisen rakentamishankkeen toteutta- mispäätös alaisensa yksikön osalta • > 500.000 € • </= 500.000 € • hankintapäätökset kaikkien ura- koiden osalta			X	KYLA	toimitilajohtaja, kaupunkiympäristön palvelualuejohtaja
IRTAIMEN OMAISUUDEN JA PALVELUI- DEN LUOVUTTAMINEN					
Myynti, vuokralle antaminen tai muu vastikkeellinen luovuttaminen alaisensa yksikön osalta lukuun ottamatta osak- keita ja osuuksia yhteisöissä sekä jäl- jempänä mainittua Tilakeskuksen hallit- semaa omaisuutta • > 500.000 € • </= 500.000 € (kaupunginhallituksen alaisten taseyksi- köiden tuottamien suoritteiden hinnoit- telusta ja toimitusehdoista on määrätty kaupunginhallitusta ja konsernihallintoa koskevassa osiossa)		X	X	X	kaupunginjohtaja, palvelualuejohtaja, KH:n alaisen taseyksi- kön johtaja
Tilakeskuksen hallinnassa olevien tai hallintaan tulevien rakennusten, toimiti- lojen ja huoneistojen vuokralle antami- nen tai ottaminen sekä päättäminen vuokrasopimusten purkamisesta tai irti- sanomisesta ja sopimusehdoista					toimitilajohtaja

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ
Yhteiset talousasiat

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA				
	KV	KH	KH:n jaos- tot	lauta- kunta	viranhaltija
KV kaupunginvaltuusto, KH kaupunginhallitus, KYLA kaupunkiympäristölautakunta HYVLA hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta					
päätökset kaupungin eri yksiköiden si- joittamisesta toimitiloihin, mikäli tilakes- kus ja sijoitettava yksikkö eivät ole asi- assa yksimielisiä					kaupunginjohtaja toimitilajohtajan esitte- lystä ao. palvelualueetta kuultuaan
OSAKKEET JA OSUUDET					
Lahti Energia Oy:n ja Lahti Aqua Oy:n osakkeet <ul style="list-style-type: none"> • myyntilinjaus • lopullinen kauppa • hankinta 	X	X X			kaupunginjohtaja
muiden konserniohjeen mukaisten stra- tegisesti tärkeiden tytäryhtiöiden enem- mistöosuuden myynti <ul style="list-style-type: none"> • myyntilinjaus • lopullinen kauppa 	X	X			
muiden osakkeiden ja osuuksien han- kinta, myynti ja muussa tilanteessa ta- pahtuva luovuttaminen tai vaihtaminen <ul style="list-style-type: none"> • > 50.000 € • </= 50.000 € 		X			
asunto-osakeyhtiön tai kiinteistöyhtiön osakkeiden hankinta, luovuttaminen ja vaihtaminen alaisensa yksikön osalta <ul style="list-style-type: none"> • > 500.000 €/päätös • </= 500.000 €/päätös 			X	KYLA	kaupunginjohtaja kaupunkiympäristön palvelualuejohtaja, toimitilajohtaja
KIINTEÄN OMAISUUDEN LUOVUTTAMI- NEN JA HANKINTA					
maa-alueiden, rakennusten ja laitteiden hankinta, luovuttaminen tai vaihtaminen alaisensa yksikön osalta <ul style="list-style-type: none"> • > 350.000 €/päätös • </= 350.000 €/päätös 			X	KYLA KYLA	suunnittelujohtaja, toimitilajohtaja
mikäli maa-alue ja sillä oleva rakennus ovat eri palvelualueiden hallinnassa, myyntipäätös kokonaisuudesta					

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ
Yhteiset talousasiat

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA				
	KV	KH	KH:n jaos- tot	lauta- kunta	viranhaltija
KV kaupunginvaltuusto, KH kaupunginhallitus, KYLA kaupunkiympäristölautakunta HYVLA hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta					
tarjouksen tekeminen kaupungin puolesta kiinteistön pakkohuutokaupassa				KYLA	
TILINPÄÄTÖS JA TILIT					
luottotappiot ja arvonalennukset <ul style="list-style-type: none"> > 250.000 € </= 250.000 € alaisensa yksikön osalta </= 25.000 € 		X X	X	X	kaupunginjohtaja, palvelualuejohtaja, ta- seyksikön johtaja
käyttöomaisuuden poistosuunnitelma KV yleislinjausten perusteella		X			
pankkitilien avaaminen ja lopettaminen					talousjohtaja
arvo-osuustilien avaaminen ja lopettaminen					talousjohtaja
OMAISUUDESTA HUOLEHTIMINEN					
kaupunkitason vakuutukset		X			
jäämistön hakeminen kaupungille				HYVLA	
jäämistön ja lahjoituksen vastaanottaminen kaupungille sekä testamentattujen tai lahjoitettujen varojen hoitoa ja käyttöä koskevien ohjeiden antaminen alaisensa yksikön osalta, jollei testamentissa tai lahjakirjassa ole toisin määrätty taikka valtuusto muuta päättänyt.				HYVLA	
jäämistövarojen kohdentaminen määritellyn käyttötarkoituksen mukaisesti <ul style="list-style-type: none"> > 50 000 € </= 50 000 € 				HYVLA	osallisuus ja hyvinvointi- palveluyksikön esihenkilö, erityisasiantuntija
MUUT TALOUTEEN LIITTYVÄT PÄÄTÖKSET					
vahingonkorvauksen suorittamisesta päättäminen alaisensa yksikön osalta kaupunkiin kohdistuvan vaatimuksen johdosta <ul style="list-style-type: none"> > 50.000 €/päätos 		X	X	X	

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ
Yhteiset talousasiat

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA				
	KV	KH	KH:n jaos- tot	lauta- kunta	viranhaltija
KV kaupunginvaltuusto, KH kaupunginhallitus, KYLA kaupunkiympäristölautakunta HYVLA hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta					
<ul style="list-style-type: none"> • <math>\leq 50.000 \text{ €}</math>/päätös 					kaupunginjohtaja, palvelualuejohtaja, KH:n alaisen taseyksikön johtaja
konsernihallinnon tai palvelualueen tak- sat ja maksut valtuuston päättämien yleisten perusteiden perusteella, ellei lainsäädännöstä muuta johdu tai jäljem- pänä palvelualuekohtaisista osioissa muuta määrätä		X		X	
helpotuksen, vapautuksen tai lykkäyk- sen myöntäminen kunnallisen maksun ja sille määrätyn viivästyskoron sekä yk- sittäistapauksessa kaupungille tulevan yksityisoikeudellisen maksun, korvauk- sen tai saatavan suorittamisesta alai- sensa yksikön osalta, milloin se säädös- ten tai määräysten mukaan on sallittua <ul style="list-style-type: none"> • > 25.000 €/päätös • <math>\leq 25.000 \text{ €}</math>/päätös 		X	X	X	kaupunginjohtaja, palvelualuejohtaja, KH:n alaisen taseyksikön johtaja, jollei palve- lualuekohtaisissa osi- oissa ole toisin mainittu
hankehakemus ulkopuoliselle rahoitta- jalle (EU-rahoitus, Sitra, tms. rahoittaja, valtion kehittämishankkeet) alaisensa yksikön osalta, kun haettavan ulkopuoli- sen rahoituksen osuus on <ul style="list-style-type: none"> • > 200.000 € • <math>\leq 200.000 \text{ €}</math> 		X	X	X	kaupunginjohtaja, palvelualuejohtaja, KH:n alaisen taseyksikön johtaja
rahoitushakemus ulkopuolisesta rahoi- tuksesta toiminnalle esim. erilaiset val- tion antamat rahoitusosuudet operatiivi- selle toiminnalle					kaupunginjohtaja, palvelualuejohtaja, KH:n alaisen taseyksikön johtaja, jollei palve- lualuekohtaisissa osi- oissa ole toisin mainittu

LAHDEN KAUPUNKI HALLINTOSÄÄNTÖ
Yhteiset henkilöstöasiat

TEHTÄVÄ Päätösvalta henkilöstöasioissa virka- ja työehtosopimusten ja voimassa olevan lainsäädännön sekä kaupungissa noudatettavan käytännön ja henkilöstöhallinnon antaminen toimintaohjeiden mukaisesti	PÄÄTÖSVALTA			
	KV	KH	lautakunta	viranhaltija

TYÖNANTAJATOIMINNOT				
kunnalle työnantajana kuuluvat tehtävät, ellei niitä ole siirretty muulle viranomaiselle		X		
henkilöstöpolitiikan linjaukset		X		
työnantajan edustajat				kaupunginjohtaja ensisijaisena ja henkilöstöjohtaja toissijaisena
paikalliset sopimukset				henkilöstöjohtaja
päätää tarvittaessa KT yhteyshenkilöstä				henkilöstöjohtaja
työnantajan työsuojelupäällikkötehtävät				työhyvinvointipäällikkö
toimintaohjeet henkilöstöasioissa sekä virka- ja työehtosopimusten sekä muiden henkilöstöä koskevien sopimusten ja määräysten soveltamisohjeet				henkilöstöjohtaja
VIRAT JA TYÖSUHTEET				
viran perustaminen/lakkauttaminen <ul style="list-style-type: none"> • palvelualuejohtaja, tarkastusjohtaja • opettajat • muut virat 	X	X	SIVLA	
virka- tai tehtävänimikkeen muuttaminen tai viran muuttaminen työsuhteiseksi				virkaan tai tehtävään ottava viranomainen
virKatehtävien/virantoimitusvelvollisuuden muuttaminen KVhL 23 § (ei koske työjohto-oikeutta eikä uuden viran perustamiseen verrattavaa virkatehtävien muuttamista) <ul style="list-style-type: none"> • palvelualuejohtaja • muut virat 				kaupunginjohtaja palvelualuejohtaja, tarkastusjohtaja tai KH:n alaisen taseyksikön johtaja
viran/tehtävän kelpoisuusehdot ja tehtäväkuvan vahvistaminen (jos erityislainsäädännöstä ei muuta johdu)				virkaan tai tehtävään ottava viranomainen/ esihenkilö

LAHDEN KAUPUNKI HALLINTOSÄÄNTÖ
Yhteiset henkilöstöasiat

TEHTÄVÄ Päätösvalta henkilöstöasioissa virka- ja työehtosopimusten ja voimassa olevan lainsäädännön sekä kaupungissa noudatettavan käytännön ja henkilöstöhallinnon antaminen toimintaohjeiden mukaisesti	PÄÄTÖSVALTA			
	KV	KH	lautakunta	viranhaltija
viran/tehtävän haettavaksi julistaminen <ul style="list-style-type: none"> • valtuuston täytettävä virka tarkastusjohtajaa lukuun ottamatta • tarkastusjohtaja • muut virat ja tehtävät 		X	TARKLA	virkaan tai tehtävään ottava viranomaisen/ esihenkilö
henkilöstövalinnat <ul style="list-style-type: none"> • kaupunginjohtaja, palvelualuejohtajat ja tarkastusjohtaja • tarkastustoimiston henkilöstö tarkastusjohtajaa lukuun ottamatta • muut viranhaltijat ja työntekijät 	X		TARKLA	kaupunginjohtaja, palvelualuejohtaja, kun ao. palvelualueella koskevassa osiossa ei muuta mainita
koeajan määrääminen ja siitä sopiminen				virkaan tai tehtävään ottava viranomaisen/ esihenkilö
ehdollisen virkavaalin vahvistaminen/ viranhoidomääräys, kun ehdon täyttävä asiakirja (terveydellisiä edellytyksiä koskevat tiedot, rikosrekisteriote) on toimitettu <ul style="list-style-type: none"> • valtuuston suorittama vaali • muu toimielin tai viranhaltija on virkaan ottaja 		X		virkaan ottava viranomaisen

LAHDEN KAUPUNKI HALLINTOSÄÄNTÖ
Yhteiset henkilöstöasiat

TEHTÄVÄ Päätösvalta henkilöstöasioissa virka- ja työehtosopimusten ja voimassa olevan lainsäädännön sekä kaupungissa noudatettavan käytännön ja henkilöstöhallinnon antaminen toimintaohjeiden mukaisesti	PÄÄTÖSVALTA			
	KV	KH	lautakunta	viranhaltija
viran siirtäminen organisaatiossa tai viranhaltijan siirtäminen toiseen virkaan <ul style="list-style-type: none"> • kaupunginjohtaja ja tarkastusjohtaja • muut viranhaltijat 	X			kaupunginjohtaja, tarkastusjohtaja, palvelualuejohtaja, vastuualuejohtaja sekä palveluyksikön ja toimintayksikön esihenkilö kukin alaisensa yksikön osalta tai molempiin virkoihin ottava viranomainen
työsopimussuhteisten siirtäminen tekemällä uusi työsopimus palvelussuhteen ehtojen muuttuessa				tehtävään ottava viranomainen/ esihenkilö
viran siirtäminen organisaatiossa tai viranhaltijan siirtäminen toiseen virkaan tai työsopimussuhteisen siirtäminen siinä tapauksessa, että luovuttava ja vastaanottava organisaatio eivät asiasta pääse yksimielisyyteen				kaupunginjohtaja, palvelualuejohtaja
virantoimituksesta pidättäminen <ul style="list-style-type: none"> • kaupunginjohtaja • muu valtuuston valitsema viranhaltija • muut viranhaltijat 	X	X	X	väliaikainen päätös kunnes toimitella käsittelee asiaa: kaupunginjohtaja, palvelualuejohtaja, vastuualuejohtaja
palvelussuhteen irtisanominen tai purkamisen, lomautusilmoituksen antaminen				virkaan tai tehtävään ottava viranomainen/ esihenkilö
lomautuksesta päättäminen		X		
PALKKAUS JA TYÖAIKA				

LAHDEN KAUPUNKI HALLINTOSÄÄNTÖ
 Yhteiset henkilöstöasiat

TEHTÄVÄ Päätösvalta henkilöstöasioissa virka- ja työehtosopimusten ja voimassa olevan lainsäädännön sekä kaupungissa noudatettavan käytännön ja henkilöstöhallinnon antaminen toimintaohjeiden mukaisesti	PÄÄTÖSVALTA			
	KV	KH	lautakunta	viranhaltija
tehtäväkohtaisen palkan määrittäminen ja muuttaminen <ul style="list-style-type: none"> • kaupunginjohtaja • valtuuston täytettävä virka lukuun ottamatta tarkastusjohtajaa • tarkastusjohtaja ja muu tarkastustoimiston henkilöstö • hallituksen täytettävä virka • muut virat ja tehtävät 		X	TARKLA	kaupunginjohtaja kaupunginjohtaja henkilöstöjohtaja
henkilökohtaiset lisät <ul style="list-style-type: none"> • kaupunginjohtaja • palvelualuejohtajat • tarkastustoimiston henkilöstö • muut viranhaltijat ja työntekijät 		X	TARKLA	kaupunginjohtaja kaupunginjohtaja, palvelualuejohtaja
rekrytointilisä <ul style="list-style-type: none"> • palvelualuejohtajat, heidän suorat alaisensa • tarkastustoimiston henkilöstö • muut 			TARKLA	kaupunginjohtaja kaupunginjohtaja, palvelualuejohtaja
tulospalkkauksen tai muun vastaavan palkitsemisen periaatteista päättäminen		X		
tulospalkkausjärjestelmistä ja tulospalkkioiden tai muiden vastaavien palkitsemisen maksamisesta päättäminen vahvistettujen periaatteiden mukaisesti				kaupunginjohtaja
järjestelyvarojen kohdentaminen yksittäisiin palkkoihin				henkilöstöjohtaja
palveluaikaan perustuviin palkan osiin oikeuttavan palveluajan hyväksyminen				esihenkilö
etätyöstä sopiminen				esihenkilö
poikkeavat työajat ja niihin liittyvät työjärjestelyt (esim. mahdollisuus osa-aikatyöhön osa-aikaisten eläkkeiden yhteydessä tai mahdollisuus vuorotteluvapaaseen)				esihenkilö

LAHDEN KAUPUNKI HALLINTOSÄÄNTÖ
Yhteiset henkilöstöasiat

TEHTÄVÄ Päätösvalta henkilöstöasioissa virka- ja työehtosopimusten ja voimassa olevan lainsäädännön sekä kaupungissa noudatettavan käytännön ja henkilöstöhallinnon antaminen toimintaohjeiden mukaisesti	PÄÄTÖSVALTA			
	KV	KH	lautakunta	viranhaltija
työvuorojärjestelmä ja –luettelot, määrääminen lisä-, yli-, iltä-, yö-, lauantai- tai sunnuntaiyöhön, varallaolo ja sen korvaaminen				esihenkilö
kertapalkkiosta päättäminen				esihenkilö
VIRKA- JA TYÖVAPAAT JA VUOSILOMA				
virka/työvapaa, johon lainsäädännön, virka- ja työehtosopimuksen tai muun säännöksen perusteella ehdoton oikeus <ul style="list-style-type: none"> • kaupunginjohtaja • tarkastusjohtaja • muut viranhaltijat ja työntekijät 		KH:n PJ	TARKLA:n PJ	esihenkilö
harkinnanvarainen virka/työvapaa <ul style="list-style-type: none"> • kaupunginjohtaja • tarkastusjohtaja • palvelualuejohtajat • muut viranhaltijat ja työntekijät <= 1 vuoden aika > 1 vuoden aika 		X	TARKLA:n PJ	kaupunginjohtaja lähin virkasuhteinen esihenkilö kaupunginjohtaja, palvelualuejohtaja, vastuualuejohtaja
koulutukseen osallistuminen ja koulutuksen ajalta myönnettävät edut <ul style="list-style-type: none"> • kaupunginjohtaja • tarkastusjohtaja • muut viranhaltijat ja työntekijät 		KH:n PJ	TARKLA:n PJ	esihenkilö
vuosiloman määrääminen <ul style="list-style-type: none"> • kaupunginjohtaja • tarkastusjohtaja • muut viranhaltijat ja työntekijät 		KH:n PJ	TARKLA:n PJ	esihenkilö

LAHDEN KAUPUNKI HALLINTOSÄÄNTÖ
Yhteiset henkilöstöasiat

TEHTÄVÄ Päätösvalta henkilöstöasioissa virka- ja työehtosopimusten ja voimassa olevan lainsäädännön sekä kaupungissa noudatettavan käytännön ja henkilöstöhallinnon antaminen toimintaohjeiden mukaisesti	PÄÄTÖSVALTA			
	KV	KH	lautakunta	viranhaltija

MUUT HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT PÄÄTÖKSET				
sijaisen määrääminen				sijaistettavan esihenkilö
matkasuunnitelman, -laskun ja kululaskun hyväksyminen <ul style="list-style-type: none"> • kaupunginvaltuuston puheenjohtaja ja kaupunginhallituksen jäsenet, kaupunginhallituksen jaostojen sekä aluejohtokunnan puheenjohtajat ja jäsenet • kaupunginhallituksen puheenjohtaja, valtuutetut ja tarkastuslautakunta • lautakuntien puheenjohtajat • lautakuntien jäsenet ja lautakuntien alaiset jaostot • Wellamo-opiston johtokunta • kaupunginjohtaja • tarkastusjohtaja • muut viranhaltijat ja työntekijät 		KH:n PJ KV:n PJ KH:n PJ LTK:n PJ KH:n PJ	SIVLA:n PJ TARKLA:n PJ	esihenkilö
sivutoimiluvan myöntäminen ja sivutoimilomituksen vastaanottaminen sekä sivutoimien kieltäminen <ul style="list-style-type: none"> • kaupunginjohtaja • tarkastusjohtaja • muut viranhaltijat 		KH:n PJ	TARKLA:n PJ	lähin virkasuhteinen esihenkilö

LAHDEN KAUPUNKI HALLINTOSÄÄNTÖ
Yhteiset henkilöstöasiat

TEHTÄVÄ Päätösvalta henkilöstöasioissa virka- ja työehtosopimusten ja voimassa olevan lainsäädännön sekä kaupungissa noudatettavan käytännön ja henkilöstöhallinnon antaminen toimintaohjeiden mukaisesti	PÄÄTÖSVALTA			
	KV	KH	lautakunta	viranhaltija
terveydentilaa koskevat tiedot (tietojen pyytäminen, tarkastuksiin ja tutkimuksiin määrääminen) <ul style="list-style-type: none"> • kaupunginjohtaja • tarkastusjohtaja • muut viranhaltijat ja työntekijät 		KH:n PJ	TARKLA:n PJ	esihenkilö
työterveyshuollon, yhteistoiminnan ja muiden henkilöstöpalvelujen järjestäminen				henkilöstöjohtaja
työsuojeluyhteistoiminnan järjestäminen				työhyvinvointipäällikkö
opiskelijan työssäoppimisjaksoa koskevan sopimuksen hyväksyminen oppilaitoksen kanssa				esihenkilö
varoituksen antaminen viranhaltijalle/ työntekijälle				esihenkilö, joka voi halutessaan saattaa asian oman esihenkilönsä ratkaistavaksi

- Esihenkilöllä tarkoitetaan tässä taulukossa lähiesihenkilöä. Taulukkoon on käytettävyyden parantamiseksi koottu myös työnjohdollisen toimivallan piiriin kuuluvia päätöksiä, jotka eivät ole julkisen vallan käyttöä eivätkä siten edellytä virkasuhdetta.
- Lähimmällä virkasuhteisella esihenkilöllä tarkoitetaan tässä taulukossa päätöksen kohteesta katsottuna ensimmäistä virassa toimivaa esihenkilötasoa ylöspäin mentäessä.

KAUPUNGINVALTUUSTOA KOSKEVAT SÄÄNNÖT

I luku Yleiset määräykset

1 § Valtuuston toiminnan järjestelyt

Valtuuston toimikauden ensimmäisen kokouksen kutsuu koolle kaupunginhallituksen puheenjohtaja, ja kokouksen avaa iältään vanhin läsnä oleva valtuutettu, joka johtaa puhetta, kunnes valtuuston puheenjohtaja sekä ensimmäinen, toinen ja kolmas varapuheenjohtaja on valittu.

Puheenjohtajiston toimikausi on kaksi vuotta.

Valtuuston toiminnan sisäistä järjestelyä koskevien asioiden valmistelua johtaa valtuuston puheenjohtaja, jollei valtuusto toisin päättä.

Valtuuston kokousten pöytäkirjanpitäjänä toimii ja sen muistakin sihteerintehtävistä huolehtii hallintojohtaja. Tilapäisen valiokunnan sihteerin valitsee valtuusto.

Kuntal 18 §. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat

Valtuusto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja tarpeellisen määrän varapuheenjohtajia toimikaudekseen, jollei valtuusto ole päättänyt lyhyemmästä toimikaudesta. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat valitaan samassa vaalitoimituksessa.

Kuntal. 94 § 3 mom. Valtuuston kokoontuminen

Valtuuston kutsuu koolle puheenjohtaja. Kokouskutsun valtuuston ensimmäiseen kokoukseen antaa kunnanhallituksen puheenjohtaja, ja kokouksen avaa iältään vanhin läsnä oleva valtuutettu, joka johtaa puhetta, kunnes valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat on valittu. Kutsussa on ilmoitettava käsiteltävät asiat.

Kuntal 102 § 1 mom. Puheenjohtaja johtaa asioiden käsittelyä ja pitää huolta järjestyksestä valtuuston kokouksessa. Mikäli valtuutettu käytöksellään häiritsee kokouksen kulkua, puheenjohtajan tulee kehottaa valtuutettua käyttäytymään asianmukaisesti. Jos valtuutettu ei noudata kehotusta, puheenjohtaja voi määrätä valtuutetun poistettavaksi. Jos syntyy epäjärjestys, puheenjohtajan on keskeytettävä tai lopetettava kokous.

Kuntal 102 § 2 mom. Toimielimen jäsenellä on puheoikeus käsiteltävänä olevassa asiassa. Jäsenen on puheessaan pysyttävä asiassa. Jos puhuja poikkeaa asiasta, puheenjohtajan on kehotettava häntä palaamaan asiaan. Jos puhuja ei noudata kehotusta, puheenjohtaja voi kieltää häntä jatkamasta puhetta. Jos puhuja ilmeisen tarpeettomasti pitkittää puhettaan, puheenjohtaja voi asiasta huomautettuaan kieltää häntä jatkamasta puhettaan.

1 a § Valtuustotoimikunta

Valtuustotoimikuntaan kuuluvat jäseninä kaupunginvaltuuston puheenjohtajisto. Valtuustotoimikunnan puheenjohtajana toimii valtuuston puheenjohtaja ja hänen poissa ollessaan varapuheenjohtajat sijaantulojärjestyksessä. Toimikunta kokoontuu puheenjohtajan kutsusta ja sen sihteerinä toimii hallintojohtaja.

Valtuustotoimikunnan tehtävät:

- kehittää kaupunginvaltuuston työskentelyä ja kokouskäytäntöjä
- valmistella esitykset Lahti -mitalin saajasta sekä luottamushenkilöille esitettävistä kunnia- ja ansiomerkeistä

2 § Valtuustoryhmän muodostaminen

Valtuutetut voivat valtuustotyöskentelyä varten muodostaa valtuustoryhmiä. Myös varajäsen voi kuulua valtuustoryhmään.

Valtuustoryhmän muodostamisesta, nimestä, puheenjohtajasta ja muista henkilöistä, joilla on oikeus edustaa valtuustoryhmää, on annettava valtuustolle kirjallinen ilmoitus. Ilmoitukseen on liitettävä asianomaisen ryhmän kirjallinen hyväksyminen. Valtuustoryhmän nimen tulee erottua muiden valtuustoryhmien nimistä niin, etteivät ne ole sekoitettavissa toisiinsa.

Valtuustoryhmänä pidetään myös yhtä valtuutettua, jos hän on tehnyt 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen.

3 § Valtuustoryhmään liittyminen sekä siitä eroaminen tai erottaminen

Liittymisestä valtuustoryhmään ja siitä eroamisesta valtuutetun on ilmoitettava kirjallisesti valtuustolle. Liittymisilmoitukseen on liitettävä asianomaisen ryhmän kirjallinen hyväksyminen.

Jos valtuutettu on erotettu valtuustoryhmästä, valtuustoryhmän on ilmoitettava tästä kirjallisesti valtuustolle.

Valtuustoryhmän on ilmoitettava kirjallisesti valtuustolle ryhmää edustamaan oikeutettua henkilöä koskevista muutoksista.

4 § Valtuustoryhmää koskeva kokouskutsu ja -tilat

Konsernihallinto osoittaa valtuustoryhmien kokouksia varten tarvittavat kokoustilat, joista ei suoriteta korvausta.

Kutsu ryhmäkokoukseen voidaan toimittaa valtuuston kokouskutsun yhteydessä.

5 § Valtuustoryhmän tehtävät varajäseniä kutsuttaessa

Valtuustoryhmä avustaa valtuuston puheenjohtajaa järjestyksessä oikean varajäsenen kutsumisessa valtuuston kokoukseen siitä estyneen valtuutetun sijaan.

6 § Päätösten ilmoittaminen valtuustoryhmille

Valtuuston kunkin kokouksen jälkeen on valtuustoryhmille lähetettävä jäljennös kokouksen pöytäkirjasta tai riittävä selvitys tehdyistä päätöksistä.

7 § Luettelon pitäminen valtuustoryhmistä

Konsernihallinnon on valtuustoryhmien valtuustolle tekemien ilmoitusten perusteella pidettävä ajan tasalla olevaa luettelo valtuustoryhmistä, niiden jäsenistä ja ryhmien toimihenkilöistä.

8 § Istumajärjestys

Valtuutetut istuvat kokouksessa valtuustoryhmittäin puheenjohtajan hyväksymän istumajärjestyksen mukaisesti.

II luku Valtuutetun aloiteoikeus

9 § Valtuutettujen aloitteet

Kokouskutsussa mainittujen asioiden käsittelyn jälkeen on valtuustoryhmällä ja valtuutetulla oikeus, ilmoitettuaan siitä aikaisemmin puheenjohtajalle, tehdä kirjallisia aloitteita kaupungin toimintaa ja hallintoa koskevista asioista. Aloite annetaan puheenjohtajalle sen jälkeen, kun se on esitelty valtuustolle.

Aloitetta ei oteta heti käsiteltäväksi, vaan se lähetetään kaupunginhallituksen valmisteltavaksi. Valtuusto voi erikseen päättää, että aloitteesta käydään lähetekeskustelu siitä, miten asia on valmisteltava.

Kaupunginhallituksen on vuosittain maaliskuun loppuun mennessä esitettävä valtuustolle luettelo valtuutettujen tekemistä ja kaupunginhallitukselle lähetetyistä aloitteista, joita valtuusto ei edellisen vuoden loppuun mennessä ole lopullisesti käsitellyt. Samalla on ilmoitettava, mihin toimenpiteisiin niiden johdosta on ryhdytty. Valtuusto voi todeta, mitkä aloitteista on käsitelty loppuun.

Kaupunginhallituksen on esitettävä kaupunginvaltuustolle luettelo sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa kaupungin asukkaiden tekemistä aloitteista ja niiden johdosta suoritetuista toimenpiteistä vuosittain maaliskuun loppuun mennessä

9 a § Talousarviovaikutteinen aloite

Valtuutetun aloite, joka koskee määrärahan ottamista seuraavan vuoden talousarvioon, on talousarviovaikutteinen aloite. Vuosittain toukokuun loppuun mennessä saapuneiden talousarviovaikutteisten aloitteiden toteuttamismahdollisuudet arvioidaan talousarviovalmistelun yhteydessä. Kaupunginhallitus antaa valtuustolle vastauksen toteutukseen etenevistä talousarviovaikutteisista aloitteista talousarviosta päätettäessä.

10 § Kaupunginhallitukselle osoitettava kysymys

Vähintään 14 valtuutettua voi tehdä kaupunginhallitukselle osoitetun kirjallisen kysymyksen kunnan toimintaa, hallintoa tai talouden hoitoa koskevasta asiasta. Kysymys on toimitettava kirjallisena kaupungin kirjaamoon.

Kaupunginhallituksen on vastattava kysymykseen viimeistään siinä valtuuston kokouksessa, joka ensiksi pidetään kuuden viikon kuluttua kysymyksen saapumisesta, tai ilmoitettava syy, minkä vuoksi vastausta ei ole voitu antaa.

Vastaus tai ilmoitus on merkittävä tiedoksi. Jos kysymystä käsiteltäessä tehdään ehdotus tilapäisen valiokunnan asettamisesta tutkimaan kysymyksessä tarkoitettua asiaa, valtuuston on päätettävä tästä. Muuta päätöstä ei kysymyksen johdosta saa tehdä.

11 § Tiedotustilaisuus ja kyselytunti

Merkittävimpien valtuustossa esille tulevien tai tärkeiden muiden asioiden selostamiseksi valtuutetuille pidetään tarvittaessa tiedotustilaisuuksia.

Valtuutetut voivat käytettävissä olevan ajan puitteissa selostuksen jälkeen tehdä asiaa koskevia kysymyksiä, joihin annetaan lyhyet vastaukset.

Valtuutettujen esittämien kirjallisten kyselyjen käsittelemistä varten pidetään tarvittaessa kyselytunteja. Kyselytunti aloitetaan välittömästi tiedotustilaisuuden jälkeen.

Valtuutetulla on oikeus esittää kaupunginhallituksen puheenjohtajalle, kaupunginjohtajalle sekä kullekin palvelualuejohtajalle hänen omalla toimialallaan kyselytunnilla vastattavaksi lyhyitä, kulloinkin yhteen asiaan kohdistuvia kyselyjä kaupungin hallinnon ja talouden hoitoa koskevista asioista.

Kysely on kirjallisena toimitettava kaupungin kirjaamoon viimeistään viikkoa ennen tiedotustilaisuutta. Myöhemmin toimitetut kyselyt sekä kyselyt, joihin ei kyselytunnilla ehditä vastata, siirtyvät seuraavaan kyselytuntiin. Samalla kyselytunnilla vastattavaksi saa valtuutettu esittää enintään kaksi kyselyä.

Kyselyt otetaan vastattaviksi niiden saapumisjärjestyksessä. Puheenjohtajalla on kuitenkin oikeus määrätä tasapuolisuutta noudattaen muukin vastaamisjärjestys.

Kyselyyn on lyhyesti vastattava seuraavalla kyselytunnilla. Vastauksen antamisen jälkeen kyselyn esittäjällä on oikeus välittömästi tehdä kaksi asiaan liittyvää lyhyttä lisä kysymystä, joihin vastauksen antajan tulee heti vastata. Jollei kyselyyn vastata, on syy siihen ilmoitettava. Kyselyjen johdosta ei käydä keskustelua.

Tiedotustilaisuudesta ja kyselytunnista ilmoitetaan valtuutetuille, mikäli mahdollista, kokouskutsun yhteydessä.

Tiedotustilaisuuden ja kyselytunnin puheenjohtajana toimii valtuuston puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja sihteerinä valtuuston pöytäkirjanpitäjä. Tiedotustilaisuudessa selostetuista asioista ja kyselytunnilla esitetyistä kyselyistä, niihin liittyvistä lisäkysymyksistä sekä näihin annetuista vastauksista sihteerin pitää luetteloa.

Tiedotustilaisuus ja kyselytunti ovat julkiset.

III luku Valtuuston kokoukset

12 § Kokouskutsu

Kutsun valtuuston toimikauden ensimmäiseen kokoukseen antaa kaupunginhallituksen puheenjohtaja.

Kutsu valtuuston kokoukseen on vähintään neljä päivää ennen kokousta lähetettävä erikseen kullekin valtuutetulle sekä niille, joilla on kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus. Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat.

KuntaL 108. Kunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi julkaisemalla ne yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu, sekä tarpeen vaatiessa muulla kunnan päättämällä tavalla.

Ilmoitusten on oltava yleisessä tietoverkossa 14 vuorokautta, jollei asian luonteesta muuta johdu. Ilmoituksen sisältämät henkilötiedot on poistettava tietoverkosta edellä mainitun ajan kuluttua.

KuntaL 94 §. Valtuuston kokoontuminen

Valtuusto kokoontuu päättämääränsä aikoina ja myös silloin, kun valtuuston puheenjohtaja katsoo sen tarpeelliseksi.

Valtuusto on kutsuttava koolle myös kunnanhallituksen tai vähintään neljäjäsen valtuutetuista sitä pyytäessä ilmoittamansa asian käsittelyä varten. Tällainen asia on valmistettava kiireellisesti.

Valtuuston kutsuu koolle puheenjohtaja. Kutsussa on ilmoitettava käsiteltävät asiat.

KuntaL 95 §. Valtuustossa käsiteltävät asiat

Valtuusto voi käsitellä asian, joka on mainittu kokouskutsussa ja joka on valmisteltu 93 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Jos asia on kiireellinen, valtuusto voi päättää ottaa asian käsiteltäväkseen, vaikka sitä ei ole mainittu kokouskutsussa. Jos asiaa ei ole valmisteltu, päätös asian ottamisesta käsiteltäväksi on tehtävä yksimielisesti.

12 a § Valtuuston varsinainen kokous ja sähköinen kokous

Valtuusto voi käsitellä asian varsinaisessa kokouksessaan, jossa kokouksen osallistujat ovat läsnä kokouspaikalla.

Vaihtoehtoisesti kokous voidaan pitää sähköisessä toimintaympäristössä, johon osallistutaan sähköisen yhteyden avulla (sähköinen kokous).

Valtuuston kokouksessa voidaan käyttää sähköistä kokousjärjestelmää.

Yleisölle on järjestettävä mahdollisuus seurata valtuuston sähköistä kokousta internetin kautta sekä kokouskutsussa mainitussa tilassa.

Valtuuston suljettuun sähköiseen kokoukseen voi osallistua vain sellaisesta paikasta, jossa salassa pidettävät tiedot ja kokouksessa käydyt keskustelut eivät ole ulkopuolisen kuultavissa tai nähtävissä.

Kaupunginhallitus tai sen nimeämä viranhaltija vastaa siitä, että valtuuston sähköisiin kokouksiin tarvittavat tekniset laitteet, järjestelmät ja tietoliikenneyhteydet ovat ajantasaisia ja tietoturvallisia lakien edellyttämällä tavalla.

13 § Esityslista

Esityslista, joka sisältää selostuksen käsiteltävistä asioista tarpeellisine liitteineen ja ehdotukset valtuuston päätöksiksi, on lähetettävä kokouskutsun yhteydessä, jolleivät erityiset syyt ole esteenä. Liitetiedostoja voidaan julkaista sähköisessä kokousjärjestelmässä. Esityslistan allekirjoittaa kaupunginvaltuuston puheenjohtaja.

Esityslista liitteineen on, jolleivät erityiset syyt ole esteenä, toimitettava valtuutetuille ja kaupunginhallituksenjäsenille sekä kaupunginjohtajalle ja palvelualuejohtajille vähintään neljä päivää ennen valtuuston kokousta.

Esityslista liitteineen on edellä 2 momentissa mainitussa ajassa lähetettävä lisäksi valtuustoryhmille.

Valtuusto voi päättää, kuinka monelle varavaltuutetulle esityslista toimitetaan.

KuntaL 93 §. Valtuustoasioiden valmistelu

Kunnanhallituksen on valmistettava valtuustossa käsiteltävät asiat lukuun ottamatta asioita, jotka koskevat valtuuston toiminnan sisäistä järjestelyä taikka jotka 121 §:ssä tarkoitettu tarkastuslautakunta on valmistellut.

KuntaL 95 §. Valtuustossa käsiteltävät asiat

Valtuusto voi käsitellä asian, joka on mainittu kokouskutsussa ja joka on valmisteltu 93 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Jos asia on kiireellinen, valtuusto voi päättää ottaa asian käsiteltäväkseen, vaikka sitä ei ole mainittu kokouskutsussa. Jos asiaa ei ole valmisteltu, päätös asian ottamisesta käsiteltäväksi on tehtävä yksimielisesti.

14 § Kokouksesta tiedottaminen

Valtuuston kokouksen ajasta ja paikasta tiedotetaan ennen kokousta niissä tiedotusvälineissä, joissa valtuusto on päättänyt kokouksistaan ilmoittaa sekä kaupungin internet-sivuilla.

15 § Varavaltuutetun kutsuminen

Valtuutetun, joka on estynyt hoitamasta valtuutetun tointaan tai joka on esteellinen käsittelemään jotakin asiaa, on viipymättä ilmoitettava asiasta valtuuston puheenjohtajalle. Puheenjohtajalle tehtävä ilmoitus voidaan jättää myös hallintojohtajalle.

Saatuaan valtuutetulta tai muuten luotettavasti tiedon esteestä tai esteellisyydestä puheenjohtajan on kutsuttava valtuutetun sijaan kuntalain 17 §:ssä tarkoitettu varavaltuutettu.

Puheenjohtajan on tarvittaessa saatettava valtuutetun ja muun läsnäoloon oikeutetun henkilön esteellisyys valtuuston ratkaistavaksi. Henkilö, jonka esteellisyydestä päätetään, ei saa olla käsittelemässä omaa esteellisyyttään. Esteelliseksi väitetylle henkilölle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen väitteen käsittelyn aloittamista ja esteellisyyttä koskeva ratkaisu on perusteltava.

Kuntal 17 §. Varavaltuutetut

Valtuutetuille valitaan varavaltuutettuja jokaisen kunnallisvaaleissa esiintyneen vaaliliiton, puolueen ja yhteislistan ensimmäisistä valitsematta jääneistä ehdokkaista sama määrä kuin valtuutettuja, kuitenkin vähintään kaksi. Yhteislistan ulkopuolella olleen valitsijayhdistyksen ehdokkaana valitulla valtuutetulla ei ole varavaltuutettua.

16 § Kaupunginhallituksen edustus valtuuston kokouksessa

Kaupunginhallituksen puheenjohtajan sekä kaupunginjohtajan, kaupunginjohtajan varamiehen, sekä palvelualuejohtajat ja lakiasiaintohtajan on oltava läsnä valtuuston kokouksessa. Heidän poissaolonsa ei estä asioiden käsittelyä.

Kaupunginhallituksen jäsenillä on läsnäolo-oikeus.

Edellä mainitulla henkilöllä on oikeus ottaa osaa keskusteluun, mutta ei päätöksen tekemiseen, jollei hän ole samalla valtuutettu.

17 § Puheenjohtajan luovuttaminen varapuheenjohtajalle ja tilapäinen puheenjohtaja

Puheenjohtaja voi tarvittaessa valtuuston suostumuksella luovuttaa puheenjohtajan kokouksessa varapuheenjohtajalle ja osallistua sinä aikana kokoukseen jäsenenä.

Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtajat ovat poissa tai esteellisiä jossakin asiassa, valitaan kokoukselle tilapäinen puheenjohtaja.

18 § Nimenhuuto ja päätösvaltaisuuden toteaminen

Läsnä olevat valtuutetut ja varavaltuutetut todetaan äänestyslaitteella tai tarvittaessa poikkeustilanteessa muulla tavalla tapahtuvalla nimenhuudolla.

Nimenhuudon jälkeen puheenjohtaja toteaa, onko valtuusto laillisesti koolle kutsuttu ja päätösvaltainen.

KuntaL 103 §. Päätösvaltaisuus

Valtuusto on päätösvaltainen, kun vähintään kaksi kolmannesta valtuutetuista on läsnä.

19 § Läsnä olevat valtuutetut ja varavaltuutetut

Valtuutettu, joka ei ole saapuvilla nimenhuudossa, merkitään pöytäkirjaan poissa olevaksi. Jos hän saapuu kokoukseen myöhemmin, on hänen ilmoittauduttava puheenjohtajalle, jolloin pöytäkirjaan merkitään, minkä asian käsittelyn aikana hän on kokoukseen saapunut. Vastaavasti menetellään silloin, kun valtuutettu poistuu kesken kokouksen.

Läsnä oleviksi katsotaan valtuutetut ja varavaltuutetut, jotka pöytäkirjan mukaan ovat saapuneet kokoukseen eivätkä ole ilmoittaneet siitä poistuvansa tai joita muuten ei ole todettu poissa oleviksi.

Puheenjohtaja voi toimittaa kokouksen kestäessä tai kokoustauon päätyttyä uuden nimenhuudon, jos se läsnä olevien toteamiseksi on tarpeen.

20 § Asioiden käsittelyjärjestys

Asiat esitellään valtuustolle esityslistan mukaisessa järjestyksessä, jollei valtuusto toisin päätä.

Käsittelyn pohjana (pohjaehdotuksena) on kaupunginhallituksen ehdotus taikka, milloin tarkastuslautakunta tai tilapäinen valiokunta on valmistellut asian, niiden ehdotus. Jos kaupunginhallituksen ja valiokunnan ehdotukset poikkeavat toisistaan, niiden välillä toimitetaan äänestys.

Jos kaupunginhallitus, tarkastuslautakunta tai tilapäinen valiokunta on muuttanut esityslistalla olevaa ehdotustaan ennen kuin valtuusto on tehnyt päätöksen asiasta, pohjaehdotuksena on muutettu ehdotus. Jos ehdotus on peruutettu, asia on jätettävä käsittelemättä.

21 § Talousarvioehdotuksen käsittely

Mikäli valtuusto ei kokonaisuudessaan hyväksy kaupunginhallituksen talousarvioehdotusta, asia palautuu hyväksymättä jääneiltä osiltaan uudelleen käsiteltäväksi kaupunginhallituksessa, joka tulee kutsua koolle samaksi ajaksi kuin valtuuston kokous pidetään. Valtuuston kokous keskeytetään kaupunginhallituksen kokouksen ajaksi.

Jatkaessaan asian käsittelyä valtuusto ottaa lopullisesti kantaa sekä niihin muutoksiin, jotka se oli ensimmäisessä käsittelyssään tehnyt talousarvioehdotukseen, että niihin muutoksiin, jotka kaupunginhallitus näiden johdosta esittää siihen tehtäväksi. Talousarvio hyväksytään ensimmäisessä käsittelyssä hyväksymättä jääneiltä osiltaan lopullisesti tässä toisessa käsittelyssä.

22 § Puheenvuorot

Kun asia on esitelty, siitä on varattava tilaisuus keskustella.

Puheenvuoro, vastaus- ja työjärjestyspuheenvuoro mukaan lukien, on pyydettävä

äänestyslaitetta käyttämällä tai tarvittaessa poikkeustilanteessa toimittamalla puheenjohtajalle kirjallinen puheenvuoropyyntö.

Puheenvuorot annetaan äänestyslaitetta käyttäen pyydettyssä järjestyksessä tai tarvittaessa poikkeustilanteessa siinä järjestyksessä, jossa kirjalliset puheenvuoropyynnöt on toimitettu puheenjohtajalle. Jos useat pyytävät yhtä aikaa puheenvuoroa, määrää puheenjohtaja missä järjestyksessä kukin heistä sen saa.

Kaupunginhallituksen puheenjohtajan, kaupunginjohtajan tai palvelualuejohtajien pyydettyä puheenvuoron annetaan se hänelle ennen muita.

Jos valtuutettu tahtoo vastata puheenvuoroon ja hän on tätä pyytänyt joko tuon puheenvuoron aikana tai heti sen päätyttyä, voi puheenjohtaja oikeuttaa hänet käyttämään puheenvuoron ennen aikaisemmin pyydettyjä puheenvuoroja. Sellaisessa vastauspuheenvuorossa, joka saa kestää enimmillään 1 minuutin, älköön esitettävä muuta kuin selvityksiä ja oikaisuja toisen puheenvuoron johdosta tai vastine siinä esitettyyn väitteeseen. Puheenjohtajalla on tarvittaessa oikeus ohjata vastauspuheenvuoron käyttäjä esittämään puheenvuoronsa puhujapöytästä, tai keskeyttää puheenvuoro. Milloin vastauspuheenvuoropyyntöjä on useita, puheenjohtajalla on oikeus harkintansa mukaan erikseen avata ja päättää niitä koskeva keskustelu.

Erityisissä tapauksissa puheenjohtaja voi, poiketen siitä, mitä edellä tässä pykälässä on määrätty, antaa asian käsittelyn alussa yhden puheenvuoron kunkin valtuustoryhmän edustajalle ryhmien suuruuden mukaisessa järjestyksessä.

Asian käsittelyjärjestystä koskeva työjärjestyspuheenvuoro on annettava ennen muita.

Valtuutetun puheenvuoron suositeltu enimmäispituus on 5 minuuttia. Kokouksen sujuvan kulun turvaamiseksi puheenjohtajalla on oikeus yksittäisessä asiassa rajoittaa valtuutettujen puheenvuorojen pituutta niin, että ryhmäpuheenvuoro voi kestää 15 minuuttia ja muu puheenvuoro 5 minuuttia.

23 § Puheenvuorojen käyttäminen

Valtuutetun tulee esittää puheenvuoronsa sitä varten varatulta paikalta.

Valtuutettu saa esittää kaikki enintään 1 minuutin mittaiset puheenvuorot mikrofonia käyttäen omalta paikalta tai tarvittaessa poikkeustilanteessa puhujapöytästä. Puheenjohtajan erityisestä syystä antamalla luvalla normaalipuheenvuoron saa pitää omalta paikalta 1 minuuttia pidempänäkin.

Ainoastaan puheenjohtajalla on oikeus keskeyttää puhuja.

KuntaL 102 § 2 mom. Valtuutetulla on puheoikeus käsiteltävänä olevassa asiassa. Valtuutetun on puheessaan pysyttävä asiassa. Jos valtuutettu puheessaan poikkeaa asiasta, puheenjohtajan on kehotettava häntä palaamaan asiaan. Jos valtuutettu ei noudata kehotusta, puheenjohtaja voi kieltää häntä jatkamasta puhetta. Jos valtuutettu ilmeisen tarpeettomasti pitkittää puhettaan, puheenjohtaja voi asiasta huomautettuaan kieltää häntä jatkamasta puhettaan.

KuntaL 69 § ja 70 §. Kunnan luottamushenkilöt

Luottamushenkilön tulee edistää kunnan ja sen asukkaiden parasta sekä toimia luottamustehävässään arvokkaasti tehtävän edellyttämällä tavalla. Luottamushenkilön tai henkilön, joka on ehdolla muuhun luottamustoimeen kuin valtuutetuksi, on valtuuston tai asianomaisen toimieliimen pyynnöstä esitettävä selvitys seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen vaalikelpoisuutensa tai esteellisyytensä arvioinnissa.

24 § Pöydällepanoehdotus ja asian käsittelyn keskeyttäminen

Jos keskustelun kuluessa tehdään kannatettu ehdotus asian pöydällepanosta tai jokin muu ehdotus, jonka hyväksyminen keskeyttäisi asian asiallisen käsittelyn, seuraavien puhujien on puheenjohtajan kehotuksesta rajoitettava puheenvuoronsa koskemaan vain tätä ehdotusta ja siitä on tehtävä päätös ennen kuin keskustelua itse asiasta jatketaan. Jos ehdotus hyväksytään, puheenjohtaja keskeyttää asian käsittelyn; jos se hylätään, jatkuu käsittely.

Asia, joka esitetään ensimmäisen kerran valtuustolle eikä esityslistaa ole toimitettu kokouskutsun yhteydessä neljää päivää aikaisemmin, pannaan pöydälle seuraavaan kokoukseen, jos vähintään neljäsosa läsnä olevista valtuutetuista sitä pyytää. Muussa tapauksessa asian pöydällepanosta päätetään äänten enemmistöllä.

Jos asia jää pöydälle, on sitä ennen tehdyt, kaupunginhallituksen tai valiokunnan ehdotuksesta poikkeavat ehdotukset, jotka halutaan pitää voimassa, asian jatkokäsittelyssä uudistettava.

25 § Ehdotukset

Keskustelun kuluessa tehty muu kuin pöydälle panemista asian palauttamista tai hylkäämistä koskeva ehdotus on annettava kirjallisena.

Kun kaikki puheenvuorot on käytetty, puheenjohtaja julistaa keskustelun päättyneeksi. Tämän jälkeen hänen on esitettävä valtuuston hyväksyttäväksi selostus keskustelun kuluessa tehdyistä ehdotuksista.

Ehdotusta, jota ei ole kannatettu tai joka on tehty vaihtoehtoisena taikka ehdotusta, joka menee käsiteltävän asian ulkopuolelle, ei oteta äänestettäväksi. Pohjaehdotus otetaan kuitenkin äänestettäväksi, vaikka sitä ei ole kannatettu.

Jollei ole muita äänestykseen otettavia ehdotuksia kuin pohjaehdotus, puheenjohtajan on julistettava se valtuuston päätökseksi.

26 § Äänestystapa

Äänestys on toimitettava avoimesti. Kunkin valtuutetun äänestyskäyttäytyminen näkyy äänestyslaitteelta sitä mukaan, kun valtuutetut äänestävät. Valtuutettu voi asiasta puheenjohtajalle ilmoitettuaan korjata äänestyksessä tapahtuneen virheensä välittömästi äänestyksen tapahtuttua. Valtuutettu ei voi muuttaa äänestyskäyttäytymistään enää sen jälkeen, kun puheenjohtaja on todennut äänestyksen päättyneeksi.

27 § Äänestysjärjestys

Jos ehdotuksista on äänestettävä, puheenjohtaja esittää valtuuston hyväksyttäväksi äänestysjärjestyksen, jota laadittaessa on otettava huomioon, että:

- 1) ensiksi asetetaan äänestettäväksi pohjaehdotuksesta kaksi eniten poikkeavaa ehdotusta. Niistä voittanut asetetaan jäljellä olevista ehdotuksista eniten pohjaehdotuksesta poikkeavaa ehdotusta vastaan, ja näin jatketaan, kunnes saadaan lopullinen vastaehdotus pohjaehdotukselle. Kuitenkin, jos äänestykseen on otettava pohjaehdotuksen kokonaan hylkäämistä tarkoittava ehdotus, se on asetettava viimeisenä äänestettäväksi muista ehdotuksista voittanutta vastaan;
- 2) jos asia koskee määrärahan myöntämistä, asetetaan ensin äänestettäväksi määrältään suurimman ehdotuksen hyväksyminen tai hylkääminen ja näin jatketaan ehdotusten suuruuden mukaisessa järjestyksessä, kunnes jokin ehdotus hyväksytään, minkä jälkeen pienemmistä ehdotuksista ei enää äänestetä; sekä
- 3) jos ehdotus on sellainen, että sen hyväksyminen tai hylkääminen on riippumaton muista ehdotuksista, on sen hyväksymisestä tai hylkäämisestä äänestettävä erikseen.

Jos päätöksen tekemiseen vaaditaan lain mukaan määränemmistön kannatus, puheenjohtajan on ilmoitettava siitä ennen äänestyksen toimittamista ja otettava se huomioon äänestyksen tuloksen todetessaan.

KuntaL104 §. Äänestys

Jos toimielin on asiasta yksimielinen tai vastaehdotusta ei ole kannatettu, puheenjohtaja toteaa päätöksen. Muussa tapauksessa puheenjohtaja toteaa ehdotukset, joita ei kannatuksen puuttuessa oteta äänestettäväksi, ja ehdotukset, joista äänestetään. Puheenjohtaja saattaa toimielimen hyväksyttäväksi äänestystavan ja, jos äänestyksiä on toimitettava useampia, äänestysjärjestyksen sekä tekee äänestysesityksen siten, että vastaus "jaa" tai "ei" ilmaisee kannoton ehdotukseen.

Äänestys toimitetaan avoimesti. Päätökseksi tulee ehdotus, joka on saanut eniten ääniä, tai äänten mennessä tasan ehdotus, jota puheenjohtaja on äänestänyt.

KuntaL 43 §. Kunnanjohtajan irtisanominen tai siirtäminen muihin tehtäviin

Edellä 1 momentissa tarkoitetun päätöksen tekemiseen vaaditaan, että sitä kannattaa kaksi kolmasosaa kaikista valtuutetuista. Päätös voidaan panna heti täytäntöön. Samalla kunnanjohtaja voidaan vapauttaa tehtäviensä hoidosta.

28 § Toivomusponsi

Tehtyään käsiteltävänä olevassa asiassa päätöksen valtuusto voi hyväksyä kaupunginhallitukselle osoitettavan toivomusponnen, jonka tulee liittyä käsiteltävänä olevaan asiaan ja joka ei saa olla ristiriidassa valtuuston päätöksen kanssa eikä muuttaa tai laajentaa sitä.

IV luku Vaalit

29 § Yleiset määräykset

Milloin vaali toimitetaan suljetuin lipuin, äänestyslipun on oltava kokoon taitettu niin, ettei sen sisältö ole näkyvässä. Äänestyslipussa ei saa olla asiattomia merkintöjä.

Äänestysliput annetaan valtuuston puheenjohtajalle nimenhuudon määräämässä järjestyksessä.

Ääniä voidaan antaa jokaiselle vaalissa kysymykseen tulevalle ehdokkaalle, vaikkei häntä olisi keskustelussa ehdotettu tai kannatettu.

Kuntal 105 §. Vaali

Vaalissa tulevat valituiksi se tai ne, jotka ovat saaneet eniten ääniä.

Luottamushenkilöiden vaali toimitetaan suhteellisena, jos sitä vaatii läsnä olevista toimielimen jäsenistä vähintään määrä, joka saadaan jakamalla läsnä olevien lukumäärä valittavien lukumäärällä lisättynä yhdellä. Jos osamääräksi tulee murtoluku, se korotetaan lähinnä ylempään kokonaislukuun.

Varajäsenet valitaan samassa vaalissa kuin varsinaiset jäsenet. Jos varajäsenet ovat henkilökohtaisia, ehdokkaat on hyväksyttävä ennen vaalia ja ehdokkaana tulee olla sekä varsinainen jäsen että tämän varajäsen. Jos varajäsenet eivät ole henkilökohtaisia, valituiksi tulevat varsinaisiksi jäseniksi valittujen jälkeen seuraavaksi eniten ääniä tai korkeimmat vertausluvut saaneet ehdokkaat.

Suhteellista vaalia toimitettaessa on noudatettava soveltuvin osin, mitä kunnallisvaaleista säädetään. Lisäksi valtuusto voi antaa määräyksiä vaalin toimittamisesta. Suhteellinen vaali ja vaadittaessa myös enemmistövaali on toimitettava suljetuin lipuin. Äänten mennessä tasan ratkaisee arpa.

30 § Vaalitoimituksen avustajat

Toimitettaessa enemmistövaali suljetuin lipuin kokouksen pöytäkirjantarkastajat toimivat samalla ääntenlaskijoina ja avustavat muutenkin vaalitoimituksessa, jollei valtuusto toisin päättä.

Suhteellinen vaali

31 § Valtuuston vaalilautakunta

Valtuusto valitsee ensimmäisessä kokouksessaan keskuudestaan toimikaudekseen suhteellisten vaalien toimittamista varten vaalilautakunnan. Lautakunnassa on viisi varsinaistajäsentä ja kullakin henkilökohtainen varajäsen.

Valtuusto valitsee jäseniksi valituista lautakunnan puheenjohtajan ja yhden varapuheenjohtajan noudattaen samaa menettelyä kuin valtuuston puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajia

valittaessa.

Lautakunnan sihteerinä toimii valtuuston pöytäkirjanpitäjä, jollei valtuusto toisin päättä. Lautakunta voi kutsua avukseen asiantuntijoita.

32 § Ehdokaslistojen jättäminen ja vaalitoimituksen nimenhuuto

Valtuusto määrää ajankohdan, milloin ehdokaslistat on viimeistään annettava valtuuston puheenjohtajalle sekä milloin vaalitoimituksen nimenhuuto aloitetaan.

33 § Ehdokaslistojen laatiminen

Ehdokaslistassa saa olla enintään niin monen ehdokkaan nimi kuin vaalissa on valittavia jäseniä ja varajäseniä.

Ehdokaslistan otsikossa on mainittava, missä vaalissa sitä käytetään. Ehdokaslista on vähintään kahden valtuutetun allekirjoitettava. Ensimmäinen allekirjoittaja toimii listan asiamiehenä, antaa sen valtuuston puheenjohtajalle ja on oikeutettu tekemään siihen 34 §:ssä tarkoitettut oikaisut.

34 § Ehdokaslistojen tarkastus ja oikaiseminen

Kun ehdokaslistojen antamisen määräaika on päättynyt, valtuuston puheenjohtaja antaa ehdokaslistat vaalilautakunnalle, joka tutkii ehdokkaiden vaalikelpoisuuden ja tarkastaa, ovatko ne muutoin asianmukaisesti laaditut.

Jos listassa on virheellisyys, annetaan asiamiehelle tilaisuus sen korjaamiseen vaalilautakunnan asettamassa määräajassa.

Jos sama henkilö on asiamiehen toimittaman ehdokaslistan korjaamisen jälkeenkin ehdokkaana kahdella tai useammalla listalla, vaalilautakunnan on, mikäli mahdollista, tiedusteltava ehdokkaalta, mille listalle hänen nimensä jätetään.

35 § Ehdokaslistojen yhdistelmä

Sitten kun edellä 34 §:ssä mainittuja oikaisuja varten varattu määräaika on päättynyt, vaalilautakunta laatii hyväksytyistä ehdokaslistoista yhdistelmän, johon jokaiselle ehdokaslistalle merkitään järjestysnumero.

Ehdokaslistojen yhdistelmä on pantava ennen vaalitoimituksen nimenhuudon alkamista valtuuston istuntohuoneeseen nähtäväksi ja valtuustolle julkiluettava. Vaalin nimenhuutoa ei saa pitää ennen kuin vähintään neljännes tunti on kulunut nähtäville panemisesta.

36 § Vaalitoimitus

Kunkin valtuutetun on nimenhuudon määräämässä järjestyksessä annettava valtuuston puheenjohtajalle äänestyslippu, johon hän on merkinnyt äänestämänsä ehdokaslistan numeron.

37 § Vaalin tuloksen toteaminen ja äänestyslippujen säilyttäminen

Nimenhuudon päätyttyä valtuuston puheenjohtaja antaa äänestysliput vaalilautakunnalle, joka tutkii niiden pätevyyden sekä laskee ja toteaa vaalin tuloksen noudattaen soveltuvin osin, mitä kunnallisvaaleista säädetään.

Vaalilautakunta antaa vaalin tuloksesta kirjallisen ilmoituksen valtuuston puheenjohtajalle, joka ilmoittaa vaalin tuloksen valtuustolle.

Vaalissa annetut äänestysliput on säilytettävä, kunnes päätös vaalissa, jossa niitä on käytetty, on saanut lainvoiman. Sama koskee arvonnassa käytettyjä lippuja. Jos vaali on toimitettu suljetuin lipuin, ne on säilytettävä suljetussa päällyksessä.

V luku Pöytäkirja

38 § Pöytäkirja

Valtuuston pöytäkirjan pitämisessä noudatetaan soveltuvin osin hallintosäännön yleisiä määräyksiä. Milloin äänestys on toimitettu nimenhuudolla, on äänestysluettelo liitettävä pöytäkirjaan. Varsinaisen pöytäkirjan ohessa valtuuston kokoukset äänitetään ja säilytetään äänitallenteina.

KuntaL 106 §. Eriävä mielipide

Päätöksentekoon osallistuneella, jos hän on tehnyt vastaehdotuksen tai äänestänyt päätöstä vastaan, sekä asian esittelijällä, jos päätös poikkeaa päätösehdotuksesta, on oikeus ilmoittaa päätöksestä eriävä mielipide. Ilmoitus on tehtävä heti, kun päätös on tehty. Ennen pöytäkirjan tarkastamista esitetyt kirjalliset perustelut liitetään pöytäkirjaan.

Päätöstä vastaan äänestänyt tai eriävän mielipiteen ilmoittanut ei ole vastuussa päätöksestä. Esittelijä on vastuussa hänen esittelystään tehdystä päätöksestä, jollei hän ole ilmoittanut eriävää mielipidettä.

KuntaL 107 §. Pöytäkirja

Toimielimen kokouksesta pidetään pöytäkirjaa.

Luottamushenkilön ja viranhaltijan päätöksistä pidetään pöytäkirjaa, jollei se päätöksen luonteen johdosta ole tarpeetonta.

KuntaL 140 § Pöytäkirjan pitäminen nähtävänä

Valtuuston, kunnanhallituksen ja lautakunnan pöytäkirja siihen liitettyine oikaisuvaatimusohjeineen tai valitusosoituksineen pidetään tarkastamisen jälkeen nähtävänä yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Muun viranomaisen pöytäkirja pidetään vastaavasti yleisesti nähtävänä, jos asianomainen viranomainen katsoo sen tarpeelliseksi.

39 § Pöytäkirjan tarkastus

Valtuuston pöytäkirjan tarkastaa kaksi kullakin kerralla tähän tehtävään valittua valtuutettua, jollei valtuusto jonkin asian kohdalla toisin päättä.

40 § Valtuuston kansliatehtävät

Valtuuston kansliatehtävät hoitaa konsernihallinto.

KAUPUNGINHALLITUSTA JA KONSERNIHALLINTOA JA ELINVOIMAN PALVELUALUETTA KOSKEVAT ERILLISSÄÄNNÖT

1 § Toimikausi ja puheenjohtajat

Kaupunginhallituksen toimikausi on kaksi vuotta.

Valtuusto valitsee kaupunginhallituksen jäsenten keskuudesta näiden toimikaudeksi kaupunginhallituksen puheenjohtajan sekä kolme varapuheenjohtajaa.

2 § Kaupunginhallitus

Sen lisäksi mitä kuntalaissa säädetään kaupunginhallituksen tehtävistä, sen tehtävänä on:

- 1) huolehtia kaupungin yleisestä kehittämisestä sekä tehdä kaikilla kunnallisen toiminnan aloilla esityksiä, jotka se katsoo tarpeellisiksi ja kaupungin etujen mukaisiksi,
- 2) valmistella kaupungin strategiset linjaukset sekä seurata ja tukea strategian toteutumista,
- 3) valvoa, että kaupungin lautakunnat, johtokunnat, toimikunnat ja kaupungin palveluksessa olevat henkilöt suorittavat tehtävänsä voimassa olevia säännöksiä ja määräyksiä noudattaen sekä toimivat kaupungin etujen mukaisesti, sekä antaa tarvittaessa yleisohjeita kaupungin hallintoon kuuluvissa asioissa,
- 4) hoitaa kaupungin omaisuutta siltä osin kuin tehtävä ei lain tai muiden voimassa olevien määräysten mukaan kuulu lautakunnalle, johtokunnalle, toimikunnalle tai viranhaltijalle, sekä antaa tarpeelliset ohjeet näille uskotun omaisuuden hoitamisesta.

Kaupunginjohtajan, pöytäkirjanpitäjän, lakiasiaintohtajan ja kaupunginhallituksen erikseen päättämien pysyvien asiantuntijoiden tai heidän sijaistensa tulee olla läsnä kaupunginhallituksen kokouksissa.

Kaupunginhallitus voi tarvittaessa kuulla kokouksessaan asiantuntijoita.

Kaupunginjohtaja voi kaupunginhallituksen puheenjohtajan lisäksi kutsua kokoukseen tarvittavia asiantuntijoita.

Kaupunginhallitus voi asettaa toimikunnan määrätyn tehtävän hoitamista varten. Toimikunta asetetaan enintään kaupunginhallituksen toimikaudeksi.

3 § Elinvoima- ja työllisyysjaosto

Kaupunginhallituksen alaisuudessa toimii elinvoima- ja työllisyysjaosto.

Jaosto vastaa

- 1) elinkeinopolitiikasta
- 2) korkeakoulupolitiikasta
- 3) koko alueen elinvoimasta erityiskysymyksinä kaupungin osakeskukset, maaseutualue ja maaseudun elinkeinot
- 4) työllisyyspolitiikasta

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

kaupunginhallitusta, konsernihallintoa ja elinvoiman palvelualueita koskevat erillissäännöt

- 5) työllisyyspalveluista
- 6) maahanmuuttoasioista

Kaupunginhallitus valitsee jaoston jäsenet ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Kaupunginhallitus valitsee jaoston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Pöytäkirjanpitäjänä toimii jaoston määräämä henkilö.

Kaupunginhallituksella on otto-oikeus elinvoima- ja työllisyysjaoston päätöksiin. Asian ottamisesta kaupunginhallituksen käsiteltäväksi voi päättää hallintosäännön yleisessä osassa mainittujen lisäksi myös jaoston esittelijä.

4 § Konserni- ja tilajaosto

Kaupunginhallituksen alaisuudessa toimii konserni- ja tilajaosto.

Jaosto vastaa

- 1) kaupungin konsernivalvontaan ja -ohjaukseen liittyvistä tehtävistä,
- 2) valmisteleo kaupunginhallituksen päätettäväksi merkittävempien yhtiöiden tulostavoitteet, joiden omistajaohjauksesta päättää kaupunginhallitus
- 3) päättää muiden yhtiöiden tulostavoitteista ja
- 4) valvoo kaikkien yhtiöiden tulostavoitteiden toteutumista ja raportoi niistä tarvittaessa kaupunginhallitukselle.
- 5) koko konsernin toimitiloihin ja kiinteistöihin liittyvästä tilapolitiikasta sekä siihen liittyvästä valvonnasta ja ohjauksesta,
- 6) konsernin toimitiloihin kohdistuvien merkittävien hankkeiden periaatepäätöksistä sekä
- 7) kaupunginhallituksen alaisten taseyksiköiden toiminnan ohjauksesta ja valvonnasta.
- 8) kaupunginvaltuuston kaupunginhallituksen alaisille taseyksiköille asettamien palvelutavoitteiden sekä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen valvonnasta, sekä ohjaa ja valvoo taseyksikön toiminnan ja talouden suunnittelun, toteutuksen ja kehittämisen ohjauksesta ja valvonnasta sekä toiminnan tuloksien seurannasta.

Kaupunginhallitus valitsee jaoston jäsenet ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Kaupunginhallitus valitsee jaoston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Pöytäkirjanpitäjänä toimii jaoston määräämä henkilö.

Kaupunginhallituksella on otto-oikeus konserni- ja tilajaoston päätöksiin. Asian ottamisesta kaupunginhallituksen käsiteltäväksi voi päättää hallintosäännön yleisessä osassa mainittujen lisäksi omistajaohjauksen johtaja sekä tilakeskuksen johtaja siltä osin kuin asia koskee hänen esiteltäväkseen kuuluvaa asiaa.

5 § Kaupunginhallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat

Kaupunginhallituksen puheenjohtajisto toimii kollegiona kaupunginhallituksen puheenjohtajan johdolla.

Kaupunginhallituksen puheenjohtajan tehtävänä on sen lisäksi, mitä kuntalaissa säädetään,

- 1) vastata kaupungin poliittisen prosessin kokonaisjohtamisesta ja kaupunginhallituksen ja lautakuntien välisestä sekä kuntayhtymiin ja tytäryhteisöihin suuntautuvasta poliittisesta koordinoinnista ja omalta osaltaan kaupungin edustamisesta,
- 2) johtaa asioiden käsittelyä kaupunginhallituksen kokouksissa,
- 3) seurata lautakuntien ja niiden jaostojen, johtokuntien, toimikuntien sekä luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden toimintaa, päätösten laillisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta sekä ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin asian ottamiseksi kaupunginhallituksen käsiteltäväksi,
- 4) seurata kaupungin kehitystä ja tehdä kaupunginhallitukselle sitä koskevia aloitteita.

Kaupunginhallituksen varapuheenjohtajien tehtävänä on avustaa kaupunginhallituksen puheenjohtajaa hänen edellä mainituissa tehtävissään sekä vastata omalta osaltaan kaupungin edustamisesta.

Kaupunginhallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien tulee tarvittaessa antaa tietoja kaupunginhallitukselle ja kaupunginjohtajalle lauta- tai johtokunnan ja sen alaisen viraston tai laitoksen toimialaan kuuluvista asioista. Jaostojen puheenjohtajien tulee antaa tietoja kaupunginhallitukselle ja kaupunginjohtajalle jaostolle kuuluvista asioista.

6 § Kaupunginjohtaja ja palvelualuejohtajat

Kaupunginjohtaja johtaa kaupunkia kaupunginhallituksen alaisena. Kaupunginjohtajan tehtävänä on johtaa kaupungin hallintoa erityisesti kaupungista ulospäin suuntautuvissa tehtävissä sekä vastata kaupungin talouden ja toiminnan tuloksellisuudesta kokonaisuutena.

Kaupunginjohtajan päävastuualueet ovat kaupunkikonsernin johto, kaupunkistrategia, kaupunkisuunnittelu, kansainväliset asiat, yhteiskuntasuhteet, elinkeinoelämä, viestintä ja taloushallinto. Kaupungin henkilöstön ylimpänä esihenkilönä kaupunginjohtajan vastuualueeseen kuuluvat myös henkilöstöasiat.

Kaupunginjohtajan apuna toimii kaupunginjohtajan johtoryhmä, jonka jäsenet kaupunginjohtaja valitsee.

Palvelualuejohtajat toimivat kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan alaisuudessa ja johdolla. Palvelualuejohtajien tehtävänä on johtaa ja kehittää palvelualueensa toimintaa kaupungin strategian mukaisesti, valvoa palvelualueelle kuuluvia yhteisöjä ja säätiöitä sekä huolehtia siitä, että kaupunginvaltuuston palvelualueelle asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuvat.

Kaupunginjohtajan ja palvelualuejohtajien tulee palvelualueillaan suorittaa myös muut kaupunginhallituksen määräämät tehtävät. Kaupunginjohtaja voi antaa palvelualuejohtajille tarpeelliseksi katsomiaan erityistehtäviä.

Kaupunginjohtajaksi ja palvelualuejohtajaksi valittavalta vaaditaan ylempi korkeakoulututkinto ja hyvä käytännön perehtyneisyys kunnallishallintaan.

Palvelualuejohtajilla ja kaupunginhallituksen alaisten taseyksiköiden johtajilla on oikeus käyttää kaupunginjohtajalle kuntalaissa annettua puhevaltaa kaupunginhallituksen puolesta

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

kaupunginhallitusta, konsernihallintoa ja elinvoiman palvelualueetta koskevat erillissäännöt

vastuualueeseensa kuuluvissa asioissa. Epäselvissä tapauksissa puhevallan käyttöoikeus on kaupunginjohtajalla.

7 § Konsernihallinto

Konsernihallinto toimii kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan alaisuudessa lukuun ottamatta ulkoista tarkastusta, joka toimii tarkastuslautakunnan alaisuudessa.

Konsernihallinnon tehtävänä on vastata kaupunkitasoisista talous-, henkilöstö-, hallinto-, omistajaohjaus-, laki-, tila-, viestintä-, kaupunkimarkkinointi-, tieto-, strategia- ja kehityspalveluista.

Kaupunginhallituksen hyväksymässä toimintasäännössä määrätään tarkemmin konsernihallinnon tehtävistä ja organisaatiosta.

8 § Elinvoiman palvelualue

Elinvoiman palvelualue toimii kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan alaisuudessa.

Elinvoiman palvelualue vastaa elinkeino-, työllisyys- ja maahanmuuttopalveluista, korkeakoulu-yhteistyöstä, ympäristökehityksestä, kaupungin tapahtumatoimintojen ja edunvalvonnan koordinoinnista.

Kaupunginhallituksen hyväksymässä toimintasäännössä määrätään tarkemmin elinvoiman palvelualueen tehtävistä ja organisaatiosta.

9 § Taseyksiköt

Kaupunginhallituksen alaisuudessa voi toimia kunnallisia taseyksiköitä.

Taseyksiköiden tehtävistä määrätään toimintasäännöllä.

Taseyksiköt voivat tarjota palveluitaan myös ulkopuolisille.

Taseyksiköiden toimintaa ohjaa ja valvoo kaupunginhallituksen alaisuudessa konserni- ja tilajaosto kaupunginvaltuuston määrittämien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesti.

Kaupunginhallituksella on otto-oikeus taseyksiköiden viranhaltijoiden päätöksiin. Asian ottamisesta kaupunginhallituksen käsiteltäväksi voi päättää hallintosäännössä mainittujen lisäksi taseyksikön johtaja.

10 § Toimivaltajako toimielinten välillä tietyissä tapauksissa ja toimivallan siirto ylemmälle taholle

- a. Mikäli asia kuuluu tämän erillissäännön tai toimivaltataulukon perusteella useamman kaupunginhallituksen jaoston käsiteltäväksi, kuuluu asia kaupunginhallituksen toimivaltaan jaostojen käsittelyn sijaan.
- b. Mikäli asia kuuluu tämän erillissäännön tai toimivaltataulukon perusteella osittain kaupunginhallituksen jaoston ja osittain kaupunginhallituksen käsiteltäväksi, kuuluu asia yksin kaupunginhallituksen toimivaltaan.
- c. Jaosto voi saattaa minkä tahansa asian, johon sillä on toimivalta, kaupunginhallituksen käsiteltäväksi.
- d. Kaupunginhallitus voi käsitellä kiireellisessä tapauksessa jaostolle kuuluvan toimivaltataulukon asian
- e. Kaupunginjohtaja voi saattaa asian, joka hänellä on oikeus ratkaista toimivaltataulukossa talousasiat -otsikon alla, kaupunginhallituksen käsiteltäväksi.

11 § Muut määräykset

Lauta- ja johtokuntien on ilmoitettava hyvissä ajoin kokouksistaan kaupunginhallituksen puheenjohtajalle, kaupunginhallituksen lauta- tai johtokuntaan määräämälle edustajalle, kaupunginjohtajalle ja palvelualueensa palvelualuejohtajalle sekä lähetettävä näille kokouksen esityslista.

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Kaupunginhallitusta, konsernihallintoa ja elinvoiman palvelualueita koskevat erillissäännöt

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA			
	KH	KTJ	ETJ	viranhaltija
KH kaupunginhallitus, KTJ konserni- ja tilajaosto, ETJ elinvoima- ja työllisyysjaosto				

OMISTAJAOHJAUS				
päätää strategisesti tärkeimmät yhtiöt, yhteisöt ja kuntayhtymät, joiden omistajaohjaus on KH:ssa ja muut yhtiöt, joiden omistajaohjaus on konsernijaostossa	X			
hoitaa konserniohjeen mukaiset konserniohjaukseen ja valvontaan liittyvät tehtävät	X	X		
seuraa ja ohjaa konserniyhtiöihin ja seudullisiin yhteistyöelimiin liittyvien merkittävien asioiden valmistelua	X	X		
päätää yhteisöjen ja säätiöiden valvontavastuun jakamisesta kaupunginjohtajalle ja palvelualuejohtajille	X	X		
valvoo valvontavastuulleen kuuluvien yhteisöjen ja säätiöiden toimintaa ja tekee kaupunginhallitukselle ja sen jaostolle niitä koskevia tarpeelliseksi katsomiaan esityksiä				kaupunginjohtaja/ palvelualuejohtajat
ohjaa seudullista yhteistyötä koskevien asioiden valmistelua ja antaa seudulliseen omistajaohjaukseen liittyvät toimiohjeet operatiivisissa asioissa	X	X		kaupunginjohtaja/ palvelualuejohtajat jaoston päätöksen mukaan
valitsee kaupungin edustajat yhtiö- ja yhtymäkokouksiin ja nimeää jäsenehdokkaat tai jäsenet yhteisöjen ja säätiöiden hallintoelimiin	X	X		kaupunginjohtaja/ palvelualuejohtajat jaoston päätöksen mukaan
antaa konserniohjeet sekä ohjeet niille, jotka edustavat kaupunkia yhteisöjen tai säätiöiden hallintoelimissä taikka muissa kaupungin ulkopuolissa toimielimissä	X	X		kaupunginjohtaja/ palvelualuejohtajat jaoston päätöksen mukaan
edustaa kaupunkia niissä asunto- tai kiinteistöosakeyhtiöiden yhtiökokouksissa, joissa Tilakeskus vastaa kaupungin omistamiin osakkeisiin liittyvästä omistajahallinnasta				toimitilajohtaja
yhteisöjen perustaminen, lakkauttaminen tai selvitystilaan asettaminen sekä näissä yhteyksissä yhtiöjärjestyksen, perussopimuksen tms. ja osakassopimusten hyväksyminen	X			

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Kaupunginhallitusta, konsernihallintoa ja elinvoiman palvelualueetta koskevat erillissäännöt

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA			
	KH	KTJ	ETJ	viranhaltija
KH kaupunginhallitus, KTJ konserni- ja tilajaosto, ETJ elinvoima- ja työllisyysjaosto				
yhtiöjärjestyksen, perussopimuksen tms. sekä osakassopimusten hyväksyminen muissa kuin edellä mainituissa tilanteissa		X		
yhdistyksen perustaminen ja lakkauttaminen, yhdistykseen liittyminen ja sellaisesta eroaminen alaisensa toiminnan osalta	X			
Tilakeskuksen talonrakennuksen työohjelman ja investointiohjelman hyväksyminen annetaan tiedoksi	X	X	X	LAUTAKUNNAT
ohjaa ja valvoo Tilakeskuksen toimintaa kaupunginvaltuuston määrittämien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesti		X		
ELINVOIMA- JA TYÖLLISYYSASIAT				
vastaa kaupungin elinkeinopolitiikasta KH:n linjausten mukaisesti			X	
vastaa kaupungin kansainvälisestä toiminnasta			X	
vastaa kaupungin korkeakoulupolitiikasta ja päättää siihen kuuluvista hankkeista KH:n linjausten mukaisesti käyttösunnitelmansa puitteissa			X	
hyväksyy toiminnallista ohjausta koskevat sopimukset kaupungin ja sen elinkeino- ja kehitysyhtiöiden sekä muiden elinkeinotoiminnan sopimuskomppanien välillä sekä valvoo niiden toteutumista			X	
kaupungin vuosittaisesta kiintiöpakolaisten valinnasta päättäminen				kansainvälisen osamisen päällikkö
päättää tehtäväalueensa avustuksista talousarvion mukaan, talousarvion taloutta ohjaavien kriteerien mukaisesti			X	
vastaa kaupungin työllisyshoidosta ja valvoo sitä			X	
päättää nuorten kesätöiden järjestämisestä			X	
hyväksyy työllisyyspalvelujen suunnitelman työllisyyspalvelujen järjestämisestä (palvelusuunnitelma)			X	

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Kaupunginhallitusta, konsernihallintoa ja elinvoiman palvelualueetta koskevat erillissäännöt

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA			
	KH	KTJ	ETJ	viranhaltija
KH kaupunginhallitus, KTJ konserni- ja tilajaosto, ETJ elinvoima- ja työllisyysjaosto				

valitsee vuoden työllistäjän			X	
seuraa, ohjaa ja valvoo työllisyyspalvelujen valtakunnallisten ja omien tavoitteiden saavuttamista			X	
työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) mukaiset yksilöä ja työnantaja koskevat päätökset				työllisyyspalvelujohtaja
työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain (381/2023) mukaiset työvoimaviranomaisen tehtävät (pl. yksilöä koskevat päätökset, alla)			X	
työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain mukaiset yksilöä koskevat päätökset				työllisyyspalvelujohtaja
kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) mukaiset työvoimaviranomaiset tehtävät (pl. yksilöä koskevat päätökset, alla)			X	
kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaiset yksilöä koskevat päätökset				työllisyyspalvelujohtaja
YLEISHALLINTO/ KAUPUNGINHALLITUS JA KAUPUNGINJOHTAJA				
vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä	X			
päätää kunnia- ja ansiomerkkien hakemisesta luottamushenkilöille sekä luottamushenkilöiden ja henkilöstön palkitsemisperusteet	X			
päätää kaupungin palveluksessa olevien ansio- ja kunniamerkkianomuksista				kaupunginjohtaja
päätää tiedotus-, neuvottelu- ja edustustilaisuuksien järjestämisestä toiminnassaan sekä niistä aiheutuvien menojen hyväksymisestä määrärahojen puitteissa ja kaupunginhallituksen hyväksymien perusteiden mukaisesti	KH PJ			kaupunginjohtaja
päätää kunnan vaakunan tai sen osan käyttöoikeudesta				kaupunginjohtaja
veroasiamiehelle verotuslakien mukaan kuuluvat tehtävät	X			
YLEISHALLINTO/ KAUPUNGINJOHTAJA JA PALVELUALUEJOHTAJAT				

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Kaupunginhallitusta, konsernihallintoa ja elinvoiman palvelualueetta koskevat erillissäännöt

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA			
	KH	KTJ	ETJ	viranhaltija
KH kaupunginhallitus, KTJ konserni- ja tilajaosto, ETJ elinvoima- ja työllisyysjaosto				
valvoo, että kaupunginhallituksen päätökset pannaan täytäntöön alaisensa yksikön osalta				kaupunginjohtaja/ palvelualuejohtajat
seuraa kaupunginhallituksen, lautakuntien ja niiden jaostojen, johtokuntien, toimikuntien sekä luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden päätösten laillisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta alaisensa yksikön osalta, sekä ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin asian ottamiseksi kaupunginhallituksen käsiteltäväksi				kaupunginjohtaja/ palvelualuejohtajat
seuraa lautakuntien, johtokuntien sekä virastojen ja laitosten toimintaa alaisensa yksikön osalta sekä tekee sitä ja sen kehittämistä koskevia, tarpeellisiksi katsomiaan esityksiä kaupunginhallitukselle				kaupunginjohtaja/ palvelualuejohtajat
siltä osin kuin toimivalta ei ole kaupunginhallituksella tai kaupunginvaltuustolla, edustaa alaisensa yksikön osalta kaupunkia tai määrää kaupungin edustajan toimituksiin ja tilaisuuksiin, joissa kaupungin etua on valvottava tai sen mielipidettä kuultava				kaupunginjohtaja/ palvelualuejohtajat KH:n taseyksikköjen johtajat
TALOUSASIAT				
lykkäyksen tai vapautuksen myöntäminen kaupungin palveluksessa olevien viranhaltijoiden tai työntekijöiden velvollisuudesta korvata kaupungille aiheutuneet vahingot, ei kuitenkaan, mikäli asianomainen on kuntalain 75 §:ssä tarkoitettu tilivelvollinen tai mikäli vahinko on aiheutettu tahallisesti taikka törkeästi tuotannuksesta	X			
kaupungin virastojen ja laitosten käytöstä perittävien yksityisoikeudellisten maksujen määrääminen	X			
varojen myöntäminen kaupunginhallituksen vahvistamien perusteiden mukaisesti kaupunginhallituksen käytettäväksi osoitetuista määrärahoista				kaupunginjohtaja
kaupungin maksuvalmiuden edellyttämien sijoitus- ja rahoitustoimien päättäminen kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti				kaupunginjohtaja

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Kaupunginhallitusta, konsernihallintoa ja elinvoiman palvelualueetta koskevat erillissäännöt

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA			
	KH	KTJ	ETJ	viranhaltija
KH kaupunginhallitus, KTJ konserni- ja tilajaosto, ETJ elinvoima- ja työllisyysjaosto				
lyhyt- ja pitkäaikaisten lainojen ottaminen, lainojen takaisinmaksu ja lainaehtojen muuttaminen kaupunginvaltuuston hyväksymissä rajoissa ja kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti				kaupunginjohtaja
lyhyt- ja pitkäaikaisten lainojen sekä luottolimiittien myöntäminen ja lainaehtojen muuttaminen sekä lainoille ja luottolimiiteille asetettujen vakuuksien hyväksyminen kaupungin määräysvallassa olevalle yhteisölle, säätiölle ja liikelaitokselle kaupunginvaltuuston hyväksymissä rajoissa ja kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti				kaupunginjohtaja
lyhyt- ja pitkäaikaisten lainojen myöntäminen ja lainaehtojen muuttaminen sekä lainoille asetettujen vakuuksien hyväksyminen kaupungin määräysvallan ulkopuolella olevalle yhteisölle tai säätiölle kaupunginvaltuuston hyväksymissä rajoissa	X			
pääomasijoitukset sisältäen pääomalainat kaupunginvaltuuston hyväksymissä rajoissa <ul style="list-style-type: none"> • konserniin kuuluviin yhteisöihin tai säätiöihin • konserniin kuulumattomiin yhteisöihin ja säätiöihin 	X	X		
sijoitustoimien varainhoidon ulkoistamisesta ja varainhoitomallista päättäminen	X			
sijoitustoimien päättäminen kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti				kaupunginjohtaja
rahoitus- ja sijoitusriskien hallintaan liittyvien sopimusten hyväksyminen kaupunginvaltuuston hyväksymissä rajoissa ja kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti				kaupunginjohtaja
vakuuden asettaminen tämän taulukon talousasioissa tarkoitetun kaupungin sitoumuksen täyttämiseksi				kaupunginjohtaja
kaupungin antamien lainojen ja takausten ylivaikutena olevien vakuuksien palauttaminen				kaupunginjohtaja

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Kaupunginhallitusta, konsernihallintoa ja elinvoiman palvelualueetta koskevat erillissäännöt

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA			
	KH	KTJ	ETJ	viranhaltija
KH kaupunginhallitus, KTJ konserni- ja tilajaosto, ETJ elinvoima- ja työllisyysjaosto				
kaupungin saatavien vakuutena olevien kiinnitysten etuoikeusjärjestyksen muuttaminen				kaupunginjohtaja
päätää alaisensa taseyksikön tuottamien palveluiden, töiden ja muiden suoritteiden hinnoittelusta sekä toimitusehdoista kaupunginvaltuuston vahvistamien periaatteiden mukaisesti		X		
hyväksyy alaisensa taseyksikön tilinpäätöksen sekä päättää ylijäämän käytöstä ja alijäämän kattamisesta	X			
HENKILÖSTÖASIAT				
henkilöstövalinnat konsernihallinnossa: - KH:n taseyksikköjen johtajat - konsernitarkastaja		X		kaupunginjohtaja

SIVISTYKSEN PALVELUALUETTA KOSKEVAT ERILLISSÄÄNNÖT

1 § Toiminta-ajatus ja tehtävät

”Sivistys – elämisen, osaamisen ja kasvun voima” Sivistyksen palvelualue edistää lahtelaisten hyvinvointia, elämänhallintaa, oppimista ja osallisuutta sekä kaupunkiseudun vetovoimaisuutta.

Sivistyksen palvelualue vastaa opetus-, kasvatusta-, liikunta- ja kulttuuripalvelujen järjestämisestä ja kehittämisestä sekä osallisuuden, hyvinvoinnin kehittämisestä ja terveyden edistämisestä. Palvelualueen vastuulla on myös seudullinen sivistyspalvelujen kehittäminen.

2 § Toimielimet

Lahden kaupungin sivistyksen palvelualueen toimielimet ovat sivistyslautakunta, hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta sekä Wellamo-opiston johtokunta. Toimielinten koko on määriteltävä Lahden kaupungin hallintosäännön yleisessä osassa.

Kaupunginvaltuusto valitsee sivistyslautakunnan ja hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunnan jäsenet ja varajäsenet toimikauttaan vastaavaksi ajaksi sekä nimeää jäseniksi valituista puheenjohtajan ja kaksi varapuheenjohtajaa samaksi ajaksi.

Wellamo-opistolla on 9-jäseninen johtokunta, jonka Lahden ja Orimattilan kaupunkeja sekä Asikkalan ja Hollolan kuntia edustavat jäsenet valitaan valtuustojen toimikausiksi. Muita sopimuskuntia (Kärkölä, Myrskylä ja Padasjoki) edustavat, kunnittain aakkosjärjestyksen mukaisesti vaihtuvat jäsenet valitaan kahden (2) vuoden toimikaudeksi. Johtokunnassa on neljä (4) Lahden kaupungin edustajaa, yksi (1) Asikkalan kunnan edustaja, yksi (1) Hollolan kunnan edustaja, yksi (1) Orimattilan kaupungin edustaja sekä kerrallaan kaksi (2) muiden sopimuskuntien edustajaa. Sopimuskunnat valitsevat johtokunnan jäsenet ja heidän henkilökohtaiset varajäsenensä.

Lahden sivistyslautakunta valitsee Wellamo-opiston johtokunnan lahtelaiset jäsenet, heidän henkilökohtaiset varajäsenensä ja valitsee keskuudestaan johtokunnan puheenjohtajan. Johtokunnan varapuheenjohtajan sivistyslautakunta valitsee muiden sopimuskuntien yhdessä sopiman esityksen perusteella. Esittelijänä toimii rehtori, ja hänen estyneenä tai esteellisenä ollessaan apulaisrehtori. Johtokunnan kokouksissa on läsnäolo- ja puheoikeus sopimuskuntien sivistystoimenjohtajilla tai vastaavilla henkilöillä sekä yhdellä (1) opistolaisyhdistyksen ja yhdellä (1) henkilöstön edustajalla.

3 § Lautakuntien tehtävät ja toimivalta

Lautakunnat ratkaisevat toimialaansa koskevassa lainsäädännössä kunnalle säädetyt asiat sekä muut toimialaansa koskevat asiat. Jos palvelualueella ei ole lautakunnan tehtäväalueelle kuuluvassa asiassa toimivaltataulukossa mainittua viranhaltijaa, päätösvalta on lautakunnalla.

Sivistyslautakunnan tehtävänä on muun muassa huolehtia lainsäädännössä säädetyistä varhaiskasvatusta, lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tukea, esiopetusta perusopetusta ja

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

sivistyksen palvelualueen erillissäännöt

lukiokoulutusta koskevista koulutuksen järjestäjälle tai kunnalle määrätyistä tehtävistä sekä nuorisotyöhön ja -politiikkaan ja osaltaan taiteen perusopetukseen liittyvistä kunnalle määrätyistä tehtävistä. Sivistyslautakunta vastaa lisäksi palvelualueen yleishallinnosta.

Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan-lautakunnan tehtävänä on muun muassa huolehtia lainsäädännössä säädetyistä liikuntatoimen ja kulttuuritoimen hoitoa koskevista kunnalle määrätyistä tehtävistä siltä osin, kuin ne eivät kuulu palvelualueen muiden toimielinten tehtäviin, kirjasto- ja tietopalvelujen järjestämisestä, osallisuuden ja hyvinvoinnin kehittämisestä sekä terveyden edistämisestä.

Lautakuntien tehtävänä on osaltaan edistää, kehittää ja valvoa palvelualueen toimintaa ja yhteistyötä, antaa toimialaansa koskevissa asioissa lausuntoja, selvityksiä ja tietoja viranomaisille sekä tehdä esityksiä valtuuston ja kaupunginhallituksen päätettäväksi kuuluvissa asioissa ja huolehtia päätösten täytäntöönpanosta.

Lautakunnat hyväksyvät toimintasäännön, jossa määrätään palvelualueen henkilöstöorganisaatiosta ja johtavassa asemassa olevien viranhaltijoiden tehtävistä ja toimivallasta.

Jollei lainsäädännöstä taikka valtuuston tai kaupunginhallituksen päätöksistä muuta johdu, lautakunnat voivat toimintasäännöllä tai päätöksellään siirtää toimivaltaansa alaiselleen viranhaltijalle ja Wellamo-opiston johtokunnalle.

Toimivalta asiassa, joka sisältää hallinnollisen pakon käyttämistä, voidaan siirtää vain monijäseniselle toimielimelle.

4 § Lautakuntien puheenjohtajien tehtävät

Lautakunnan puheenjohtajien tehtävänä on

- 1) johtaa asioiden käsittelyä lautakunnassaan
- 2) vastata johtamansa lautakunnan osalta poliittisen prosessin johtamisesta ja lautakunnan toiminnan poliittisesta koordinoinnista suhteessa kaupunginhallitukseen ja kaupunginhallituksen jaostoihin sekä muihin lautakuntiin
- 3) vastata yhdessä kaupunginhallituksen puheenjohtajiston kanssa poliittisesta koordinoinnista koko kaupungin toiminnan näkökulmasta
- 4) vastata omalta osaltaan koko kaupungin edustamisesta.

5 § Wellamo-opiston johtokunnan tehtävät ja toimivalta

Johtokunnan tehtävänä on muun muassa huolehtia osaltaan laissa kunnalle määrätyistä taiteen perusopetukseen liittyvistä tehtävistä sekä järjestää, kehittää ja arvioida kansalaisopisto-toimintaa alueellaan Wellamo-opiston yhteistoimintasopimuksen mukaisesti, valvoa alueellisen kansalaisopistotoiminnan toteutumista ja edistää opiston, kuntien ja opiskelijoiden välistä yhteistyötä.

Jos palvelualueella ei ole johtokunnan tehtäväalueelle kuuluvassa asiassa toimivaltataulukossa mainittua viranhaltijaa, päätösvalta on johtokunnalla.

6 § Kokousmenettely

Sivistyslautakunnan, hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunnan sekä Wellamo-opiston johtokunnan kokousmenettelystä on voimassa, mitä Lahden kaupungin hallintosäännön yleisessä osassa määrätään. Asioiden esittelystä Wellamo-opiston johtokunnan kokouksissa on määrätty Wellamo-opiston perustamissopimuksessa.

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ
sivistyksen palvelualueen erillissäännöt: toimivaltataulukko

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA			
	KV/ KH	lauta- kunta	Wellamo- opiston johtokunta	viranhaltija
KAIKKIA VASTUUALUEITA KOSKEVAT ASIAT				
toimialan alaisten toimipisteiden määrä ja sijainti kaupungin talousarviossa määritellyissä puitteissa		X		
toimipisteiden aukioloaikojen määrittely		X		
toimialalle kuuluvien avustusten jakaminen		X		
valtionapu/valtionosuusrahoituksen hakeminen käyttötalouteen				ao. vastuualuejohtaja
valtionosuuksien hakeminen investointeihin				ao. vastuualuejohtaja
vastuualuetta ja palveluyksikköä koskeviin kanteluihin ja lausuntopyyntöihin vastaaminen				ao. vastuualuejohtaja ja ao. palveluyksikön esihenkilö
vastuualueen ja palveluyksikön lausuntojen, valitusten, sopimusten ja muiden asiakirjojen allekirjoittaminen, jollei hallintosäännön yleisestä osasta muuta johdu				ao. vastuualuejohtaja ja ao. palveluyksikön esihenkilö
yksittäisen toimipisteen aukioloaikojen väliaikaiset muutokset				ao. palveluyksikön esihenkilö
HENKILÖSTÖN VALINTA				
vastuualuejohtajan ja palveluyksikön esihenkilön valinta		X		
kaupunginorkesterin taiteellisen johtajan valinta		X		
kaupunginteatterin apulaisjohtajan valinta		X		
peruskoulujen ja lukioiden rehtoreiden valinta		X		
LASTEN JA NUORTEN KASVU/				
SIVISTYSLAUTAKUNTA				
VARHAISKASVATUSPALVELUT				

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ
sivistyksen palvelualueen erillissäännöt: toimivaltataulukko

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA			
	KV/ KH	lauta- kunta	Wellamo- opiston johtokunta	viranhaltija
päätää esiopetus- ja varhaiskasvatuspalveluiden järjestämisestä		X		
hyväksyy varhaiskasvatus- ja esiopetus-suunnitelmat		X		
päätää yksityisen hoidon tuen kunnallisen lisän maksamisesta ja tuen suuruudesta		X		
päätää varhaiskasvatuspalveluiden maksuperusteista		X		
päätää erityiskuntalisän perusteista		X		
esiopetuksen järjestämispaikat ja -tavat		X		
esiopetuksen toimintapäivät		X		
kuljetusperiaatteet		X		
toimintayksiköiden esiopetus- ja varhaiskasvatussuunnitelmat				palveluyksikön esihenkilö
varhaiskasvatusmaksusta vapauttaminen tai sen alentaminen				palveluyksikön esihenkilö
päätää erityiskuntalisän maksamisesta				palveluyksikön esihenkilö
lasten valinta varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen				palveluyksikön esihenkilö
niiden palveluntuottajien hyväksyminen, joiden palvelujen ostamiseen asiakkaat voivat käyttää kunnan antamaa palveluseteliä				palveluyksikön esihenkilö
toimii varhaiskasvatuslain 52 §:ssä tarkoitettuna valvontaviranomaisena lukuun ottamatta 58 §:ssä tarkoitettua hallinnollisen pakon käyttämistä				palveluyksikön esihenkilö
yksityisten perhepäivähoitajien ilmoitusten vastaanottaminen (varhaiskasvatuslaki 540/2018)				palveluyksikön esihenkilö
muistutukseen vastaaminen (varhaiskasvatuslaki 54 §)				palveluyksikön esihenkilö

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ
sivistyksen palvelualueen erillissäännöt: toimivaltataulukko

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA			
	KV/ KH	lauta- kunta	Wellamo- opiston johtokunta	viranhaltija
kuljetuspäätökset				palveluyksikön esihenkilö
päätös erityisen tuen antamisesta tai sen purkamisesta esiopetuksen osalta				palveluyksikön esihenkilö
päätös tehostetun ja erityisen tuen sekä tukipalvelun antamisesta tai sen purkamisesta palveluyksikön varhaiskasvatuksen osalta				palveluyksikön esihenkilö
PERUSOPETUSPALVELUT				
opetussuunnitelmat ja muut opetuksen järjestämiseen liittyvät suunnitelmat		X		
lukuvuoden työ- ja loma-ajat		X		
koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen periaatteet ja toimintasuunnitelman hyväksyminen		X		
päätää peruskoulujen ja Lahden yhteiskoulun oppilaaksiottoalueista ja oppilaaksioton periaatteista		X		
koulukuljetusten ja koulumatkaetuuksien periaatteet		X		
oppilaan erottaminen määräajaksi koulusta		X		
huoltajan tahdon vastainen päätös koskien oppilaan erityisen tuen järjestämistä tai erityisen tuen päätöksen purkamista		X		
opetussuunnitelmien ja muiden opetuksen järjestämiseen liittyvien suunnitelmien koulua koskevat vähäiset muutokset				palveluyksikön esihenkilö
hyväksyy lukuvuotta koskevat opetussuunnitelmaan perustuvat vuosittaiset suunnitelmat				palveluyksikön esihenkilö
koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaan ottaminen				vastuualuejohtaja
asuinkunnan hallintopäätös oppivelvollisuudesta vapauttamisesta maahan opiskelutarkoituksessa muuttaneelta peruskoulukäiseltä				palveluyksikön esihenkilö

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ
sivistyksen palvelualueen erillissäännöt: toimivaltataulukko

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA			
	KV/ KH	lauta- kunta	Wellamo- opiston johtokunta	viranhaltija
koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuvapautusperiaatteet ja perusteet		X		
koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintamaksusta vapauttaminen tai sen alentaminen				vastuualuejohtaja
päätää perusopetuksen ja perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaak-siotosta lautakunnan linjausten mukaisesti				palveluyksikön esihenkilö
päätää oppilaan ottamisesta joustavan perusopetuksen toimintaan				palveluyksikön esihenkilö
päätää pidennetystä oppivelvollisuudesta				palveluyksikön esihenkilö
päätös oppilaan erityisen tuen järjestämisestä tai erityisen tuen päätöksen purkaminen				palveluyksikön esihenkilö
opetuksen tilapäinen erityisjärjestely				palveluyksikön esihenkilö
luvan myöntäminen oppilaan koulunkäynnin aloittamiseen yhtä vuotta säädettyä aikaisemmin tai myöhemmin				palveluyksikön esihenkilö
päätää oppilaan oikeudesta jatkaa koulunkäyntiä perusopetuksen oppimäärän suorittamista varten, vaikka tämä ei ole oppivelvollinen				palveluyksikön esihenkilö
perustellusta opetuksen järjestämiseen liittyvästä syystä oppilaan opetuspaikan vaihtaminen opetuskieltä muuttamatta				palveluyksikön esihenkilö
päätää oppilaan valitseman kielen vaihtamisesta sekä valinnaisaineen määräämisestä ja vaihtamisesta				palveluyksikön esihenkilö
vapauttaa oppilaan oppiaineen opiskelusta				palveluyksikön esihenkilö
opettajan määrääminen valvomaan oppivelvollisuuden edistymistä				palveluyksikön esihenkilö
päätää oppilaan opetuksen maksuttomuutta koskevasta edusta ja oikeudesta				palveluyksikön esihenkilö
yksikkökohtaisten oppilashuolto-				palveluyksikön

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ
sivistyksen palvelualueen erillissäännöt: toimivaltataulukko

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA			
	KV/ KH	lauta- kunta	Wellamo- opiston johtokunta	viranhaltija
suunnitelmien hyväksyminen				esihenkilö
päätää oppilaan oppilashuoltoa koske- vasta edusta ja oikeudesta				palveluyksikön esihenkilö
koulumatkaetuuden myöntäminen				palveluyksikön esihenkilö
koulukuljetuksesta päättäminen				palveluyksikön esihenkilö
rajoittaa perustellusta syystä oikeutta päästä seuraamaan opetusta				palveluyksikön esihenkilö
myöntää lupa koulusta poissaoloon				palveluyksikön esihenkilö
antaa päättötodistus, erotodistus ja todis- tus oppimäärän suorittamisesta				palveluyksikön esihenkilö
päätää säädetystä uskonnon ja elämän- katsomustiedon opetuksen järjestämisestä				palveluyksikön esihenkilö
päätää opetuksessa käytettävien oppikir- jojen ja niihin rinnastettavan oppimateriaa- lin käyttöön ottamisesta				palveluyksikön esihenkilö
seurata perusopetukseen osallistuvan op- pilaan poissaoloja ja ilmoittaa luvattomista poissaoloista oppilaan huoltajalle				palveluyksikön esihenkilö
antaa oppilaalle kirjallinen varoitus				palveluyksikön esihenkilö
lausuntojen ja selvitysten antaminen eri- näisiin perusopetuslaissa tarkoitetuista op- pilaan oikeuksia tai etuuksia koskevistä päätöksistä tehtyihin hallintovalituksiin tai oikaisuvaatimuksiin				palveluyksikön esihenkilö
päätää nivelvaiheen opiskelijaksi otosta lautakunnan linjausten mukaisesti				palveluyksikön esihenkilö
seuranta ja valvontavastuu perusopetuk- sen päättävien oppilaiden ja nivelvaiheen opiskelijoiden hakemisesta perusopetuk- sen jälkeisiin opintoihin				palveluyksikön esihenkilö

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ
sivistyksen palvelualueen erillissäännöt: toimivaltataulukko

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA			
	KV/ KH	lauta- kunta	Wellamo- opiston johtokunta	viranhaltija
seuranta ja valvontavastuu opiskelupaikan vastaanottamiseen ja koulutuksen aloittamiseen				palveluyksikön esihenkilö
ilmoitusvastuu oppivelvollisen asuinkunnalle oppivelvollisesta, jolla ei ole perusopetuksen valvontavelvollisuuden päättyessä opiskelupaikkaa				palveluyksikön esihenkilö
perusopetuksen hallintopäätös koskien oppivelvollisen oppivelvollisuuden keskeyttämistä				palveluyksikön esihenkilö
NUORISOPALVELUT				
asuinkunnan hallintopäätös opiskelupaikan osoittamisesta ilman opiskelupaikkaa olevalle oppivelvolliselle				palveluyksikön esihenkilö
asuinkunnan hallintopäätös koskien oppivelvollisen oppivelvollisuuden keskeyttämistä				palveluyksikön esihenkilö
nuorisopalveluiden ja -tilojen käyttövuorot ja maksut sekä maksusta vapauttaminen tai sen alentaminen				palveluyksikön esihenkilö
projektiavustukset				palveluyksikön esihenkilö
asuinkunnan hallintopäätös oppivelvollisuudesta vapauttamisesta maahan opiskelutarkoituksessa muuttaneelta perusopetuksen suorittaneelta				palveluyksikön esihenkilö
nuorisopalveluiden järjestökortistoon hyväksyminen				palveluyksikön esihenkilö
OSALLISUUS JA TIETO/				
SIVISTYSLAUTAKUNTA				
taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmat		X		

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ
sivistyksen palvelualueen erillissäännöt: toimivaltataulukko

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA			
	KV/ KH	lauta- kunta	Wellamo- opiston johtokunta	viranhaltija
asettaa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 93 §:ssä tarkoitetun monijäsenisen toimielimen ja päättää tarvittaessa tarkemmin toimielimen toimintatavoista ja päätöksenteosta		X		
LUKIOKOULUTUS				
opetussuunnitelman kuntakohtaiset perusteet		X		
lukioiden aloituspaikat		X		
lukuvuoden työ- ja loma-ajat		X		
opiskelijan erottaminen määräajaksi		X		
lukiokoulutuksen hallintopäätös koskien oppivelvollisen oppivelvollisuuden keskeyttämistä				palveluyksikön esihenkilö
ilmoitusvastuu oppivelvollisen asuinkunnalle oppivelvollisesta, jolla ei ole lukiokoulutuksen valvontavelvollisuuden päättyessä opiskelupaikkaa				palveluyksikön esihenkilö
harkinnanvaraisesta koulukuljetuksesta päättäminen				lukiojohtaja
oppilaitoskohtaiset opetussuunnitelmat				palveluyksikön esihenkilö
lukuvuotta koskevat opetussuunnitelmaan perustuvat suunnitelmat				palveluyksikön esihenkilö
ottaa opiskelijat oppilaitokseen				palveluyksikön esihenkilö
myöntää lupa oppilaitoksesta poissaoloon				palveluyksikön esihenkilö
antaa päättötodistuksen, erotodistuksen ja todistuksen oppimäärän suorittamisesta				palveluyksikön esihenkilö
päättää opiskelijan muualla suoritettujen opintojen hyväksi lukemisesta				palveluyksikön esihenkilö
myöntää opiskelijalle lupa suorittaa opin- toja opetukseen osallistumatta				palveluyksikön esihenkilö

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ
sivistyksen palvelualueen erillissäännöt: toimivaltataulukko

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA			
	KV/ KH	lauta- kunta	Wellamo- opiston johtokunta	viranhaltija
myöntää opiskelijalle lukion oppimäärän suoritusajaksi pidennystä tai katsoa opiskelijaa eronneeksi				palveluyksikön esihenkilö
päätää erityisistä opetusjärjestelyistä				palveluyksikön esihenkilö
päätää säädetystä uskonnon ja elämäntietämisen opetuksen järjestämisestä				palveluyksikön esihenkilö
päätää stipendien ja opiskelija-avustusten myöntämisestä				palveluyksikön esihenkilö
päätää opiskelijan oppilashuoltoa koskevista edusta ja oikeudesta				palveluyksikön esihenkilö
rajoittaa perustellusta syystä oikeutta päästä seuraamaan opetusta				palveluyksikön esihenkilö
päätää opiskelijoiden oikeudesta osallistua ylioppilastutkintoon ja osallistumisoikeuden epäämisestä				palveluyksikön esihenkilö
kirjallinen varoitus opiskelijalle				palveluyksikön esihenkilö
WELLAMO-OPISTO				
opiston toiminta- ja opetussuunnitelman yleislinjat			X	
päätää kuntakohtaisen opetustuntimäärän jaosta kuntien tekemien esitysten pohjalta			X	
tekee vuosittain ehdotuksen opiston talousarvioksi ja taloussuunnitelmaksi			X	
päätää taiteen perusopetuksen järjestämisestä talousarvion puitteissa			X	
taiteen perusopetuksen aloituspaikkojen vahvistaminen			X	
päätää opiston työ- ja loma-ajoista			X	
hyväksyy järjestyssäännöt (ml. taide- ja muotoilukoulu Taika)				palveluyksikön esihenkilö
hyväksyy lukuvuotta koskevat				palveluyksikön

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ
sivistyksen palvelualueen erillissäännöt: toimivaltataulukko

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA			
	KV/ KH	lauta- kunta	Wellamo- opiston johtokunta	viranhaltija
opetussuunnitelmaan perustuvat vuosittaiset suunnitelmat (ml. taika)				esihenkilö
päätää Taikan työ- ja loma-ajoista				palveluyksikön esihenkilö
ottaa opiskelijat tutkintotavoitteiseen opiskeluun				palveluyksikön esihenkilö
päätää opiston maksuista ja opiskelijan maksuvapaudesta tai maksujen alentamisesta				palveluyksikön esihenkilö
päätää kirjallisen varoituksen antamisesta opiskelijalle				palveluyksikön esihenkilö

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ
sivistyksen palvelualueen erillissäännöt: toimivaltataulukko

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA			
	KV/ KH	lauta- kunta	Wellamo- opiston johtokunta	viranhaltija
LIIKUNTA JA KULTTUURI/				
HYVINVOINNIN JA VAPAA-AJAN LAUTAKUNTA				
Yhteiset palvelut -yksikkö				
ohjelmistosta päättäminen				vastuualuejohtaja
lipun hintojen vahvistaminen				vastuualuejohtaja
vastuualueen yhteisten palveluiden hallinnoimien kulttuuritilojen käyttövuorot ja -maksut sekä maksusta vapauttaminen tai sen alentaminen				vastuualuejohtaja
projektiavustusten myöntäminen				vastuualuejohtaja
LIIKUNTAPALVELUT				
liikuntapaikkarakentamista ja -ylläpitämistä ohjaava liikuntapaikkasuunnitelma	KV	(laadintavastuu)		
liikuntapaikkojen ja -kiinteistöjen käyttövuorot ja -maksut sekä maksusta vapauttaminen tai sen alentaminen				palveluyksikön esihenkilö
KAUPUNGINMUSEO				
museoesineiksi luokiteltavien esineiden ja kuvien hankinta ja poistopäätökset				palveluyksikön esihenkilö
muiden kuin museoesineiksi luokiteltavien esineiden ja kuvien hankinta ja poistopäätökset				palveluyksikön esihenkilö
näyttelyistä päättäminen				palveluyksikön esihenkilö
lipun hintojen vahvistaminen				palveluyksikön esihenkilö
vapaakorttien myöntäminen				palveluyksikön esihenkilö
museokaupan tuotteiden hinnoittelusta päättäminen				palveluyksikön esihenkilö
luentojen hinnoitleminen				palveluyksikön esihenkilö
museon tutkimustoiminnasta ja julkaisuista päättäminen				palveluyksikön esihenkilö

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ
sivistyksen palvelualueen erillissäännöt: toimivaltataulukko

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA			
	KV/ KH	lauta- kunta	Wellamo- opiston johtokunta	viranhaltija
KAUPUNGINORKESTERI				
ohjelmistosta päättäminen				palveluyksikön esihenkilö
lipun hintojen vahvistaminen				palveluyksikön esihenkilö
vapaakorttien myöntäminen				palveluyksikön esihenkilö
vierailevien taiteilijoiden ja taiteilijaryhmien ottaminen				palveluyksikön esihenkilö
KAUPUNGINTEATTERI				
ohjelmisto- ja näytäntösuunnitelman sekä näyttelijöiden vapaapäiväjärjestyksen hyväksyminen				palveluyksikön esihenkilö
lipun hintojen vahvistaminen				palveluyksikön esihenkilö
vapaakorttien ja lahjanäytäntöjen myöntäminen				palveluyksikön esihenkilö
vierailevien taiteilijoiden ja taiteilijaryhmien ottaminen				palveluyksikön esihenkilö
KIRJASTO- JA TIETOPALVELUT				
kirjastoautojen pysäkit				palveluyksikön esihenkilö
kirjastopalveluiden ja -tilojen käytösäännöt ja maksut sekä maksusta vapauttaminen tai sen alentaminen				palveluyksikön esihenkilö
käyttökiellon määrääminen				palveluyksikön esihenkilö
OSALLISUUS, HYVINVOINTI JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN				
vastaa kaupungin hyvinvoinnin tilan selvittämisestä ja seurannasta		X		
vastaa hyvinvointikertomuksen valmistelusta		X		
vastaa kuntalaisten osallisuuden kehittämisestä ja seurannasta		X		
edistää kaupungin vuorovaikutteista ja asiakaslähtöistä toimintaa sekä yhteisöllisyyttä		X		

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ
sivistys- ja palvelualueen erillissäännöt: toimivaltataulukko

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA			
	KV/ KH	lauta- kunta	Wellamo- opiston johtokunta	viranhaltija
päätää määrärahojensa puitteissa järjestö- jen ja yhdistysten toiminta-avustuksista hy- vinvoinnin-, terveyden edistämisen ja osalli- suuden lisäämisen käyttötarkoituksiin		X		
toimii ehkäisevän työn lain edellyttämänä toimielimenä		X		
vastaa vanhusneuvoston, vammaisneuvos- ton ja veteraaniasiain neuvottelukunnan sekä osallisuus toimielimien työskentelystä		X		
veteraanietuudet		X		
sosiaali- ja terveystoimen alaan liittyviin lau- suntopyyntöihin, kanteluihin, valituksiin yms. vastaaminen		X		

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN PALVELUALUETTA KOSKEVAT ERILLISSÄÄNNÖT

1 § Toiminta-ajatus

Palvelualue luo perusedellytykset kaupungin ja sen ympäristön kestäväälle kehitykselle sekä asukkaita ja asiakkaita tyydyttävälle asumiselle, yrittämiselle ja muulle kaupunkielämälle.

Palvelualue hoitaa lisäksi Asikkalan, Hartolan, Heinolan, Hollolan, Iitin, Kärkölan, Lahden, Padasjoen, Orimattilan ja Sysmän muodostaman alueen joukkoliikenteen lupaviranomaistehtävät.

Edelleen palvelualue hoitaa Asikkalan, Heinolan, Hollolan, Kärkölan, Lahden, Myrskylän, Orimattilan, Padasjoen ja Pukkilan muodostaman alueen jätehuoltoviranomaiselle kuuluvat tehtävät.

2 § Toimielimet

Palvelualueen toimielimiä ovat kaupunkiympäristölautakunta, rakennus- ja ympäristölupa-lautakunta, Lahden seudun joukkoliikennelautakunta sekä Lahden seudun jätelautakunta.

Kaupunginvaltuusto valitsee kaupunkiympäristölautakunnan ja rakennus- ja ympäristölupa-lautakunnan jäsenet ja varajäsenet toimikauttaan vastaavaksi ajaksi sekä jäsenten keskuudesta samaksi ajaksi puheenjohtajan ja kaksi (2) varapuheenjohtajaa kumpaankin lautakuntaan.

Kaupunginvaltuusto valitsee seudullisten lautakuntien jäsenet ja varajäsenet sekä puheenjohtajan ja varapuheenjohtajat yhteisestä toimielimestä kuntien välillä tehdyn sopimuksen mukaisesti.

Lautakunnat voivat asettaa toimikaudekseen erikseen määrätyn tehtävän hoitamista varten toimikuntia.

3 § Kaupunkiympäristölautakunta

Kaupunkiympäristölautakunta vastaa mm. kadunpidosta, yleisten alueiden rakentamisesta, ylläpidosta ja hallinnasta, liikennejärjestelmän suunnittelusta, alueiden käytön suunnittelusta, kiinteistönmuodostuksesta, maan hankinnasta, hallinnasta ja luovutuksesta, kaupungin asuntotoimesta, paikkatietopalveluista, ympäristön- ja luonnonsuojelusta, vesistöjen- ja luonnonhoidosta sekä yleisesti terveellisen, viihtyisän ja ekologisesti kestävä elinympäristön turvaamisesta.

Kaupunkiympäristölautakunta vastaa lisäksi palvelualueen yleishallinnosta ja talousarvioesityksestä kaupunginhallitukselle sekä käyttösuunnitelman hyväksymisestä ja sen toteutumisen valvonnasta koko palvelualueen osalta Lahden seudun joukkoliikennelautakunnan alaista yksikköä ja toimintaa lukuun ottamatta.

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Kaupunkiympäristön palvelualueen erillissäännöt

Lautakunnan vastuut ja toimivalta on määritelty tarkemmin liitteenä olevassa toimivaltataulukossa.

Lautakunta voi määrätyissä asiaryhmissä määrätä esittelijäksi myös muun viranhaltijan kuin hallintosäännön yleisessä osassa on määrätty.

4 § Lahden seudun joukkoliikennelautakunta

Lahden seudun joukkoliikennelautakunta vastaa Asikkalan, Hartolan, Heinolan, Hollolan, Iitin, Kärkölan, Lahden, Padasjoen, Orimattilan ja Sysmän muodostaman alueen joukkoliikenteen lupaviranomaistehtävistä.

Lahden seudun joukkoliikennelautakunta vastaa talousarvioesityksestä kaupunginhallitukselle sekä käyttösuunnitelman hyväksymisestä ja sen toteutumisen valvonnasta alaisensa yksikön ja toiminnan osalta.

5 § Rakennus- ja ympäristölupalautakunta

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta vastaa rakennusvalvontaviranomaiselle ja ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvista tehtävistä sekä ympäristöterveysvalvonnasta ja eläinlääkintähuollosta.

Lautakunnan vastuualue ja toimivalta on määritelty tarkemmin liitteenä olevassa toimivaltataulukossa.

Lautakunta voi määrätyissä asiaryhmissä määrätä esittelijäksi myös muun viranhaltijan kuin hallintosäännön yleisessä osassa on määrätty.

6 § Lahden seudun jätelautakunta

Lahden seudun jätelautakunta toimii Lahden, Heinolan, Hollolan, Orimattilan, Asikkalan, Padasjoen, Pukkilan, Myrskylän ja Kärkölan muodostaman alueen jätehuoltoviranomaisena.

Lautakunnan vastuualue ja toimivalta on määritelty tarkemmin lainsäädännössä ja liitteenä olevassa toimivaltataulukossa.

7 § Lautakuntien puheenjohtajien tehtävät

Lautakunnan puheenjohtajien tehtävänä on

- 1) johtaa asioiden käsittelyä lautakunnassa
- 2) vastata johtamansa lautakunnan osalta poliittisen prosessin johtamisesta ja lautakunnan toiminnan poliittisesta koordinoinnista suhteessa kaupunginhallitukseen ja kaupunginhallituksen jaostoihin sekä muihin lautakuntiin
- 3) kaupunkiympäristölautakunnan puheenjohtaja: vastaa yhdessä kaupunginhallituksen puheenjohtajiston kanssa poliittisesta koordinoinnista koko kaupungin toiminnan näkökulmasta

- 4) kaupunkiympäristölautakunnan puheenjohtaja: vastaa omalta osaltaan koko kaupungin edustamisesta.

8 § Henkilöorganisaatio

Palvelualueen henkilöorganisaatio sekä vastuut ja päätösvalta määritellään tarkemmin kaupunkiympäristölautakunnan hyväksymässä toimintasäännössä. Henkilöorganisaatio toimii kaupunkiympäristölautakunnan alaisuudessa ja järjestää palvelualueen vastuulla olevien tehtävien hoitamisen.

9 § Päätösvalta

Lautakunnat päättävät vastuualueellaan liitteessä olevassa toimivaltataulukossa esitetyt asiat sekä toimielimelle viranomaisena lain nojalla kuuluvat asiat ja tekevät esitykset kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen päätösvaltaan kuuluvissa vastuualueidensa asioissa.

Ellei lainsäädännöstä muuta johdu, toimielimet voivat siirtää päätösvaltaansa palvelualueen muille toimielimille, luottamushenkilöille tai viranhaltijoille. Ellei lainsäädännöstä muuta johdu, viranhaltijoilla on oikeus siirtää päätösvaltaansa alaisilleen viranhaltijoille.

10 § Asiakirjojen allekirjoittaminen

Lautakuntien asiakirjat allekirjoittaa asian esittelijä, pöytäkirjanpitäjä tai lautakunnan määräämä muu henkilö.

11 § Edustaminen ja puhevallan käyttö

Palvelualue edustaa seudullisen joukkoliikenneviranomaistoiminnan yhteistyösopimuksessa mainittuja sopimuskuntia sekä jätehuoltoviranomaistoiminnan yhteistyösopimuksessa mainittuja sopimuskuntia ja käyttää niiden puhevaltaa sopimukseen kuuluvissa asioissa.

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Kaupunkiympäristön palvelualueen erillissäännöt: toimivaltataulukko

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA			
	KV	KH	lauta- kunta	viranhaltija
KYLA kaupunkiympäristölautakunta, RYLL rakennus- ja ympäristölupalautakunta, JOLI Lahden seudun joukkoliikennelautakunta, JÄTE Lahden seudun jätelautakunta				

HENKILÖSTÖN VALINTA			KYLA	
vastuualuejohtajat			X	
YLEISTEN ALUEIDEN PITO			KYLA	vastuu- aluejohtaja
katusuunnitelmien ja rakentamiseen tähtäävien yleissuunnitelmien hyväksyminen			X	
edellisten vähäiset muutokset				X
kadunpito päätös (alueidenkäyttölaki, AKL 86 §)				X
kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain mukaiset päätökset				X
johtojen, putkien, kaapeleiden, raiteiden yms. laitteiden sijoittamispäätökset				X
vesihuollon yleinen kehittäminen (vesihuoltoL 5 §)			X	
vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen hyväksyminen (vesihuoltoL 8 §)			X	
LIIKENTEEN YLEINEN JÄRJESTELY				
liikenneviranomaisille liikenteen yleisestä järjestelystä annettavat merkittävät lausunnot			X	
yleisen merkityksen kannalta tärkeät liikennejärjestelyt			X	
muut liikennejärjestelyt ja lausunnot				X
luvan antaminen tilapäisiin liikennejärjestelyihin ja ellei lainsäädännöstä muuta johdu				X
muut tienpitäjälle kuuluvat tehtävät				X
ajoneuvojen siirto- ja korvaus- sekä rengaslukkopäätökset				X
SATAMAHALLINTO				
satamahallintoon liittyvät päätökset				X
YLEISTEN ALUEIDEN KÄYTTÖ JA TILAPÄISLUOVUTUKSET				

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Kaupunkiympäristön palvelualueen erillissäännöt: toimivaltataulukko

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA			
	KV	KH	lauta- kunta	viranhaltija
KYLA kaupunkiympäristölautakunta, RYLL rakennus- ja ympäristölupalautakunta, JOLI Lahden seudun joukkoliikennelautakunta, JÄTE Lahden seudun jätelautakunta				
myyntipaikkojen, mainospaikkojen, ilmoituslaitteiden ja opasteviittojen, ulkotarjoilualueiden, kioskien ja toripaikkojen vuokraus				X
muu yleisten alueiden tilapäisestä käytöstä päättäminen enintään 5 vuodeksi				X
kaivuluvista päättäminen				X
tilapäisen kulkuoikeuden myöntäminen				X
öljyvahingon jälkitorjuntaan liittyvät päätökset				X
JOUKKOLIIKENNE			JOLI	vastuualuejohtaja
seudullinen kunnallinen joukkoliikenneviranomaisen			X	
joukkoliikenteen tavoitteellisen palvelutason määrittely omalla toimivalta-alueella; Asikkala, Hartola, Heinola, Hollola, Iitin, Kärkölä, Lahti, Orimattila, Padasjoki ja Sysmä			X	
yksinomaan toimivalta-alueensa sisällä harjoitettavan liikenteen järjestämistapa			X	
kuntien ja valtion toimivalta-alueensa joukkoliikenteeseen osoittamien tukien, avustusten ja määrärahojen hakeminen ja käyttö			X	
muut liikennepalvelulaissa ja palvelusopimusasetuksessa paikalliselle toimivaltaiselle lupaviranomaiselle määrätyt tehtävät			X	
lausuntojen antaminen toisen joukkoliikenteen toimivaltaisen viranomaisen toimivalta-alueeseen kuuluvasta liikenteestä				X
JÄTEASIAT			JÄTE	vastuualuejohtaja
kunnan jätehuoltoviranomainen (Lahti, Asikkala, Heinola, Hollola, Kärkölä, Myrskylä, Orimattila, Padasjoki ja Pukkila)			X	
kunnan jätehuoltoviranomainen voi siirtää jätelaissa tarkoitettua toimivaltaansa viranhaltijalle siten kuin kuntalaissa säädetään (Jätel 23 §)			X	

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Kaupunkiympäristön palvelualueen erillissäännöt: toimivaltataulukko

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA			
	KV	KH	lauta- kunta	viranhaltija
KYLA kaupunkiympäristölautakunta, RYLL rakennus- ja ympäristölupalautakunta, JOLI Lahden seudun joukkoliikennelautakunta, JÄTE Lahden seudun jätelautakunta				

KIINTEÄN OMAISUUDEN HANKINTA JA LUOVUTTAMINEN			KYLA	vastuualue- johtaja
kaupungin omistamien tonttien luovuttaminen			X	
lautakunnan päätöksellä ns. jatkuvasti haettavana olevien omakoti-, rivitalo- ja teollisuustonttien luovuttaminen				X
vuokraoikeuksien ja vuokra-alueilla olevien rakennusten ja laitteiden lunastaminen, korvaaminen tai vaihtaminen - yli 300.000 euroa/päätös - enintään 300.000 euroa/päätös			X	X
asemakaavan tai tonttijaon toteuttamisesta tai vuokrasopimuksen jatkamisesta johtuva vuokratontin vuokraehtojen tai vuokran tarkistaminen - muutoksen pääoma-arvo yli 50.000 euroa/päätös - muutoksen pääoma-arvo enintään 50.000 euroa/päätös			X	X
kiinteistönmuodostamislain mukaisten rasitteiden järjestäminen ja korvauksista sopiminen - pääoma-arvo yli 50.000 euroa/päätös - pääoma-arvo enintään 50.000 euroa/päätös			X	X
alueidenkäyttölaisissa (13 luku) tarkoitettuista yleisten rakennusten tonttien ja yleisten alueiden lunastamisesta päättäminen sekä katualueen haltuunotosta ja korvauksista sopiminen - yli 50.000 euroa/päätös - enintään 50.000 euroa/päätös			X	X
alueidenkäyttölain (AKL 99 § ja 100 §) mukaisen lunastusluvan hakeminen			X	
rakentamiskehotuksen antaminen (AKL 97 §)			X	
alueidenkäyttölaisissa tarkoitetuista yleiskaavan ja asemakaavan toteuttamisesta johtuvista korvauksista sopiminen - pääoma-arvo yli 50.000 euroa/päätös - pääoma-arvo enintään 50.000 euroa/päätös			X	X
tonttien varauspäätösten peruuttaminen ja vuokrasopimusten purkaminen				X

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Kaupunkiympäristön palvelualueen erillissäännöt: toimivaltataulukko

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA			
	KV	KH	lauta- kunta	viranhaltija
KYLA kaupunkiympäristölautakunta, RYLL rakennus- ja ympäristölupalautakunta, JOLI Lahden seudun joukkoliikennelautakunta, JÄTE Lahden seudun jätelautakunta				
tonttien luovutusehtojen täyttämiseen liittyvät asiat				X
kaupungin omistaman kaavoittamattoman alueen tai tonttimaaksi tarkoitetun alueen tilapäinen vuokralle antaminen - vuokrasopimukset (5–10 v.) ja jatko enintään 10 vuodeksi - vuokrasopimukset enintään 5 vuodeksi			X	X
maatalousmaan vuokralle antaminen				X
metsästysalueiden vuokralle antaminen				X
rakennusten purkuluvan hakeminen				X
valtuutuksen antaminen rakentamisluvan hakemiseen kaupungin hallitsemalle tontille				X
KAAVOITUS, TONTTIJAKO JA KIINTEISTÖNMUODOSTUS				
asemakaavojen hyväksyminen	X			
asemakaavanehdotuksen nähtäville pano			X	
muiden kuin vaikutukseltaan merkittävien asemakaavojen hyväksyminen eli milloin - muutetaan kadun torin, puiston tai muun alueen nimeä taikka kaupunginosan tai korttelin nimeä tai numeroa, - muutetaan rakennusoikeutta siten, että • korttelin sisällä siirretään rakennusoikeuksia maanomistajien suostumuksella lisäämättä korttelissa sallitun rakennusoikeuden määrää; • asuinpientalojen korttelialueen rakennusoikeutta lisätään vastamaan enintään tehokkuuslukua 0,3 tai enintään 10 % (aputilat pois lukien) voimassa olevassa kaavassa osoitetusta; • muiden korttelialueiden rakennusoikeutta lisätään enintään 10 %:lla, kuitenkin enintään 1 000 k-m ² kaupunginvaltuuston hyväksymästä rakennusoikeudesta ja kerrosalasta;			X	

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Kaupunkiympäristön palvelualueen erillissäännöt: toimivaltataulukko

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA			
	KV	KH	lauta- kunta	viranhaltija
<p>KYLA kaupunkiympäristölautakunta, RYLL rakennus- ja ympäristölupalautakunta, JOLI Lahden seudun joukkoliikennelautakunta, JÄTE Lahden seudun jätelautakunta</p>				
<ul style="list-style-type: none"> - muutetaan olemassa olevan asuinrakennuksen ullakkotilan käyttötarkoitusta, - muutetaan julkisivuja, rakennusmateriaaleja, rakentamistapaa, rakennusaloja, asuntojen enimmäismäärää tai keskipinta-alaa, autopaikkamäärää tai autopaikkojen sijoitusta, ajoyhteyttä, istutuksia tai viemärin taikka muun johdon sijoittumista koskevia asemakaavamerkintöjä tai määräyksiä, - muutetaan kaupunginvaltuuston hyväksymässä asemakaavassa määriteltyjä rakennuksen suurinta sallittua kerroslukua yhdellä kerroksella tai rakennuskorkeutta vastavalla tavalla, - muutetaan enintään kaksikerroksisten rakennusten korttelialueella rakennettavaksi sallitun rakennuksen talotyyppiä, - muutetaan alueen käyttötarkoitusta vähäisessä määrin, saman pääkäyttötarkoituksen puitteissa - muutetaan virkistys- tai katualueelle jo toteutunut ja käytössä oleva paikoitusalue, huoltoyhteys tai muu perusteltu pihatoiminto korttelialueeksi, - muutetaan liian suuri katualuevaraus korttelialueeksi (katusuunnitelman tai lohkomisen perusteella), - tehdään kaavaan edellä mainittuihin muutoksiin verrattavissa oleva tarkistus. <p>muutosta ei ole pidettävä vähäisenä, jos se merkitsisi alueen maankäytön yleisen luonteen muuttamista kaavassa osoitetusta tai poikkeamista kaavaa laadittaessa omaksutuista periaatteista, alueella vallitsevan yhtenäisen rakennustavan muuttamista taikka ympäristölliseltä kannalta merkittävien arvojen säilymisen vaarantumista. Menettely ei koske myöskään kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi luokiteltuja korttelialueita, tontteja tai rakennuksia</p>				

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Kaupunkiympäristön palvelualueen erillissäännöt: toimivaltataulukko

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA			
	KV	KH	lauta- kunta	viranhaltija
KYLA kaupunkiympäristölautakunta, RYLL rakennus- ja ympäristölupalautakunta, JOLI Lahden seudun joukkoliikennelautakunta, JÄTE Lahden seudun jätelautakunta				
rakennuskielto				
- rakennuskiellon määrääminen alueelle, jolle asemakaavan laatiminen tai muuttaminen on vireillä (AKL 53 §). Rakennuskielto on voimassa enintään kaksi vuotta.			X	
- rakennuskieltoajan pidentäminen kaavoituksen keskeneräisyyden vuoksi kahdella vuodella kerrallaan kuitenkin enintään kahdeksan vuotta.			X	
kadun ja muun yleisen alueen nimen, kaupungin-osan numeron ja korttelin numeron muuttaminen ilman asemakaavan muutosta				X
asemakaavojen ajanmukaisuuden arviointi (AKL 60 §)				
- asemakaavan toteaminen vanhentuneeksi			X	
- asemakaavan toteaminen ajanmukaiseksi				X
erillisten tonttijakojen hyväksyminen (AKL 79 §)				X
rakennuksen paikan merkitseminen (rakentamislaki, RakL 107 §)				X
myöntää erityisestä syystä luvan poiketa alueidenkäyttölaissa säädetystä tai sen nojalla annetusta ja rakentamislaisissa säädetystä tai sen nojalla annetusta säännöksestä, määräyksestä, kiellosta tai muusta rajoituksesta asemakaavan ulkopuolisilla alueilla ja ranta-asemakaava-alueilla (RakL 57 §) sekä antaa lausunnon kaupungin puolesta naapurikuntien puolella olevissa poikkeamislupa-asioissa.				X
myöntää erityisestä syystä luvan poiketa alueidenkäyttölaissa säädetystä tai sen nojalla annetusta ja rakentamislaisissa säädetystä tai sen nojalla annetusta rakentamista tai muuta toimenpidettä koskevasta säännöksestä, määräyksestä, kiellosta tai muusta rajoituksesta laajemmalla kuin yhden rakennuspaikan käsittävällä alueella (RakL 58 §)				X
kuulee ja tiedottaa poikkeamisluvasta suunnittelutarvealueelle sijoittuvan rakennuspaikan osalta (RakL 64 §)				X
pyytää lausunnon poikkeamisluvasta suunnittelutarvealueelle sijoittuvan rakennuspaikan osalta (RakL 67 §)				X

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Kaupunkiympäristön palvelualueen erillissäännöt: toimivaltataulukko

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA			
	KV	KH	lauta- kunta	viranhaltija
KYLA kaupunkiympäristölautakunta, RYLL rakennus- ja ympäristölupalautakunta, JOLI Lahden seudun joukkoliikennelautakunta, JÄTE Lahden seudun jätelautakunta				
ratkaisee sijoittamisen edellytysten olemassaolon puhtaan siirtymän sijoittamisluvan ollessa kyseessä (sijoittamislupa, RakL 43.1 §)			X	
kuulee ja tiedottaa puhtaan siirtymän sijoittamisluvasta (RakL 63 a §)				X
pyytää lausunnon puhtaan siirtymän sijoittamislupahakemuksesta (RakL 67 a §)				X
ratkaisee sijoittamisen edellytysten olemassaolon ranta-asemakaava-alueella, asemakaava-alueen ulkopuolella ja suunnittelutarvealueella (sijoittamislupa, RakL 43.1 §)				X
tekee alueellisen päätöksen RakL 46 §:ssä säädettyjen sijoittamisen edellytysten olemassaolosta useamman kuin yhden rakennuspaikan osalta (RakL 47.1 §)				X
kuulee sijoittamisluvasta ranta-asemakaava-alueella, asemakaava-alueen ulkopuolella ja suunnittelutarvealueella (RakL 63 §)				X
kaupungin puhevallan käyttäminen kiinteistönmuodostamislain säännösten nojalla				X
asemakaavoihin ja asemakaavojen muutoksiin liittyvien maankäyttö sopimusten hyväksyminen (AKL 91 b §), kun sovittavat korvaukset <ul style="list-style-type: none"> - yli 50.000 euroa - enintään 50.000 euroa 			X	X
hyväksytyjen maankäyttö sopimusten sopimusehtojen vähäinen tarkistaminen kaupungin oikeudellista asemaa heikentämättä				X
maankäyttö sopimusten vastuiden ja velvoitteiden täyttymisen toteaminen				X
Yleiskaava <ul style="list-style-type: none"> - sen tavoitteiden sekä lopullisen kaavan hyväksyminen - ehdotuksen nähtäville pano - yleiskaavan tavoitteiden valmistelu ja ehdotusluonnoksen nähtäville pano 	X	X	X	

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Kaupunkiympäristön palvelualueen erillissäännöt: toimivaltataulukko

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA			
	KV	KH	lauta- kunta	viranhaltija
KYLA kaupunkiympäristölautakunta, RYLL rakennus- ja ympäristölupalautakunta, JOLI Lahden seudun joukkoliikennelautakunta, JÄTE Lahden seudun jätelautakunta				
maakuntakaavan laatiminen (AKL 27 §, MRA 8 § ja 11 §) - kunnan edustajien ehdottaminen maakunnan liiton toimielimeen ja viranomaisneuvotteluihin - maakuntakaavaehdotuksesta annettavat lausunnot - maakuntakaavan valmistelun aikana annettavat muut lausunnot	X		X X	
kansallinen kaupunkipuisto (AKL 69 §) hakemuspäätös	X			
kehittämialueet (AKL 15 luku) päätös nimeämisestä	X			
lausunnot naapurikuntien kaavoista				X
PAIKKATUETOPALVELUT				
paikkatietoaineistojen ja -järjestelmän käyttöoikeuksista päättäminen				X
Kaavan pohjakartan hyväksyminen (AKL 54 b §)				X
ASUNTOTOIMI Lahti sekä Asikkalan, Hollolan ja Kärkölän kanssa erilliseen sopimukseen perustuva viranomaistointi (valmistelu ja päätöksenteko)				
lausunnon antaminen Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksesta (ARA) sen myönnettävistä korkotukilainahakemuksista				X
aravalain, omistusasuntojen korkotukilain ja vuokra-asuntojen omaksi lunastamislain mukaisten lainojen myöntäminen omakotitalon rakentamista ja perusparantamista sekä asunto-osakkeiden hankkimista varten ja henkilökohtaisten aravalainojen siirrosta päättäminen				X
asumisoikeuden haltijaksi hyväksymisestä sekä asumisoikeuden luovutushinnasta päättäminen				X
kaupungin puhevallan käyttäminen niissä pakkohuutokaupoissa, joissa on myytävänä asuntotoimen lainoittama asunto				X

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Kaupunkiympäristön palvelualueen erillissäännöt: toimivaltataulukko

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA			
	KV	KH	lauta- kunta	viranhaltija
KYLA kaupunkiympäristölautakunta, RYLL rakennus- ja ympäristölupalautakunta, JOLI Lahden seudun joukkoliikennelautakunta, JÄTE Lahden seudun jätelautakunta				
arava- ja korkotukilainojen lainoitusesityksistä, talokohtaisten lainavarausten myöntämisestä sekä aravalainoitettujen vuokratalojen osakkeiden luovutuskensaajan nimeämisestä ja luovutuskorvauksen vahvistamisesta päättäminen				X
asuntojen korjaus- ja energia-avustusten myöntäminen sekä avustusten myöntäminen hissien rakentamiseksi hissittömiin rakennuksiin				X
kaupungin asuntolainarahastosta myönnettyistä sekä muista kaupungin myöntämistä henkilökohtaisista asuntolainoista huolehtiminen				X
valtion lainoittamien asuntojen käyttö- ja luovutusrajitusten sekä asukasvalintojen valvonta				X
YKSITYISTIEAVUSTUKSET				
Avustusperiaatteista päättäminen			X	
Avustusten jakamisesta päättäminen				X
RAKENNUSVALVONTA			RYLL	vastuualuejohtaja
rakennusvalvontaviranomainen, joka huolehtii kunnan rakennusvalvonnan viranomaistehtävistä sekä rakentamislaisissa ja sen nojalla annetuissa asetuksissa kunnalle ja lupaviranomaiselle määrätyistä tehtävistä, ellei hallintosäännössä ole toisin määrätty.			X	
rakennusvalvontaviranomainen voi siirtää laissa tarkoitettua toimivaltansa viranhaltijalle siten kuin kuntalaissa säädetään. Hallintopakkoa koskevaa asiaa ei kuitenkaan saa siirtää viranhaltijan ratkaistavaksi (RakL 99 §)			X	
ratkaisee sijoittamisen edellytysten olemassaolon asemakaava-alueella (sijoittamislupa, RakL 43.1 §)			X	
myöntää erityisestä syystä luvan poiketa alueidenkäyttölaissa säädetystä tai sen nojalla annetusta ja rakentamislaisissa säädetystä tai sen nojalla annetusta säännöksestä, määräyksestä, kiellosta tai muusta rajoituksesta asemakaava-alueella (RakL 57 §)			X	

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Kaupunkiympäristön palvelualueen erillissäännöt: toimivaltataulukko

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA			
	KV	KH	lauta- kunta	viranhaltija
KYLA kaupunkiympäristölautakunta, RYLL rakennus- ja ympäristölupalautakunta, JOLI Lahden seudun joukkoliikennelautakunta, JÄTE Lahden seudun jätelautakunta				
kuulee ja tiedottaa rakentamisluvasta sekä asema-kaava-alueella sijoittamisluvasta (RakL 63 §)			X	
kuulee ja tiedottaa maisematyöluvasta sekä rakentamisluvasta suunnittelutarvealueelle sijoittuvan rakennuspaikan osalta (RakL 64 §)			X	
pyytää lausunnon rakentamisluvasta suunnittelutarvealueelle sijoittuvan rakennuspaikan osalta (RakL 67 §)			X	
rakennusjärjestyksen hyväksyminen	X			
kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain 15 §:n mukainen kunnan valvontaviranomainen			X	
YMPÄRISTÖTERVEYS				
kunnan terveydensuojeluviranomainen (terveydensuojelulaki 7§)			X	
kunnan viranomaiselle annetaan oikeus siirtää toimivaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle			X	
terveydensuojelulain mukaisen valvontasuunnitelman hyväksyminen			X	
tupakkalain mukainen kunnan toimielin			X	
tupakkalain mukaisen valvontasuunnitelman hyväksyminen			X	
elintarvikelain mukainen kunnan valvontaviranomainen (elintarvikelaki 32 §)			X	
elintarvikelain mukaisen valvontasuunnitelman hyväksyminen			X	
maa- ja metsätalousministeriön asetus naudanlihan merkitsemisestä 6 §:n mukainen valvontaviranomainen			X	
eläinlääkintähuoltolain 7 §:n mukainen kunnan eläinlääkintähuollosta huolehtiva viranomainen			X	
lääkelain 54 a §:n mukainen nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntiluvan myöntävä ja myyntiä valvova kunnan viranomainen			X	

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Kaupunkiympäristön palvelualueen erillissäännöt: toimivaltataulukko

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA			
	KV	KH	lauta- kunta	viranhaltija
KYLA kaupunkiympäristölautakunta, RYLL rakennus- ja ympäristölupalautakunta, JOLI Lahden seudun joukkoliikennelautakunta, JÄTE Lahden seudun jätelautakunta				
ruumiiden kuljettamista koskevan sopimuksen voimaansaattamisesta annetun asetuksen mukainen toimitus (asetus 849/1993)			X	
YMPÄRISTÖNSUOJELU				
kunnan ympäristönsuojeluviranomainen			X	
lautakunnalla on oikeus siirtää toimivaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle, jollei laissa erikseen toisin säädetä. toimivaltaa ei kuitenkaan voida siirtää viranhaltijalle asiassa, joka sisältää hallinnollisen pakon käyttämistä			X	
ympäristönsuojelumääräysten hyväksyminen			X	
poikkeuksen myöntäminen ympäristönsuojelumääräyksistä			X	
kunnalle maa-aineslaissa annetut tehtävät sekä maa-ainesten oton valvonta ja luvitus			X	
valvontasuunnitelman (ympäristönsuojelul 168 §) hyväksyminen			X	
luonnonsuojelulain 26 §:ssä tarkoitetun yksityismaalla olevan luonnonmuistomerkin rauhoittaminen			X	
ulkoilulain mukainen kunnan leirintäalueviranomainen			X	
hulevesien hallinnan valvonnasta vastaava kunnan monijäseninen toimitus (AKL 103 d §)			X	
asemakaava-alueella ojan tekeminen tai ojitusta varten tarpeellisen suojapenkereen tai pumppuaseeman sijoittaminen toisen alueelle (RakL 132.2 §)				X
METSÄNHOITO				
metsänhoidon ja -käytön yleissuunnitelmien hyväksyminen			X	
hakkuusuunnitelmista päättäminen				X
luonnonvarojen ja metsän myyminen			X	
- yli 300.000 euroa/päätös				X
- enintään 300.000 euroa/päätös				X
maaseutuelinkeinolainsäädäntöön perustuvista kunnan maatalousviranomaistehtävistä päättäminen				X

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Kaupunkiympäristön palvelualueen erillissäännöt: toimivaltataulukko

TEHTÄVÄ	PÄÄTÖSVALTA			
	KV	KH	lauta- kunta	viranhaltija
KYLA kaupunkiympäristölautakunta, RYLL rakennus- ja ympäristölupalautakunta, JOLI Lahden seudun joukkoliikennelautakunta, JÄTE Lahden seudun jätelautakunta				

Edellä olevassa luettelossa on viittauksia säännöksiin, jossa päätösvalta on määritelty. Säännösviittaus on vain ohjeellinen ja päätösvaltan siirto on voimassa, vaikka kyseinen säännös kumottaisiin tai muutettaisiin.

ULKOISTA TARKASTUSTA KOSKEVAT ERILLISSÄÄNNÖT

1 § Ulkoisen tarkastuksen järjestelmä

Ulkoinen tarkastus on riippumaton toimivasta johdosta. Ulkoisen tarkastuksen muodostavat tarkastuslautakunta, tarkastustoimisto ja tilintarkastaja.

2 § Lautakunnan tehtävät ja toimivalta

Lautakunnan tehtävistä on säädetty kuntalaisissa. Laissa säädettyjen tehtävien lisäksi lautakunta:

- hyväksyy lautakunnan toimikauden kattavan arviointisuunnitelman ja vuosittaisen työohjelman
- toimittaa kaupungin hallinnon ja talouden tarkastusta tarpeelliseksi katsomassaan laajuudessa
- valvoo sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset kaupunginvaltuustolle tiedoksi vuosittain
- osallistuu valtuustoseminaareihin ja muihin vastaaviin valtuuston työkokouksiin
- lautakunnalla on oikeus käydä tutustumassa tytäryhteisöjen toimintaan
- seuraa tarkastustoimintaa ja tekee tarvittaessa sitä koskevia kehittämissuhteita
- seuraa tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista ja tilintarkastuksen tehtävien suorittamista
- vastaa ulkoisen tarkastuksen sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta
- hyväksyy suunnitelman konserniyhteisöjen ja -säätiöiden tilintarkastuksen järjestämisestä sekä nimeää ehdokkaat näiden sekä muiden yhteisöjen ja säätiöiden tilintarkastajiksi, milloin kaupungilla on tällainen nimeämisoikeus.
- tehdä vuosittain ehdotus talousarvioksi ja toimintasuunnitelmaksi kaupunginhallitukselle
- ratkaisee muutkin toimialaansa koskevat asiat, ellei ole muuta viranomaista, jolle päätösvalta kuuluu.

3 § Tarkastustoimiston tehtävät

Ulkoisen tarkastuksen yksikön eli tarkastustoimiston tehtävänä on

- valmistella tarkastuslautakunnan käsiteltäväksi tulevat asiat
- avustaa lautakuntaa toiminnan ja talouden arviointitehtävässä
- tehdä toiminnan ja talouden tarkastuksia tarkastuslautakunnan hyväksymän työohjelman tai sen erikseen hyväksymän suunnitelman mukaisesti.

Tarkastuslautakunta hyväksyy tarkastustoimiston toimintasäännön, jossa määritellään tarkemmin tarkastustoimiston tehtävistä ja toiminnasta.

4 § Tarkastusjohtajan tehtävät ja kelpoisuusehdot

Tarkastustoimistoa johtaa tarkastusjohtaja. Tarkastusjohtaja päättää yksikön henkilöstön tehtävistä ja työnjaosta.

Tarkastusjohtajan valitsee kaupunginvaltuusto tarkastuslautakunnan esityksestä. Tarkastusjohtajan kelpoisuusehtona on virkaan soveltuva ylempi korkeakoulututkinto tai JHT-tutkinto sekä hyvä perehtyneisyys kunnallishallintoon ja toiminnan arviointiin.

Tarkastusjohtaja päättää palkkausta lukuun ottamatta tarkastustoimiston henkilöstön virka- ja työehtosopimusten mukaisista palvelussuhteen ehdoista ja työnantajan päätösvaltaan kuuluvista asioista kaupungin henkilöstöpoliittisten linjausten, ohjeiden ja käytäntöjen mukaisesti.

Tarkastusjohtaja päättää tarkastustoimistoa koskevista sopimuksista, hankinnoista sekä hyväksyy tarkastuslautakunnan ja tarkastustoimiston menot ja tulot.

5 § Asiakirjojen allekirjoittaminen

Hallintosäännön yleisen osan 29 §:ssä määrätyn lisäksi tarkastuslautakunnan muut asiakirjat allekirjoittaa tarkastusjohtaja tai hänen määräämänsä muu viranhaltija.

6 § Tilintarkastuksen suunnittelu ja raportointi

Tilintarkastajan on laadittava toimikaudekseen tarkastussuunnitelma ja vuosittain kullekin tilikaudelle työohjelma. Ne on toimitettava tarkastuslautakunnalle tiedoksi.

Tilintarkastaja raportoi tarkastussuunnitelman ja työohjelman toteutumisesta ja tarkastushavainnoistaan tarkastuslautakunnalle sen määräämällä tavalla.

LUOTTAMUSHENKILÖIDEN PALKKIOITA JA KORVAUKSIA KOSKEVAT ERILLISSÄÄNNÖT

1 § Soveltamisala

Luottamushenkilöille suoritetaan palkkiota luottamustoimen hoitamisesta, korvausta ansionmenetyksestä ja kustannuksista, joita luottamustoimen vuoksi aiheutuu sijaisen palkkaamisesta, lastenhoidon järjestämisestä tai muusta vastaavasta syystä, sekä matkakustannusten korvausta ja päivärahaa tämän säännön mukaisesti.

2 § Kokouspalkkiot

Kaupungin toimielinten ja niiden jaostojen kokouksista suoritetaan seuraavat kokouspalkkiot:

1.
Kaupunginvaltuusto ja sen valiokunnat,
kaupunginhallitus sekä tarkastuslautakunta 150 €
2.
Muut lauta-, johto- ja toimikunnat mm.:
keskusvaalilautakunta,
sivistyslautakunta,
hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta,
kaupunkiympäristölautakunta,
rakennus- ja ympäristölupalautakunta,
Lahden seudun jätelautakunta,
Lahden seudun joukkoliikennelautakunta,
vaalilautakunta,
johtokunnat,
toimikunnat 120 €

Koska kaupunginhallituksen puheenjohtaja ja jaostojen puheenjohtajat on resursoitu jäljempänä tässä säännössä mainitulla tavalla, ei kaupunginhallituksen puheenjohtajalle eikä jaostojen puheenjohtajille makseta kokouspalkkiota mistään yllä mainittujen luottamuselinten kokouksista kaupunginvaltuuston kokouksia lukuun ottamatta. Mikäli kaupunginhallituksen varapuheenjohtaja on tullut valittua jaostonpuheenjohtajaksi, ei hänelle makseta kokouspalkkioita mistään yllä mainittujen luottamuselinten kokouksista kaupunginvaltuuston kokouksia lukuun ottamatta.

Kokouksen puheenjohtajana yli puolet sen ajasta toimineelle maksetaan jäsenen palkkio 50 prosentilla korotettuna.

Milloin kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja sen jaostojen taikka lauta- tai johtokunnan pöytäkirja on tarpeellista tarkastaa muulloin kuin ko. toimielimen kokouksessa, maksetaan pöytäkirjan tarkastajalle toimituspalkkiona 15 euroa tarkastuskerralta. Mahdollisesti valittava ylimääräinen tarkastaja ei ole oikeutettu tarkastuspalkkioon.

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Luottamushenkilöiden palkkioita ja korvauksia koskevat erillissäännöt

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajalle maksetaan osallistumisesta kaupunginhallituksen kokouksiin sama palkkio kuin kaupunginhallituksen jäsenille.

Kaupunginhallituksen jäsenelle maksetaan osallistumisesta kaupunginvaltuuston tai sen valio-
kunnan kokoukseen sama palkkio kuin valtuutetulle.

Kaupunginhallituksen määräyksestä lautakunnan, jaoston, johtokunnan tai toimikunnan ko-
koukseen osallistuvalla kaupunginhallituksen jäsenelle maksetaan sama palkkio kuin ko. toi-
mielimen jäsenelle.

Kaupunginvaltuuston tiedotustilaisuuteen (valtuustoinfo) tai kyselytuntiin osallistumisesta
maksetaan valtuutetuille ja kaupunginhallituksen jäsenille valtuutetun palkkio.

Toimielimen kokoukseen asiantuntijoiksi kutsutuille luottamushenkilöille maksetaan toimieli-
men jäsenen kokouspalkkio.

Toimielinten tai niiden edustajien suorittamista tarkastuksista suoritetaan palkkio samojen pe-
rusteiden mukaan, kuin asianomaisen toimielimen kokouksista maksetaan kokouspalkkiota
sen jäsenille.

Kaupunginvaltuuston seminaari- ja koulutuspäivistä maksetaan laaditun muistion perusteella
1 momentin mukainen kaupunginvaltuuston kokouspalkkio kultakin päivästä.

Jos muun toimielimen kuin kaupunginvaltuuston koulutus tai vastaava tapahtuu kokouksen
muodossa, noudatetaan soveltuvin osin tämän säännön määräyksiä.

3 § Peräkkäiset kokoukset

Mikäli sama toimielin joko kokonaisuudessaan tai osastona taikka jaostona kokoontuu yhtenä
päivänä useammin kuin kerran, maksetaan kokouksista ainoastaan yksi palkkio, ellei edellis-
ten kokousten päättymisestä ole kulunut vähintään yksi tunti.

4 § Vuosipalkkiot

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajille, kaupunginhallituksen varapu-
heenjohtajille ja muille jäsenille sekä alla mainittujen lautakuntien puheenjohtajille ja valtuus-
toryhmien puheenjohtajille suoritetaan tämän säännön 2 ja 3 §:ssä mainitun kokouspalkkion
lisäksi kokousten ulkopuolella hoidetuista tehtävistä seuraavan suuruinen vuosipalkkio:

Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja	7.200 €
Kaupunginvaltuuston varapuheenjohtaja	3.600 €
Kaupunginhallituksen varapuheenjohtaja	4.500 €
Kaupunginhallituksen jäsen	3.600 €
Kaupunginhallituksen jaoston jäsen	1.800 €
Sivistyslautakunnan puheenjohtaja	3.600 €
Kaupunkiympäristölautakunnan puheenjohtaja	3.600 €

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Luottamushenkilöiden palkkioita ja korvauksia koskevat erillissäännöt

Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunnan puheenjohtaja	3.600 €
Rakennus- ja ympäristölupalautakunnan puheenjohtaja	3.600 €
Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja	3.600 €
Tarkastuslautakunnan jaoston puheenjohtaja	2.000 €
Tarkastuslautakunnan jäsen	1.500 €
Sivistyslautakunnan varapuheenjohtaja	1.800 €
Kaupunkiympäristölautakunnan varapuheenjohtaja	1.800 €
Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunnan varapuheenjohtaja	1.800 €
Muut lautakunnat ja johtokunnat: lautakuntien ja johtokuntien puheenjohtajat	2.000 €
Valtuustoryhmän puheenjohtaja	120 € /valtuutettu

Kaupunginhallituksen jaoston puheenjohtajaksi valituille yllä mainittua vuosipalkkiota ei kuitenkaan makseta.

Kaupunginhallituksen puheenjohtajaksi valitulle luottamushenkilölle maksetaan kaupungin hallintosäännössä määriteltyjen tehtävien hoitamisesta 60.000 euron suuruinen vuosipalkkio, josta kuukausittain maksetaan 1/12 osa (5.000 euroa). Vuosipalkkio sisältää korvauksen 8 §:ssä mainituista ansionmenetyksistä ilman erillistä selvitystä.

Kaupunginhallituksen jaoston puheenjohtajaksi valituille luottamushenkilöille maksetaan hallintosäännössä ja jäljempänä määriteltyjen tehtävien hoitamisesta 30.000 euron suuruinen vuosipalkkio, josta kuukausittain maksetaan 1/12 osa (2.500 euroa). Vuosipalkkio sisältää korvauksen 8 §:ssä mainituista ansionmenetyksistä ilman erillistä selvitystä.

Resursoidun luottamustehtävän työaikaan ja työaikakorvauksiin sovelletaan kunnanjohtajaa koskevia kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen määräyksiä.

Kaupunginhallituksen puheenjohtajan osalta hänen hallinnollisena esihenkilönään toimii kaupunginvaltuuston puheenjohtaja, joka hyväksyy hänen lomansa, sairauslomansa ja muut vastaavat laissa määritellyt tehtävään liittyvät asiat. Vastaavasti kaupunginhallituksen puheenjohtaja toimii jaostojen puheenjohtajien ja kaupunginhallituksen varapuheenjohtajien hallinnollisena esihenkilönä hyväksyen heidän tehtävänsä liittyvät em. asiat.

Milloin edellä tässä pykälässä mainittu resursoitu puheenjohtajana toimiva luottamushenkilö on estynyt hoitamasta tehtävänsä, ja varapuheenjohtaja on toiminut puheenjohtajana vähintään kalenterikuukauden ajan puheenjohtajana, maksetaan varapuheenjohtajalle tältä kuukaudelta puheenjohtajan vuosipalkkiosta kuukautta kohden laskettu osuus. Milloin muu kuin edellä mainittu resursoituna puheenjohtajana toimiva luottamushenkilö on estynyt hoitamasta tehtävänsä, ja varapuheenjohtaja on toiminut puheenjohtajana kalenterikuukauden aikana useammassa kokouksessa kuin puheenjohtaja, maksetaan varapuheenjohtajalle tältä kuukaudelta puheenjohtajan vuosipalkkiosta kuukautta kohden laskettu osuus, joka vähennetään puheenjohtajan vuosipalkkiosta. Milloin kaupunginhallituksen varajäsen on osallistunut varsinaisen jäsenen estyneenä ollessa kalenterikuukauden aikana useampaan kaupunginhallituksen kokoukseen kuin varsinainen jäsen, maksetaan varajäsenelle tältä kuukaudelta varsinaisen

jäsenen vuosipalkkiosta kuukautta kohden laskettu osuus, joka vähennetään varsinaisen jäsenen vuosipalkkiosta.

Tarkastuslautakunnan jäsenillä on vuosipalkkion lisäksi oikeus saada tämän säännön 2 §:n 1 momentin 1. kohdan mukainen kokouspalkkio osallistumisestaan tarkastuskokoukseen.

Mitä edellä tämän pykälän 7 momentissa on määrätty kaupunginhallituksen varajäsenen palkkiosta, sovelletaan myös tarkastuslautakunnan varajäsenelle maksettavaan palkkioon.

5 § Vaalilautakuntien palkkiot

Keskusvaalilautakunnan jäsenelle ääntenlaskentakokouksesta sekä vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan puheenjohtajalle ja jäsenelle suoritetaan kultakin toimituspäivältä seuraavan suuruiset palkkiot, joihin sisältyy korvaus vaalitoimituksen päätyttyä suoritettavasta laskentatehtävästä

- vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan puheenjohtaja	400 €
- vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan varapuheenjohtaja	350 €
- vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan jäsen ja varajäsen	300 €

Toimituspäiviä edeltävistä ja niitä seuraavista kokouksista suoritetaan vain tämän säännön 2 §:n 1 momentin 2. kohdan mukainen kokouspalkkio.

Keskusvaalilautakunnan puheenjohtajalle maksettavan, vaaleista kullakin kerralla aiheutuneeseen työmäärään perustuvan kertapalkkion määrää kaupunginhallitus.

Keskusvaalilautakunnan, vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan varajäsenille suoritetaan tässä pykälässä tarkoitetut kokouspalkkiot ja 2 §:n 1 momentin 2. kohdassa mainitut kokouspalkkiot silloinkin, kun he ovat toimielimen kokouksessa läsnä olematta siinä varsinaisen jäsenen tilalla.

6 § Sihteerijäsenen palkkio

Sihteerinä toimineelle muun toimielimen kuin vaalilautakunnan tai –toimikunnan luottamushenkilöjäsenelle, jolle ei makseta vuosipalkkiota tai muuta erityistä korvausta sihteerin tehtävien hoitamisesta, suoritetaan asianomaisen toimielimen jäsenen kokouspalkkio 50 prosentilla korotettuna.

7 § Erityisestä luottamustehtävästä suoritettava palkkio

Mikäli kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus, lautakunta tai kaupunginjohtaja on nimennyt luottamushenkilön kaupungin viralliseksi edustajaksi sellaiseen edustajakokoukseen, toimikuntaan, neuvottelukuntaan tai -päiville, varsinaiseen kunnallishallinnon alaan kuulumattoon johtokuntaan tai muuhun vastaavanlaiseen tehtävään, josta ei makseta muuta palkkiota, suoritetaan hänelle 2 §:n 1 momentin mukainen kokouspalkkio nimeäjästä riippuen joko 1. tai 2. kohdan mukaisesti.

8 § Korvaus ansionmenetyksestä ja kustannuksista

Luottamushenkilölle suoritetaan korvausta ansionmenetyksestä ja luottamustoimen vuoksi aiheutuneista kustannuksista. Korvaus ei ole täyden korvauksen periaatetta noudattava.

Ansionmenetykskorvausta suoritetaan vain luottamustoimen hoitamiseen käytetyltä ajalta, ei kuitenkaan enemmältä kuin 8 tunnilta vuorokaudessa.

Tuntikorvauksen enimmäismäärä on 35 euroa. Ansionmenetykskorvausta ei suoriteta palkan oheislisien menetyksestä.

Luottamushenkilölle, joka palkkaa itselleen sijaisen, suoritetaan tästä aiheutuneena korvauksena enintään niin paljon, kuin hän itse olisi saanut ansionmenetyksen korvausta.

Saadakseen korvausta työansion menetyksestä luottamushenkilön tulee esittää työnantajan todistus siitä. Todistuksesta on myös käytävä ilmi, että luottamustoimen hoitamiseen käytetty aika olisi ollut hänen työaikaansa ja että hänelle ei makseta siltä ajalta palkkaa.

Luottamushenkilön, joka tekee ansiotyötä olematta työsuhteessa taikka virka- tai muussa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa, tulee esittää kirjallisesti riittävä selvitys ansionmenetyksestä ja luottamustoimen johdosta aiheutuneista kustannuksista.

Työnantajan todistusta pidätetyn palkan suuruudesta tai selvitystä yritystoiminnassa aiheutuneen ansion aleneman määrästä ei tarvitse esittää, mikäli ansionmenetyksenä haetaan enintään 18 euron korvausta tunnilta. Luottamushenkilön tulee tällöinkin antaa selvitys ammatin- tai yritystoiminnan harjoittamisesta sekä kirjallinen vakuutus siitä, että edellä tarkoitettua korvattavaa ansionmenetystä on haetun korvauksen verran syntynyt.

9 § Matkakustannusten korvaaminen

Luottamushenkilön oikeudesta saada luottamustehtävän hoitamisesta johtuen matkakustannusten korvausta, päivärahaa, ateriakorvausta, majoittumiskorvausta, yömatkarahaa, kurssi-päivärahaa ja korvausta ulkomaille tehdystä virkamatkasta sekä korvausten saamisessa noudatettavasta menettelystä ovat soveltuvin osin voimassa kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen määräykset, kuitenkin siten, että kaupunginhallituksella on yksittäistapauksessa oikeus määrätä toisin majoittumiskorvauksesta ja erityisestä syystä myös matkakustannusten korvaamisesta.

2 §:ssä tarkoitetuista strategia- ja koulutuspäivistä ei suoriteta matkakulujen korvausta eikä päivärahoja, jollei kaupunginhallitus yksittäistapauksessa erityisestä syystä toisin päättä.

Matkakustannusten korvaus edellyttää 1 momentissa mainitussa sopimuksessa tarkoitettua hyväksyttävää selvitystä kustannusten tosiasiallisesta syntymisestä. Silloin, kun tosite syntyneistä kustannuksista on ollut saatavilla, se on liitettävä hakemukseen.

10 § Erinäisiä määräyksiä

Tässä säännössä mainittujen palkkioiden tulee perustua kokouspöytäkirjoihin tai luottamustehtävän hoitamisesta laadittuihin muistioihin.

Toimielimen sihteerin tulee tehdä palkkioiden maksamista koskevat ilmoitukset neljännesvuosittain.

Luottamustoimen vuoksi aiheutuneiden ansionmenetyksen ja muiden kustannusten korvaamista koskeva vaatimus on esitettävä toimielimen sihteerille vähintään puolivuositain. Päättyneen kalenterivuoden korvausvaatimukset tulee esittää seuraavana tammikuun 15. päivään mennessä.